

વિજય પ્રસ્થાન

દ્વિતીય પરાજય શાનકે અન્ધનો
અનુવાદ અને તે ઉપર વિવેચન

તાલ

શ્રી આદ્યવિધિ, વૈરાગ્યશાતક
અને

સંબોધસિત્તરિ ગ્રન્થોનો અનુવાદ

અનુવાદ અને વિવેચન-

શ્રી નરોત્તમદાસ અમુલખજી કથમી.

એલ. એલ. બી.

એ.એ.કો. (એ. એસ.)

પ્રકાશક - શ્રી કથનબહેન અમુલખભાઈ કપામી.

દુનું સુત તરિણિ કમુવાર્,
લોગ વિવાળ મુલને લને લા।
નિરાહરોવમમાલુલ
મમ મનો મે ડસ્તુ રાલારિ લાલ।

વીર સલત ૨૪૭૬

વિક્રમ સલત ૨૦૦૬

મુદ્રા - શ્રી કસુભેડ રી. લાક
નૂન પ્રોડરી, બરોડા
શ્રી હરિ લાકર
શુભ પ્રીતીય પ્રેસ
મુબઈ

આનુક્રમ:-

	પૃષ્ઠ
૧ દ્રિય પરાજય શતક	૧
૨ શ્રાદ્ધવિધિ	૧૨૪
૩ વૈરાગ્ય શતક	૧૨૯
૪ સ્વયંભૂત સિતારિ	૧૫૭
૫ શુદ્ધિ પત્રક	૧૬૦

। ૪૬ જાતિ ।

પૂ બાપુજીને!

તમારી સ્મૃતિથી હૈયું ભરાઈ આવે છે અને આખો શીની બને છે તમારા બાપુડાઓ ઉપર ઝરતું તમારુ અસીમ વાત્સલ્ય, કુલની જેમ અમારુ જલન કરવાની તમારી વૃત્તિ અને અમારા શુભ માટેની તમારી સતત ઝંખના રો ભૂતાય ?

તમારુ સૌજન્ય અને તમારુ નૌદાર્ય, તમારુ તેજ અને તમારુ ઓજસ્, તમારી સરલતા અને તમારી સત્યપ્રિયતા, તમારી પવિત્રતા અને તમારી પુણ્યપ્રબળતા, એ સર્વનો આસ્વાદ લેવાનુ આજ સુધીનુ અમારુ સદ્ભાગ્ય વિલય પામ્યુ એથી અમે વ્યથિત છીએ

જે શુભોએ તમને અમરત્વ આપ્યું છે, તેને સ્મૃતિ પટ ઉપર અકિત કરીને અને તમને વરેલી ઉચ્ચતાને અશ્રાપ્ત કરવા મળીને તમારા પ્રત્યેનું અમારુ કષ્ટ અમે અદા કરી ચકીએ એ પરમકૃપાળુ પ્રત્યે પ્રાર્થના અમે છીએ

તમારા બાપુડાઓ

અ શ્રી અમુલખભાઈ સુદગર કપાભી
પુસ્તકા રપી આ પુલ્પપાખરી આપના
૫ પદ્મમા બક્તિભગી હો સમગ્ર ખું

આપનો ખમ્તુ

નિવેદન

અનાદિકાલીન વાસનાઓ માનવીને સતાવે છે અને હકારે છે એની યાદીને તે ક્ષીણ કરે છે અને એના ઇવનનું સત્વ ચૂસી લે છે ઇદ્રિયો ક્ષી પ્રમળ સાધનથી, વાસના, આત્માના ઓજસને આવરી લે છે ઇદ્રિયોનો પ્રેશયો આત્મા ભાનભૂલો બને છે અને ક્ષણિક મુખ માટે તરફડિયા મારે છે એ અસદા નિવૃત્તિમાથી ઉગર્યો જ પડે.

ઉગરવા માટે ઇદ્રિયોની સાથે મુધની નોગતો ગમણવરી પડે મુદ્ધમા રહેલા જોષભોનો, જથોનો, વિવેક પૂર્વક પ્રતિકર કરવો પડે વિજયને વરચાની તીવ્ર અભિલાષાથી માનવી અણુનમ ચોદી બને સાધનાની સિદ્ધિ યતા મુધી સૈનિકે અવિરત મુદ્ધ અણુ રાખવું જ રહુ.

અનોખુ આ આતર મુદ્ધ જાણ મુદ્ધ કરતા અનેક ગણ કપડુ છે ખરાવાર કપો તેમા સહન

કરવાના છે દેહને અને દિલને ચૂતી નાખવાના છે, પર પ્રત્યેની કુમળી લાગણીઓને છૂટી નાખવાની છે, નિર્ગંજાને સદતર હાથવાની છે, સતત અપ્રમત્ત નહેવાનું છે અને પરના સંયોગનો ત્યાગ કરવાનો છે

ઇદ્રિયોનો પરાજય તો જ થયો, આત્મત્વ તો જ થયો અને સમાધિ સુખનો આહુતદક અનુભવ પણ તો જ થયો અનુપમ જ્ઞાનનો આસ્વાદ માનવજાત મેઝરી શકે તે હેતુથી ઇંદ્રા પરાજય સવકના રત્ન નિત્ય ભન્ય આત્માઓને ઇદ્રિયો સાથે સુધ્ધ કરવાની પ્રેરણા આપે છે સુદ્ધમા વિજય વરવાનો પૂનિત પથ કુચળ સેનાપતિની અલ્પથી તેજોશ્રી બતાવે છે એ પૂનિત પથે વિજય પ્રસ્થાન કરીને આપણે સૌ પાવન બંદિએ એ જતરની અલિલાવા !

વૈરાગ્ય શનક પણ એ હેતુને અનુકૂળ છે વિરાગનો દીવડો માનવદૃઢ્યમા તે પ્રગટાવે છે

વૈરાગ્ય શતકે પ્રગટાવેલી વિરાગની જ્યોત વાસનાના ઝંઝાવાતના પણ અખડ જળાની રહે તે રીતે છપન છવતા શ્રી શ્યામ વિધિ અન્ય શિખરે છે

એ રીતે છવતપરિ સચરના માતવીને, એના

માર્ગમા આવના અવરોધોમાથી ઉગવાના ઉપાયો,
શ્રી સંયોધ સિત્તરિમાથી જડે છે

ઈદ્રિય પરાજય શતક અને વૈરાગ્ય શતક, આદ્ય
વિધિ અને સંયોધ સિત્તરિ—એ અનુપમ અન્યો
રચીને, એમા એમનો આત્મા રેડીને, મહાત્માઓએ
માનવજાત ઉપર અપાર કરુણા વગ્ધાવી છે શ્રી
જયસોમ ઉપાધ્યાયજીના શિખરત્ન શ્રી શુભવિનયજી
ગણિએ સત્તરમી સદીમા ઈદ્રિય પરાજય શતક રચ્યુ
શ્રી આદ્ય વિધિની રચના શ્રી આપુરત્ન સૂરીધરજીના
શિખરત્ન શ્રી રત્નશેખર સૂરીધરજીએ કરી શ્રી
શુભવિનયજી ગણિના અનિપ્રય મુજબ શ્રી સંયોધ
સિત્તરિ અન્યની રચના શ્રી જયશેખર સૂરિજીએ
કરી છે જ્યારે શ્રી અમરગીર્તિ સૂરીજીના મત્તન
મુજબ તે અન્યની રચના શ્રી જયશેખરસૂરિના
શિષ્ય શ્રી ગ્લશેખર સૂરિએ કરી છે વૈરાગ્ય
શતકના રચયિતાનુ નામ અને મળી શક્યું નથી
પરંતુ અન્ય પ્રાચીન જણાય છે તેના ઉપર શ્રી
શુભવિનયજી ગણિએ વૃત્તિ રચી છે

વિરામની જયોતથી જળકુળના એ અનુપમ
અન્યોને સાગ્યવાનોએ મુજરેગિરામા ઉતાર્યા છે તે

માગે મારી અદ્ય જુદી અનુસાર ચત્તિકિત્ત પ્રયાસ કરતા પૂ મહાત્માઓની ઉત્તમ કૃતિઓમાં રહેલી અનુપમતાને માન્ય થી અન્યાય ન થયો હોય તે અને સતોય મારી કૃતિઓ નિ સદાય ભાવે જણાવી વાચક મને આભારી કરશે એ આશા છે

પૂ શ્રી કીર્તિ વિજયજી મહારાજ સાહેબ તથા પૂ શ્રી બાનુવિજયજી મહારાજ સાહેબે મારા કાર્યમાં મને સુદર સહાય કરી છે તે બદલ હું તેઓશ્રીને કૃત્તી છું

પૂ બાપુજીનું દિલ હૃદયની સાત્તિક નિર્મળતા ઉપર વારી જતું તેમના ચરણકમળોમાં હૃદયને પવિત્ર બનાવે એવું સાહિત્ય અર્પિત થાય તે જ તેઓશ્રીને યોગ્ય તર્પણ કરું લેખાય, એની કોઈક વૃત્તિથી પૂ બહેને આ પુસ્તિકા લખવાની અને પ્રેરણા કરી આ પુસ્તિકા પ્રગટ કરીને પૂ બહેને એમનું સુપુત્રીપણું સાર્યક કરું છે

પૂ બાપુજીના ચરણ કમળોમાં આ પુસ્તક અર્પણ કરીને કર્તવ્યને પથે કઈક કર્યાનો સતોય અનુભવ ॥

ન અ કપાસી

આ સૌ દેવન અદેન ખીમચદ ગાદ
 પૂ પિતાશ્રીની પુણ્યમૃતિ નિમિત્ત
 આ પુબ્લિક પ્રસિધ્ધ મંત્રી ।
 ધનોઃ મહાપરામ ન નાગ
 હપતો

ઇંદ્રિય પરજય રાતક

સુપિય સુરો સો ચેય, પડિઓ ત પર્મમિમો નિચ ।

ઇદિપચોરહિં સયા, ન હુન્નિઝ જમ્મ ચણવગ ॥ ૧ ॥

ગાથાર્થ — જેનું આરિત્ર ધન ઇંદ્રિય ચોરો કરી નથી લૂંટી શક્યા તે જ આત્મા સુરવીર છે અને તે જ પડિત છે તેની જ અમે સદા પ્રથસા કરીએ છીએ

વિશેષાથ — મનતાવરણ અ વ મન્થો પ્રમાણે નથી, સત્પુરોની પ્રથસા એ જ મગવ આત્મ મુલોમા અર્થો એ આરિત્ર આત્મ મુખની રમણતા એ આરિત્ર વિવર કથાપનો પરિહાર એ આરિત્ર કમંકસ કથી સંહિત જનવાની દિવા એ આરિત્ર સર્વ સમનો ત્રામ તે આરિત્ર સમિતિ ગુમિની પાવના તે આરિત્ર અરણ સિતરિનો અભ્યાસ તે આરિત્ર સમનાવમા રમણતા તે આરિત્ર શીસ મુખનું પાવન તે આરિત્ર

અનંત આરિત્ર આત્માને વરેણું છે મનાનન કાગથી તે આત્માની સાથે છે રવનાર તો સાથે જ હોય ને ।
- સદાકાગનું સમાથી હોવા છતાં તે અપ્રમદ છે વિવર અને કથાવ તેને કકાષેટ્ટું રાખે છે વિવર કથાપને ઉત્તેજક

હિંદયો છે આત્માના અનન્ય ચારિત્રને પ્રમદ ચલામા હિંદયો
અતરણ રૂપ છે

અણુમોન ચારિત્ર રત્નને જાગીરથી પ્રવર્તો કરીને પશુ
સાચરણ રહુ રત્ન આપણી નગરે લૂટાય તે અદશ્ય છે
રત્ન લૂટનાર હિંદયચોરો સતત આપણી સાનિધ્યમાં રહે છે
મોટા આપણે કર્તવ્ય જાને છે કે સતત સાનિધ્યમાં રહેનાર
ચોરોથી સતત જાગૃત રહેવું જરૂરનાર માન જૂનાય તો
ચોરો એમણે કારી સાધી લે રત્ન લૂટાઈ જાય અને માનવ-
જીવ એમણે જાય પડી તો પોતે મુકવાની જ રહી

કાષી કપરુ છે સતત જાગૃત રહેવાની જરૂર છે જે
એ કાષી સાની વહે છે તે ધન્ય નર છે સાચે જ તે ધર છે
તે વીર છે કે જેનાથી હિંદયો ડરે છે તે પડિત છે કે જે
હિંદયોને ચોર તરીકે ઓળખી, જેનાથી સાવધાન રહે છે

વીરતા લગવાર વીરજવામાં નથી વીરતા અભિમાનભર્યા
ઉચ્ચારણમાં નથી વીરતા ઘાતબીજીવામાં નથી વીરતા
કે આત્માના અણુમોન ચારિત્ર રત્નની જ્યોત પ્રમદાવવામાં
વીરતા છે હિંદયોને પરજાગૃત કરવામાં

પાતિય પ્રવર્તકો જા અભ્યાસમાં નથી પાડિત્ય વાદ
વિવાદની કુસંગનામાં નહીં પાડિત્ય સમાયુ છે સત્યની
ઓળખમાં પાડિત્ય સમાયુ છે માયા શત્રુની ઓળખમાં
પાડિત્ય સમાયુ છે તે શત્રુથી આવધ રહેવામાં

જેના અણુમોન ચારિત્ર રત્નને હિંદય ચોરો ન લૂટી શકે

તે સાચે જ વીર છે, સાચે જ પડિત છે નિત્ય પ્રયત્ન
તેની ન હોત તો કેની હોય ?

इदियचलनुरगो, दुग्गडमग्गाणु घाविरे निच्च ।
भाविअमवस्सरुगो, रुमडं जिगरयणरम्सीहिं ॥ २ ॥

ગાથાર્થ — દુર્ગનિને માર્ગે સદા દોડતા ઇદિય
રૂપી અપળ અશ્વને ભવસ્વરૂપનો શાતા જિનવચન
રૂપી લગામથી રોડી શાએ છે

વિશેષાર્થ — અશ્વની અપળતા ઇદિયોને વરેલી જ
અશ્વની ગતિ કરતા કઈ શુદ્ધી તીન ગતિથી ઇદિયો દોડી
રહી છે મનમમતી વસ્તુ પ્રત્યે ઇદિયોના આત્મા તીન
મેચાણુ અનુભવે છે એને મેગરવા દિન તદપાપડ થાય છે
એ પ્રાપ્ત કરવા ઇદિયો પુષ્કળ વેગથી દોડે છે અશ્વ
બારની વસ્તુઓથી દૂર રહેવા મટે ઇદિયો લેમલે નાસે બ
ઇદિયોની અપળતા પાસે અશ્વની અપળતા ગ્રાણી પડે છે

સુદોષગ રેપરાથી આત્માને બાનજૂનો જનારની
રેપરાના મધુર રસના આસ્વાદ્યા લહેજત પમાડતી રસના,
સુમધની પાછળ ભમરની જેમ ભમાડતી ટાસિકા, સૌ મે
પાછળ ભગેન જનાવતા નવન અને મેઝુરા જાનમા મુગ્ધ
જનાવતા થવજી આત્માને વેગપૂર્વક દુર્મતિએ દોરી ન
ભય એ કેમ મને ?

જે માર્ગે ઇદિયો દોડી રહી જ તે માર્ગે મદાન મર્તા તરફ

હર્ષભા છે હરિયો એના બધા જ ગુણો આત્માને
 ૧૧ ખીજમા પદે છે એ ખીજમા પાસાર દુખ
 પાસાર પાપનષ છે ત્રીજાસ અને સતાપ છે એ
 ખીજમા ચાખરા મળે છે હરિયોની સેવથી શુભાશીન,
 વિત્તી થે વધુ કડવુ રજ દીર્ઘ કાળ સુધી રિમાને છે તે રજને
 આરવા

એ રિયનિ નિદાગી માત્ર આત્માને બર દીપ ? એથી
 દૂર રહેવા તે બનતું જનુ કરી છટે જિતેશ્વર દેવની વાણીની
 તે સદાસ પામે તે વાણી બગ્ગરપની તેને ઓળખ આપે
 અનાદિ નિગોળથી કરુ થતુ પરિભ્રમણ એની આખ સમય
 મો વિશ્વમા વેડી પડી વળાઓરે એ નિગપે એ
 વેદનાઓના કારણ રૂપે હરિયોને તે ઓળખે તે જીભ
 રામાવર્મા જ સુખ છે તેમ નિશ્ચય કરે હરિયોની
 શુભાશીને તે સાન મારે દુઃખતિ તરર દોડી હરિવાને તે
 રાજી રાખે જેની મદાવથી ચપલ હરિયો રિયર અને તે
 જિતવાણીને વદન હેલ

इटियधुत्ताणमहौ, तिलतुमुमिषपि दमु मा पसर ।
 जड टिघ्ना तो नीओ, जतथ खणौ धरिमसोडिसमो ॥३॥

ગાથાર્થ — રે આત્મન ! ધૂર્ત એવી હરિયોને
 તલના ફોતરા જેટલો મ અવકાશ ન હઈય જે દીધા
 તો જ્યાં એક ક્ષણ કોટા વર્ષ સમાન છે તે રથાનમા
 મુ કોરાયો સમજ

નિરોપાર્થ — વૃત્ત નિધામને યોગ્ય નથી તેના પ્રત્યે ક્યા લાગીને અચર તે તેની લાનગમા મપાછતે તેને સડેજ સ્થાન આપવામા આવે તે ચાલાકી વાપરીને તે માણસને ચૂકી લે તેનું સ્થાન પ્રતિનિ મોટું થતું જ નથી તેની પાખો પ્રસરતી જ નથી પરિણામ એ આવે કે મૂર્ખ માનવી મૂર્ખનો દોરાયો દોરાય

હકિયો પણ મૂર્ત જેવી જ છે તેના પ્રત્યે સડેજ પણ આકાંક્ષ થવાથી પ્રતિનિ તે વધતું જ નથી છે હકિયોને ગમતું વર્તન કરવા દિન સત્યાય છે ક્ષીમે ક્ષીમે આત્મા હકિયોનો સ પૂર્ણ સુનામ બને છે, અને એનો દોરાયો દોરાય છે

શુદ્ધામીનું પરિણામ મજીર આવે છે હાથિક સુખ આપતી હકિયો આત્માને પાતકમા પડે છે તીવ વેલનાને અનુભવ કરાવે છે વેદના એટલી પુષ્કળ હોય છે કે, એક દાખા પણ કોડ વર્ષ એટલી લાગી અને અસુખ સામે છે એ મહાવે નાને આવતી અટકાવવા હકિયોને પ્રથમથી જ પ્રમરવા ન દેવી યોગ્ય છે ક્ષમતા સમુને માગી દેવામા ઝડપણ છે

હકિયોને ગમતું કરવાની કૃતિનો અભાવ આત્મા ન્યારે ડેજવરી ત્યારે વે નાથી તે જગ મનમે અને અનત સુખનો અનુપમ આસ્વાદ અનુભવશે

હર્ષ નામ છે ઇદ્રિયો એના બધા જ બળથી આત્માને
 બહી ખીલુમા પટકે છે એ ખીલુમા પારાવાર દુખ છે
 પારાવાર પાપમય છે તીવ્ર ત્રાસ અને સતાપ છે એ
 ખીલુમા આખવા મળે છે, ઇન્દ્રિયોની સેવેલી શુનામીન,
 વિપથી પે વધુ કે વુ રજ દીર્ઘ કાળ સુધી રિમાવે છે તે ફળને
 આરવાઈ

એ રિયતિ નિહાળી માનુષ આત્માને બધ જીવતે કોથા
 દૂર રહવા તે બનતુ બધુ કરી છેટે જિનેશ્વર દેવની વાણીની
 તે સદાપ યાચે તે વાળી બરસરૂપની તેને ઓળખ આપે
 અનાદિ નિગોળથી યદુ થતુ પરિબ્રમણ એની આખ સમક્ષ
 મટે વિશ્વમા વેકરી પડતી વે નાઓ એ નિહાળે એ
 વેદનાઓના કારણુ કેપે ઇદ્રિયોને તે ઓળખે તે દરી જામ
 સ્વભાવમા જ સુખ છે તેમ નિરા કરે ઇદ્રિયોની
 શુનામીને તે લાલ મારે દુર્ગતિ તરફ દોડતી ઇદ્રિયોને તે
 રોજી રાખે જેની મદાપથી ચપજ ઇદ્રિયો રિયર અને તે
 જિનવાળીને વદન હો :

इदियधुत्ताणमहो, तिलतुममित्तपि दसु मा पसर ।
 जद दिन्नो तो नीओ, जत्थ खणो वस्मिक्कोडिसमो ॥३॥

ગાથાર્થ — રે આત્મન્ ! ધૂર્ત એવી ઇદ્રિયોને
 તલના ક્ષેતરા જેટલો ચ અવકાશ ન હઈય જે દીધો
 તે જ્યાં એક સણુ કોટો વર્ષ સમાન છે તે રથાનમા
 તુ દોરાયો સમજ

વિરોધાર્થ —ધૂત વિશ્વાસને યોગ્ય નથી તેના પ્રત્યે દવા લાગીને અથવા તો તેની લાનચમા સપડાઈને તેને સડેજ સ્થાન આપવામા આવે તો ચાલાકી વાપરીને તે માણસને ચૂમી લે તેનું સ્થાન પ્રતિદિન મોડું થતું જ જાય તેની પામે પ્રસરતી જ જાય પરિણામ એ આવે કે મૂખ માનવી ધૂતનો દોરાયો દોરાય

ઈક્રિયો પણ ધૂત નેવી જ કે તેના પ્રત્યે મહેજ પણ આકર્ષણ થવાથી પ્રતિદિન તે વધતું જ જાય છે ઇક્રિયોને મમતુ વર્તન કરવા દિન લલચાય છે ધીમે ધીમે આત્મા ઇક્રિયોનો સંપૂર્ણ ગ્રવામ બને છે, અને એનો દોરાયો દોરાય છે

ગુલામીનું પરિણામ અબીર આવે છે શક્તિ સુખ આપતી ઇક્રિયો આત્માને પાનકમા પટકે છે તીવ્ર વેનાનો અનુભવ કરાવે છે વેદના એટલી પુષ્કળ દેવ છે કે, એક શબ્દ પણ કોઈ વર્ષ નેટલી લાગી અને અસલ લાગે કે એ મહાવેનાને આવતી અટકાવવા ઇક્રિયોને પ્રથમથી જ પ્રસરવા ન દેવી યોગ્ય છે ભક્તિ ઇત્રુને લાગી દેવામા હતાપણુ છે

ઈક્રિયોને મમતુ કરવાની વૃત્તિનો અભાવ આત્મા ત્યારે કેજવરી ત્યારે વેનાથી તે પર જનશે અને અનત મુખનો અનુપમ આરવાઃ અનુભવશે

અજિઙ્ઘિદિર્ઘિં ચરણ, વદ્ધ ય ઘુર્ણંહિં વિગ્ધં જસારં ।

તો ધમ્મવોહિ દદ્ધ, જન્નવ્વ ઇદિયજ્ઞયંમિ ॥૪॥

ગાથાર્થ — કીડાઓ વડે કાપે જેમ અસાર કરાય છે તેમ નિરકુશ હૃદયો વડે ચાગિ અસાર થાય છે, તેથી ધર્મોર્થોએ હૃદયજ્ઞ્ય માટે દદ્ધ પ્રયત્ન કરવો ધરે

વિરોપાર્થ — કાષ્ઠમા ઉત્પન્ન થયેનો કીડો કાપતે જ પારી ખાય જ કાં મહેતુ બની જાય છે હકી દેવ સિવાય એનો બીજો કોઈ ઉપયોગ રહેતો નથી

કાષ્ઠ સડે તે પોસાય પરંતુ મહામૂલ્ય ચારિત્રરત્નને કેમ સડવા દેવાય ? એને તો ખૂબ જાતનપૂર્વક જાળવવું જ જોઈએ હૃદયોની ગુનામીથી ચારિત્રરત્ન સડી જાય જ ગુનામી ચારિત્રરત્નને નિમોલ્ય બનાવી દે છે હૃદયોથી પરાજિત આત્માના ચાગિનો સંપૂર્ણ ક્ષાસ થાય જે મહામોતુ રાત્ર વે શર્દ જાય એ દુઃખ ૩

જેને તે રત્નની કિંમત છે, જેને તે રત્ન આત્માનુ ઓળખ અર્પતું બાણ છે, જેને તે સદ્ગતિલાષક દેખાય છે જેને દુઃખ નિ પ્રત્યે પટકાળી પોતાની જાતને એ રત્નની સહાયથી પારી રાખવાની મહેત્ત છે તે આત્માએ હૃદય જ્ઞ્ય માટે દદ્ધ પ્રયત્ન કરવાની આવશ્યકતા છે મયમની માધનાથી હૃદય જ્ઞ્ય સહેયો બને છે પરંતુ સયમની સાધના સહેની

નથી તોય જાણના, ખત અને મનોમગ્નપૂરક માધના ધર્મ શકે
આનમિક નિર્મળતા સાધનામા મહાન્ વિદ્ય છે એ વિદ્યને
હર રાખવું જ રહ્યું

જહ કાગિણીદ હેડ, કોઈં સ્વળાણ દ્વારણ કોદ ।
તહ તુજ્જવિસયગિદ્ધા, જીવા દારતિ સિદ્ધિસુદ્ધ ॥૫॥

ગાથાર્થ —કાકિણી માટે કોટિ રત્ન જેમ કોઈ
માનવી હારી જ્ય તેમ તુજ્જ વિષયોમા લપટ લવે
સિદ્ધિ સુખને હારી જાય છે.

વિરોધાર્થ —એક શ્પિયાના એ સીમા ભાગતી પણ
જેની કીમત નથી તે કાકિણીની તુજ્જતા કયા અને અકામ
કીમતના કોડે રત્નોની હારમાળાની મહત્તા કયા ? તુજ્જ
કાકિણી એમવચા કોડે રત્નો ગુમાવનારની મૂર્ખતા હાસ્યાર્પક
છે હવેલી સેવા જતા ગુજરાત ખોનાર જેવી એની રિયતિ એ

કયા વિષય સુખની મસિનતા અને કયા સિદ્ધિસુખની
નિમજ્જતા ? કયા વિષયસુખની શાસ્ત્રિયતા અને કયા
સિદ્ધિસુખની સાધ્યતા ? કયા કદ્દ પરિણામી વિષયક્રોધની
તુજ્જતા અને કયા અનત સુખનો આસ્વાદ આપનાર
શિવદેવની મહત્તા ?

અણુમોલા એ જ્ઞાતસુખને તરડોળનાર માનવીની
પામરતા દયાજનક છે તુજ્જ વિષયોમા રક્ત માનવી

મહામૂના સિદ્ધિસુખને ફેકી દે છે, ત્યારે કાકિની માટે ફોડો રત્નોને ફેકી દેનાર માનવીની મૂર્ખતા, કંઈક એછી લાગે છે

વિષયમા તરીકેન જનવાથી સિદ્ધિસુખ દૂર ડેનાય છે મુક્તિસુખ દૂર ડેનાવી મૂર્ખતા ડોઢ ન કરે એ અભિનાયા

તિલમિત્ત વિસયસુહ, દુહ ચ મિરિગાયમિંગતુગય ।

મરકોઢિહિં ન નિદ્દ, જ જાણસુ ત કરિજ્ઞાસુ ॥ ૬ ॥

ગાથાર્થ — વિષયસુખ તલ માત્ર છે, દુખ ગિરિરાજના મૂગથી પણ જીચુ છે તેફોડો બવે પણ પૂરે નથી થતુ હવે જેમ થોખ્ય લાગે તેમ કર

વિરોધાર્થ — માનવી માને છે કે વિષયો એને સુખ આપે છે વિષયોમા લીન બનેય આત્મા માને છે કે જન્મતત્તુ બધુ એ સુખ તે લૂટી રહ્યો છે કેવો બ્રામક ખ્યામ !

મોહનિદ્રામાથી જન્યુત થતો માનવી જાણે છે વિષય સુખની અસ્થિતા એ સમજે છે વિષયસુખની ક્ષણિકતા એ સમજે છે વિગતસુખને જાંબરે બેસેલું અપાર દુખ

એ દુખ મેર ગિરિરાજના ઉચ્ચ સુમતી અધિકતાથી પણ અધિક છે ફોડો બવ સુધી વેળા સહન કર્યો છતાં એ દળતુ નથી માનવી કંઈ ન સહે તેટલું લીન તે દુખ છે ક્ષણિક વિષયોમા લુપ્ત બનીને આવુ અપાર દુખ કેણુ વહોરે ?

રે અહમન' તને યોગરજવાય તે કર

મુંનતા મદુગ વિગમરિસા રિપાગનુલા ડમે,
કનુકડઅગ ચ દુસ્ત્રવળયા દારિતિ શુદ્ધિમુદ્
મજ્જાઠ મયતિહિઅન સમય, મિચ્છામિ સધિપ્પયા,
શુતા દિતિ વુત્તમ્મનોગિગહણ, મોગા મહાવેગિગો ॥૭॥

ગાથાર્થ — આ મહાન વેરી ભોગો ડિપાક ફળની
જેમ ઉપભોગ સમયે મધુર પરંતુ પરિણામે વિરમ છે,
પરજ ખજવાળવાની ડિયાની જેમ દુ ખજનક હોવા
છતા, તે કામ્પનિક કુખ આપે છે મધ્યાન્હે મૃગ
તૃપ્તિલિંગની જેમ નતત મિથ્યા રૂપના કરાવનાર
વિપમ ભોગોના ઉપભોગથી અનિષ્ઠ યોનિમા જન્મ
મહલ્લ થાય છે

નિશેપાર્થ — ડિપાક ફળની ગોખા રમ્મ હોય છે
તનનને તે આકર્ષે છે મનોહર ફળ ભોગવા રસના તમ
પાપક બને છે એના આસ્વાદે માનવી તદેવત અનુભવે
છે શી એ મદુરતા ?

ધોદી જ વારમા એ ફોગો રસ દેખા વ્યાપ્ત બને છે
રોગરગમા વિઃ પ્રસંગી બધ છે અચેતન બનીને ફેલ દગી
પરે હ સમન્વય છે કે દેખાતો મધુર રસ મધુર ન્હોતો
કાની ત મગીના રમ રમત ખબ તે વન ક્રેલ ક્રેલો

વિષયો કિ પાક ફળની ઉપમાને યોગ્ય છે દિવને સમયાવૃત્તિ
કપ દેહને ડોઢારવૃત્તિ સમીત, મનને મુગ્ધ કરતી સુવાસ,
રસનાને સહેત અર્પતો રસાદ અને આત્માને એકતાન
પનાવતો રપત છે તે મધુર અને મનોહર ઉપમાવે છે
એ અોરો આનંદ

નિચારો માનવી' સૃષ્ટિક આનંદ મેળવતા અનન
આનંદને તે ત્યાગે ઠ યાચત મુખરે તે તરહાડે છે દુખના
દુગરો તે વહેરે છે તેનો ભોળો એને દાની દે છે મદા
દુખના જારે મોખથી દગાએના માનવી બધા કાગ મુખી
હતાત જની રહે છે

કિ પાક ફળ અને વિષયો ા સમાનતા'

મલિન દેહને ખરજનો રામ પીડે છે ખરજી ખજ
વાળવાની અમ્મ છમ્મ જામે છે ખજવાળતા શાંતિ
મળતી જણાય છે થોડી જ વારમા જાતરો વધી પડે છે,
સોહી વડેવા માડે છે અને અસલ વેદનાનો અનુભવ થાય છે
છતાં મે ખજવાળતી સમયે માનવી માને છે કે એને શાંતિ
અને સુખ મળે છે

મલિન આત્માને વિષયો રૂપી ખરજ પીડે છે ઉપનોગ
કરવાની અદમ્ય અભિતાપા ઉદ્ભવે છે ખરજ ખજવાળી
કિયાની જેમ તે ઉપભોગ દિવને પ્રસન્નતા અર્પે છે પરતુ
કયા સુખી ! થોડી જ વારમા આત્મા હતાત જની દરી જાય
છે એવું નર હજુજ નાય છે ઉદ્વિષો અસક્ત બને છે

દુખની મર્તીમા આત્મા પટકાય છે દીર્ઘ કાળ મુખી ત્યા
તીન વેત્ના તે સુષે છે છતાંયે પામર માનવી વિષયોપભોગમા
સુખ કહે છે^૧ વ્રોમવખ્ખતા તાપમા તૃપ્તાતુર માનવી વિપામા
જિજ્ઞાસા આમથી તેમ બટકે છે દૂર દૂર એને જળ કેખાન
છે અને તે મેળવરા એ દોડે છે એની દોડ નિરર્થક જતા
વળી ખીછ દિશાએ જળદર્શન માવ છે બધું ચે જળ
એકવ કરી કરી એ દોડે છે નથી મળતુ એને જળ કે
નથી છીપતી એની તૃષ્ણા વરે છે એનો ચાક અને વડ છે
એની નિરાશા

વિષયેશ્વરો તાપ ગોમધખતા તાપ કરતા વધુ ગુણો
તીવ્ર છે એ તાપ દિનને જળાવે છે દેહને રિનાવે ડ
અને આત્માને પામર બનાવે છે તાપ બન્યો મ નવી સુખ
શેવે છે સૌદર્શ દર્શને સુખ નામ ધશે એમ માની ત્યા દોડે
છે નથી મળતુ ત્યા સુખ કરી તે દોડે છે અપર્ણના
પાઝગ, સુખ ત્યા કરી તેમ ક પીને ત્યા પળ મળતુ નથી
સુખ મુવળું સુખનાથી જ એમ માનતે તે મેળવવા તામે
છે પરતુ નથી એને સૌદર્શ સુખ અર્પતું નથી એને રપર્ણ
સુખ અર્પતો, નથી એને લક્ષ્મી સુખ આપતી રવાં
સુવાસ અને સુમધ સુખ નરી આપતા સુખનો અનુભવ
એને કપાયે નથી

તાપમા ઉજ્જ્વળ બનેન આકાશને જેમ અમિત શુદ્ધિથી
માનવી જળ કદપી વે છે તેમ અમિત શુદ્ધિથી માનવી

વિષયોમા સુખ કહ્યે છે મુમુક્ષુ સ્થિતિ આપવાને બદલે
જેમ ઠેર ઠેર બટકાવે છે તેમ વિષયો સુખ આપવાને બદલે
માનવીને ત્રાસ આપે છે

વિષયોપભોગ આત્માને દુર્મતિ તરફ ખેંચી નાખે છે અને
ખૂન દુઃખ આપે છે સાચું જ, ભોગો આત્માના મહાન
વેરીઓ છે

સકા જગિ નિગરહ, વારિણા જલિઓ વિ હુ ।
મન્વોદહિજલેનાયિ, કામગિ દુન્નિગરઓ ॥ ૮ ॥

આથાર્થ — જગિ પ્રજ્વલિત હોવા છતાં
પાણીથી નિવારી શકાય છે પરંતુ સર્વે સમુદાના
પાણીથી પણ કામાગ્નિ દુર્નિવાર્ય છે

નિરોપાર્થ — પાનના સુસવાટથી પ્રજ્વલિત બનતો,
અનેક મોથેરી વસ્તુઓને બરખી જતો અને વિનાશનું તાણડવ
શ્યતો અગ્નિ પણ જળની ચીતગતાથી હરી બાક છે પરંતુ
પ્રેમની આમ છુટાવી છુટાતી નથી દેહને તે બાળે છે અને
કિનને જળાવે છે વિશ્વની વિભજનાને બાળીને એ બરખ
કરી નાખે છે એને હારવા અખિત વિશ્વના અસખ્ય
ઉપિનુ વાગિ અસમર્થ છે

એ દરજે નિનવાણીના જળથી વાસના રૂપી વસ્ત્રોને
ઉતારીને નિનવાણીના જળની બિછળતી છેળોમા જે નદાને
તે વિષયની આમ બૂઝવશે

વિસમિર મુહમિ મહુરા, પરિણામ નિશામ દારુણા વિરુપયા ।

કાલ મળત મુત્તા, અજ્ઞવિ મુત્ત નર્કિ જુત્તા ॥૯॥

ગાથાર્થ — પ્રારભમા મધુર અને પરિણામે
અત્યંત બધકર વિષ સમાન વિષયોનો અનનકાળ
મુખી ઉપસોગ ક્યાં છતાં શું તેનો ત્યાગ હજીયે
ઉચિત નથી ?

નિરોપાર્થ — અનાદિ કાળથી અત્મા વિષયોમા રક્ત
છે પ્રત્યેક ભવમા, પ્રત્યેક જીવનમા, વાસના અત્માને વળગી
છે વાસનાનો પ્રેરાયો આત્મા વિષયોનો સતત ઉપસોગ
કરે છે જીવનકાળની વિશાળતાની કંપના માનવીને સમજાવે
છે કે એ વિશાળ જીવનકાળમા કેક કેક અનુભવો આત્માએ
ક્યાં છે એવી કોઈ ચીજ નથી કે જે આત્માએ જીવનકાળમા
મેળવી ન હોય એવો કોઈ સંયોગ નથી કે જેમા આત્મા
ન મૂકાયો હોય એવી સુખો આત્મા મેળવી ચૂક્યો છે
નારખીય હુ ખો ને અનુભવી ચૂક્યો છે સમસ્ત પુદ્ગલોનું
પરાવર્તન આત્મા કરી ચૂક્યો છે હજીયે અધૂર બાકે છે ?
કયું સુખ મેળવવાનું બાકી છે ? અનેક સુખ અનુભવો
કરી પડી પ્રાપ્ત થતા પારાવાર હુ ખોની વેદના અનતવાર
સહન ક્યાં છતાં એ સુખો હજીયે તને આકર્ષે છે ? ર
અહમનું હવે તો સમજ કે ત્યાં સુખ બાકે છે ત્યાં
બધકર હુ ખ છ

વિષોમા સુખ કહે છે મુગજ્જ સ્થિતિ આપવાને બદલે
જેમ ઠેર ઠેર બટકાવે છે તેમ વિષોમા સુખ આપવાને બદલે
માનવીન ત્રાસ આપે છે

વિષોપબોમ આત્માને દુર્ગતિ તરફ ખેંચી નાંખે છે અને
ખૂબ દુઃખ આપે છે સાચે જ, બોમો આત્માના મહાન
વેરીઓ છે

સપ્તા જગ્મિ નિગારડ, વારિણા જલિમો વિ દુ ।
સન્વોદહિજલેનાવિ, વામગ્મિ દુક્કિગારઓ ॥ ૮ ॥

ગાથાર્થ — અગ્નિ પ્રજ્વલિત હોવા છતાં
પાણીથી નિવારી શકાય છે પરંતુ સર્વે સમુદ્રોના
પાણીથી પણ કામાગ્નિ દુર્નિવાર્ય છે

વિરોપાર્થ — પાનના સુસવાટથી પ્રજ્વલિત બનતો
અનેક મોથેરી વસ્તુઓને બરખી જતો અને વિનાશનું તાવક
રચતો અગ્નિ પણ જળની સીતળતાથી ઠરી જાય છે પરંતુ
પ્રેમની આમ છુટ્ટાની છુટ્ટાની નથી દેહને તે બાળે છે અ-
ગ્નિને જળાવે છે વિશ્વની વિમળતાને બાળીને એ બર-
કરી નાખે છે એને દારવા અખિત વિશ્વના અસખ-
ઉત્પિનુ વાગિ અસમર્થ છે

એ દરેક જિનવાણીના જળથી વાસના રૂપી
હુતારીને જિનવાણીના જળની બેઠળતી ડાળોમા જે
તે વિષની આમ બૂઝવશે

પરસ્પરમ્ ય વેનાનું અપાર કુખ ભોખવતું પડે છે કપારી
ઉપવત્તુ કુલુ કુલુ વેનાને ધપાડી ચડતું નથી

તદ્ નિરદુમ્પજો, કીટો કડઅપિ મત્રણ મદુર ।
તદ્ મિદ્ધિમુદ્ધપન્કજા, સસારદુહ સુહ વિતિ ॥૧૧॥

ગાથાર્થ — લીમડાના વૃક્ષમાં ઉત્પન્ન થયેલ
કીટ કદુ રસને પણ જેમ મધુર માને છે તેમ મિદ્ધિ
મુખથી પશાદ્દ હવેા સસાર કુખને સુખ માને છે

વિરોધાર્થ — સસારી માનવીની સ્થિતિ લીમડાના
વૃક્ષમાં ઉત્પન્ન થયેલ કીડા જેવી છે લીમડાને રસ કદુ
કાવા છતાં તેમાં ઉત્પન્ન થયેલ કીડા કદુ રસને મધુર માની
તેમાં રક્ત બને છે

જેને આત્મિક જ્ઞાનની કલ્પના નથી, જેને શિવ સુખની
પરવા નથી, જેને વિષય કપાલ આકર્ષી રજા છે તે આત્મા
ઓની સ્થિતિ કીડા જેવી જ હોય છે સસારના અપાર
કુખમાં કુખ કેખાવું તો દૂર રહ્યું પરંતુ ઉલટું તેમાં સુખની
બ્રમણા યાવ છે વિભરસ રૂપી મદિરાના પાનનું પરિણામ
એ જ હોય

અધિરાગ ચચલાણ ય રગમિત્ત સુદરણ પારાણ ।
દુર્ગદ્ધનિવધનાણ વિરમસુ ઇઆનમ મોગાણ ॥ ૧૨ ॥

ગાથાર્થ — અસ્થિર, અચળ, ઘડબઝાત

સુખદાયી, પાપી અને દુર્ગતિના કારણભૂત એવો
લોગોથી વિન્ન

નિરોપાર્થ — સસાર સુખ સ્થિર નથી એને
બરોમો નથી વીગળી નેવી એની અચળતા છે આજના
સુખના મયામો કાને કપાયે આ પાનરો અસ્થિર સુખોમા,
તું કા સ્થિર બન ?

નિરાસુખ અપટ્ટવી કે પાડો જ મમય એ સુખ
બાસે છે કદ પરિણામ આવતા વાર નથી સાગતી
બાળ સુખની અભિનાયા એ જ પાપ છે એ સુખો
આત્માને દુર્ગતિએ ધસડી ભય છે રે આત્મનુ! બપ કર
બાગોથી હવે તો નિરામ

पत्ता य काममोगा, मुरमु असुरमु तदय मणुएमु ।
नय तु न्न जीन तिची, जलणस्स व कट्टनियरेण ॥ १३ ॥

ગાથાર્થ — ઇન્દ્રિય લોભો મુરલોહમા, અસુર
લોહમા, તેમજ મનુષ્યલોહમા પ્રાપ્ત થયા, છતાંય
કાંઈના સમૃદ્ધથી જેમ અભિ તૃપ્તિ ન પામે તેમ
હું છવ ! તને તૃપ્તિ ન થઈ !

નિરોપાર્થ — અનાદિ કામથી ભટકતા આત્માને
અનેકવાર કામભોગોની પ્રાપ્તિ થઈ છે દિવ્ય સુખનો
આગ્રાહ દેવલોહમા આત્મા કરી ચૂક્યો એ સુખની

સરખામણીમાં તુરંજ લેખાય તેવા માનવી અને તિર્થ ચ
પ્રાચીન્ય ભોગસુખોમાં આ મા રક્ત મન્યો વિલસુખની અનેક
ગર પ્રાપ્તિ થવા છતાં, હા આત્મા અનુપમ જ રહે છે, તે
હેતુ કમનમીય છે ।

જળની જગામાં કાષ્ટ નાખનાથી જળજા વધુ પ્રભવિત
બને કાષ્ટ ન ખાતુ જલ અને વરુણદેવ તૃપ્ત થવાને
મદને વધુ અને વધુ ચિત્તરાજ બનતા જ્યાં આત્મવેદ પશુ
ભોગોથી તૃપ્ત થવાને બને તેની પ્રાપ્તિયા તથા અને વધુ
ઉન્નેરાદ અનુભવે છે

ઉન્નેરાદમાં સુખ ન હોઈ શકે સુખ સતેષમાં છે
વિનાથી ને તૃપ્તિ નથી અનુભવાતી તે એ સુખદ થી રીતે
હોઈ શકે । સુખની માન્યતા એ જમણા છે

જહાય ક્રિપામકલા મળોરમા, મ્મેણ વક્ષેણ ચ મુજમાળા ।
ને સુદૃષ્ટ ઝીનિય પદ્મમાળા, ત્રઓરમા કામગુણા
રિગમે ॥ ૧૪ ॥

ગાથાર્થ — જેમ ક્રિપાક ફળો રમે, રમે
અને ઉપજોએ મનોરમ હોવા છતાં પાચન પદ્મી
શુભિતનો ક્ષય કમ છે તેમ આત્મ નાશમાં
પરિણમતા કામશુભો ક્રિપાક ફળની ઉપમાને થેા વ છે

ત્રિનેપાર્થ — મોદવ આખને આકરે હ સુગંધ વિષને
અન્યાવ છે સ ગીત મનને મુગ્ધ કરે છે સ્વાદ રસનાને લોગુપ

જનાવે ■ રપથે સુખ આત્માને સપતીન જનાવે છે એ
જનુથે મધુરુ અને મનોરમ ખાસે છે પરંતુ તેનું કંડ
પરિણામ અનુભવતા વાર નથી લાગતી

માનવીની દષ્ટિ સ્વસ્થિકમુખ પ્રાપ્ત છે પરિણામ
પ્રાપ્તે નથી જિજ્ઞાસુ હૃદય દેખે છે, ડામ હિં તેમ માનવી
વિષય સુખાની દખાતી મધુરતામા સન્યાસ છે ભોગ્યવ
પણતા દુઃખ વિપાકો સમક્ષ માનવી દષ્ટિ નથી પહોંચાડતો
તની સુધિ જૂજ દોષા છતાં, ભૌતિક સુખની બાજતમા
જિજ્ઞાસુની જેમ ડુકી જતી ગઈ છે

કિ પાકે રૂબોની મધુરતા દેખાત પૂરતી છે તેનું પાચન
યતા જ કવનનો અત આવે છે તેમ કામભોજી રમ્ય ખાસે
છે પરંતુ એનો ખારવા આત્માનો સત્પાનાય ખાસે છે

સવ્ય વિલિખિ ગીર્જ, સવ્ય નટ્ટ વિહંગા ।
સવ્યે જામરણા મારા, સવ્યે વામા દુહારહા ॥ ૧૫ ॥

વિરોધાર્થ — જીવ માન જ્યારે આત્માને વિનાય
રૂપ ખાસે, તત્ત્વ વિટળણ રૂપ જણાવ, જામરણે ખાર રૂપ
ખાસે અને વિષયો દુઃખાથી લાગે ત્યારે આત્મા અપૂર્વ ઉચ્ચ
રિચિતિએ વિરાટ રહ્યો હોય જગતનું જનુ થે સુખ એને
તુલ્યત જણાય સુરનર સુખને દુઃખ કરી લેખનાર
સમ્યગ્દષ્ટિ આત્માની ઉચ્ચ કક્ષાએ તે પહોંચી શક્યો હોય
સંજીત એનું દિવ ન ડોલાવે. નૃત્ય એને મનમુધ ન કરે

અમ કારો એને ન આકર્ષે વિમો એને ન ખેંચે

એ ઉચ્ચનાને પ્રાપ્ત કરવા મથીએ

દેવિન્ચક્રટ્ટિનગાર, રજાર ઉત્તમા મોગા ।

પત્તા ઝળત સુત્તો, ન ય હ તર્તિ ગગ્રો તેહિ ॥ ૧૬ ॥

ગાથાર્થ — એ સ્વર્ગ્યુક્ત દેવપાત્ર તથા સાવ-
ભોમત્વ અને રાજ્ય વિગેરે ઉત્તમ ભોગસુખો અને તવાર
પ્રાપ્ત થયા તો પછ હું એથી તૃપ્ત ન થયો

રિમેયાર્થ — ઉદ્ધનુ ભૈચર અને ચક્રતીની સદિ
બોહી વાર પ્રાપ્ત નથી થઈ રાજસત્તા અને રાજસુખ અને કવાર
અનુભવુ ઉત્તમ ભોગસુખોમા ખૂબ મ્હાન્યો છતાંયે
એની છ જા રજા જ કરે છે ત્યાં છ્વિજા છે ત્યાં દુખ છે
અતૃપ્તિ છે ત્યાં આનંદનો અભાવ છે ફેરી સુખો અને તવાર
ભોગ યા છતાં જો હમુ એ અતૃપ્તિનુ દુખ ઠીક જ છે તો
એ સુખોમાં શુ ગળ્યુ છે ? એ જાતની વિચારણા કેમ
નથી થતી ? રે આત્મનુ હવે તો સમજ

મસારચક્રમલે, સન્ધચિત્ર પુગલા મળ વટસો ।

ઝાહરિજાય પરિણામિજાય, ન ય તમુ તિનોડહ ॥ ૧૭ ॥

ગાથાર્થ — સ સાગ ચક્રવાલમા સર્વ પુરુષલો
જાહેવાર મે આહાર રૂપે શ્રદ્ધા કર્યો અને પરિણામમાં
પરતુ તેમા હું તૃપ્ત ન થયો

વિરોધાર્થ — જ્યાં સુધી આત્મા અદેહી નથી જનતો, જ્યાં સુધી જીવન્મુક્ત દસ્યા નથી અનુભવતો, જ્યાં સુધી ન્યોતિરમાને નથી જગતો ત્યાં સુધી પાત્થના એવ જોડી તેની થિતિ હોમ છે

જૂતકાળ સમક્ષ દષ્ટિ કરીયુ તો તે જાણીશ, અમાધ અને અનત જણાશે જગત કયારે નડેલું ? જેવું વિગાળ રિધ આજે છે એવું જ મર્ત કાને હતું વસી પડેના, પુગો પડેના તે એટલું જ વિગાળ હતું સચરાચર જગતને માનવો અને દેવો પુગો પડેના પણ તોભાતી રચા હતા પશુઓ, પક્ષાઓ, જાતુઓ, નારકો ત્રિજેરે વિશ્વની વિચિત્રતાઓ ॥ અસો તે સમયે પશુ હતા પૃથ્વી અને પાણી, વદ્ય, વાત અને વનસ્પતિ, વિશ્વમા કયારે નડેલો ?

માનવક પનાની વિગાળતામા વિશ્વના જૂતકાળની વિગાળતા સમાય છે જગત અનુપમ છે ત્યાં એની કોઈ આદિ અને નથી એનો ની અત સદાકાળ એ હતું અને સદાકાળ એ રહેશે જગતમાની પ્રત્યેક વસ્તુઓ સનાતન છે બધું થે છે, છે અને છે જગત આપુ થે છે, છે અને છે

જગતકર્ણની કદવના કોઈ સદ્વિત માનવબુદ્ધિએ કરી અખિન વિશ્વનું અનાદિ અસ્તિત્વ કોઈ માનવની મર્યાદિત બુદ્ધિમા ન હોતયું હરથ વસ્તુઓની આદિ એની બુદ્ધિએ નિહાળી તેનો અત એના અર્થઅર્થએ જોયો અને

માનવે ન પાયા કરી કે જનન સાધત હ

એને તેણે કે ન્યા આદિ છે ત્યાં કેઈનો કૃતિ છે
 'જનનની ને આદિ કે તે તે પણ કેઈનો કૃતિ દોર જ',
 એ કુદિએ જનવૃક્ષોનાં કલ્પના કરી

એ કુદિ નિરિપેક્ષો હતો જનવૃક્ષો આદિ કે
 જનાદિ એ જોવાનો એણે દરકાર ન કરી જનવૃક્ષો આદિ
 સિદ્ધ કરતા જનનિવૃક્ષોનાં અનાદિના આનોને જોઈ રહી
 અનાદિતા તે એ કુદિને પણ સ્વીકાર્યું વિના ન આશુ

અમમાન વસ્તુની આદિ અને અત જોવામાં પણ એ
 કુદિએ શાપ ખાધી ન્યા વસ્તુની આદિ જોઈ ત્યાં વસ્તુનાં
 આદિ નોંધતો ન્યા વસ્તુનો અત જોયો ત્યાં વનો અત
 નોંધતો આદિ હતો માત્ર વસ્તુના સ્વરૂપની અત દેવો
 માત્ર વસ્તુના સ્વરૂપનો એવ વસ્તુઓ અને જનની આદિ એ
 કુદિએ ક'પો પાછો સુઝાવું અને એને અત દખ્ખે ને
 કુદિ ન જોઈ રહી કે જે પાણીના પરમાણુઓ આકાશમાં
 હતા તેને જ પાણીને આકાર ધારણ કર્યો તે જ પરમા-
 ણુઓ પાણી મુકાવાની માથે વરાળ રૂપે જન્મ્યા પ માણુઓ
 હતા અને રહ્યા જાત સ્વરૂપ જન્મ્યાવા દુષ્ટ માનવીની
 પરિમિત કુદિ તે ન મચાવે શબ્દ એથી તેણે વસ્તુના આદિ
 અને અત સ્વીકાર્યો પરિણામ વિવેકપૂર્વકની કે પના લેની
 વર્ક જે અનાદિના દાખવા વિવેકપૂર્વકનો માનવના
 જનની તે જ અનાદિતા જનવૃક્ષોનાં માનવતામાં આપીને

હોતી રહી. ધારણા ધૂળમાં મળી

કયા એવો સમય હશે કે જ્યારે દિવસ અને રાત્રિ નહિ હોય ? કયો એવો સમય હશે કે જ્યારે પ્રજ્ઞાત અને સખ્યા નહિ હોય ? કયો એવો સમય હશે કે જ્યારે 'સમય' નહિ હોય ? ક્યારેય કાગ નહોતો એમ કેમ કહી શકાય ? કાગ સ્વાકાળ હતો એમ એક જ ઉત્તર મળે છે. કાળ સદા હતો અને રહેશે. આત્મા અને પુદ્ગલ સદા હતા અને સદા રહેશે. પરિવર્તન થયા કરે છે કાળના નાશ સ્વરૂપનું, આત્માના નાશ સ્વરૂપનું અને પુદ્ગલના નાશ સ્વરૂપનું.

ક્યારેક પ્રગતિનો કાળ હોય છે અને ક્યારેક અધોગતિનો. ક્યારેક સુખ સમય હોય છે અને ક્યારેક દુઃખ. કાગનું એ પરિવર્તન પણ નિયમાધીન છે. જેન દષ્ટિએ કેટલાક હોયેલા સર્વદા કાગ એક સ્વરૂપે હોય છે.

જરતક્ષેત્રમાં કાગનું પરિવર્તન ક્રમપૂર્વક થાય છે. આગના ચક્રની જેવી એવી ગતિ છે. એવો જ ચક્રની સાથે કાગનો સરખામણી થાય છે અને અમુક સમયે કાળચક્ર કહેવાય છે.

તે કાળમાં દરેક હોયેલા ક્રમક પ્રગતિ સધાય છે. તે કાગ ઉત્સર્પિણી તરીકે નેખાય છે. તે કાળમાં ક્રમજ અધોગતિ થતી આરે છે તેને અવસર્પિણી કાગ કહેવામાં આવે છે. પ્રગતિની દષ્ટિએ ઉત્સર્પિણી તથા અવસર્પિણી, બંને કાળના જ એ. ક. સામીય પરિણામમાં તેને જ આરા તરીકે જોળખવામાં આવે છે. એક ઉત્સર્પિણી તથા

એક અવસર્પિણી મળીને એક કાળચક્ર જને છે એવા અનંત કાળચક્રોમાયા આ જગત પમાર ચક્રું છે અને ઘરો

અનંતકાળથી સસારી આત્માનું જન્મતનું પરિભ્રમણ આપુ છે વિધવિધ સ્વરૂપો કઠીને, વિધવિધ પુદ્ગલોને મજબૂ કરીને વિશ્વમા આત્મા વિહરી રજા છે

વિહરણ શરૂ થતા પહેલાનું આત્માનું સ્થાન સૂક્ષ્મ નિર્ગોહ છે લોકાકાશમા તે પ્રસરેલું છે ત્યાં અનંત આત્માઓ એક જ દેહમા રહીને કુળમા રિનાવ છે વેદનાની તીનતા એટલી છે કે નારકીની વેના નછી મલ્યાવ આવુ તીવ્ર કુળ હોય ત્યાં જાન તો કપાયી જ હોય મૂળ સ્થાનમા આત્માનું જ્ઞાન આવરિત હોય છે પરિણામે વેના તીવ્ર હોવા છતાં બ્યક્ત રીતે તે અનુભવાળી નથી અબ્યક્ત રીતે તીવ્ર વેના અનુભવનાં આત્મા અનંતજન વર્ષો વીનાવે છે

કપારેક સદ્બામ્બ જન્મે છે અને કોઈ આત્મા સૂક્ષ્મ નિર્ગોહમાથી બહારે સત્ત્વજ કરે છે નિમમ્મ એવો છે કે જે સમયે એક આત્મા સિદ્ધિ સ્થાન પ્રાપ્ત કરે તે સમયે એક આત્મા સૂક્ષ્મ નિર્ગોહની વેદનામાથી યુક્ત થઈને તેનું પરિભ્રમણ શરૂ કરે ૫૫ છે સિદ્ધના આત્માઓને કે જેઓ છડે છે વે સિત્ત મહિરમા જતા જતા પણ એક આત્માને અપાર વેનામાથી ઉગારે છે ૧

ચેતનની પ્રસાદશી ત્યાંથી શરૂ થાય છે સૂક્ષ્મ નિર્ગોહનું સ્થાન છોડીને એ બાહર નિર્ગોહમા આવે છે ત્યાં પણ

અનત આત્માએને રહેવા માટે માન એક જ દેહ મળે છે
 દુષ્કાર અપાર અને અવ્યક્ત છે જ્યારે નિમોહ ચર્મચતુષ્થી
 નિહાળી શકાય છે અનત આત્માએને રહેવાને માન એક
 જ કાયા હોવાથી જ્યારે નિમોહને અનત કાર પશુ કંઈવાય
 છે તે સ્થિતિમા હવ અનતકાળ સુધી રહે છે અનેક કપો
 બદલે છે અને અનેક પરાવર્તનો કરે છે

એમ અનતકાળ વીત્યે હવ એ ગ્યાનથી સર્વજ્ઞ આગળ
 આવે છે પ્રત્યેક વનસ્પતિકાનમા આવીને એ રહે છે
 ફળમા અને ફુલમા, મૂળમા અને પત્રમા શાખામા અ
 થામા આત્મા આત્મા લે છે એક આત્માને રહેવાને એક
 અનગ દેહ મળે છે ક્યારેક કમળમા તો ક્યારેક ગુનાનમા
 ક્યારેક આમ્રફળમા તો ક્યારેક લીંબુમા, ક્યારેક પરવરમા
 તો ક્યારેક કારેનામા એમ અનેક સ્થાનેમા આત્મા નમે છે
 એક આમ્ર ગ્યાનનો વધીને દરા હજાર વરાં સુધી આત્મા
 ઉપભોગ કરી શકે છે દિવિ માત્ર સ્પર્શના જ હોય છે
 પ્રત્યેક વનસ્પતિ કાપમા અમખ્યકાળ સુધી અન્વક્ત વેળા
 અનુભવે છે

અસખ્યકાળ વીત્યે તેનુ રસરૂપ બદલાય છે માગીને
 આત્મા દેહ બનાવે છે એ દેહમા પશુ અનેક રથો કરે ૧
 ઘડીમા હીરાને દેહ બનાવે છે તો ઘડીમા પથ્થરને ઘડીમા
 સુવર્ણને દેહ બનાવે છે તો ઘડીમા પિત્તળને ઘડીમા
 અગરબને તો ઘડીમા માગીને ચર્મ ચતુષ્થી જે ન નિહાળી

શકાય, જેનો ઠોઠ નાસ ન કરી શકે, અગ્નિ જેને જાતે નહિ સ્વભો જેને કાપે નહિ, પાણી જેને દુધાડે નહિ ઠરે જો મારે નહિ, પવતો જેને માર્ગ આપે લોખની દીવાનો જેને આડે ન આવે એવા અગ્નિ. સુદમ દેહમાં પણ આત્મા ક્યારેક વમે ત્યાં પણ વેદના પુષ્કળ સુદમ દેહ હોય કે બાહર દેહ માગીના એક દેહમાં નાનીય ઠગર વડે આત્મા રહી શકે પૃથ્વી કે પૃથ્વીરતા અનેક સ્વરો કરતા આત્મા અસખ્ય કાળ પસાર કરે અને અપાત્ર વે નાં સકે

તપનો વમવાટ પૂરા થાય છે અને આવે છે એ અપકાવમાં જળ કે જળનો પિંડ એમ તે જીવને દેહ હિમ, કરા, વાળા પ્રાણ વિગેરે શરીરમાં એ જીવને પસવાનુ રથાન ક્યારેક બાહર દેહે તે ક્યારેક સૂક્ષ્મ દેહે અસખ્ય વરો સુધી અભ્યક્ત વે ના જીવ વડે વધીને સાત હજાર વર્ષની લાંબી વય પીતાવવાની હોય

અપકાવમાં મુગે વીતાવીને : અગ્નિકાવમાં આત્મા આવે છે અનેકને એ જગાવે છે અનેકને એ પોતાનું આપે છે અને અનેકને મતિ આપે છે અમારા અને આમીવા જગાળા અને વીજળી વિગેરે અગ્નિકાવના જીવો છે અગ્નિનો દેહ સૂક્ષ્મ અથવા જા ર હોય છે એક દેહમાં વધીને ત્રણ અકોરાત્રિ સુધી આત્મા દુખ સહન કરે છે ફરી બીજા અગ્નિ દેહને ધારણ કરે છે એ ક્રમ ચાલે છે અસખ્ય વારો સુધી

ત્યાથી છૂતીને છૂત આવે છે વાયુને આમથે ઉદ્દામ વાયુ અને તક્રિયિક વાયુ મહત્તિક વાયુ અને મુજરવ વાયુ ઘનવાત અને તનવાત વિચેરેમા તે વમ છે મહાપથી તે મતિ કરે છે મતિની તીનતા સમથે પવતોને તે ડોત્રાવે છે પ્રમયકાળને બળે કે નજીક પાવે છે સૂમ કે બાદર, એ દેહમા વધીને તજી સજર વરાં સુધી રહેતાડુ હોય છે તી અન્યક્ત વેદનામા અસખ્ય વપો આત્મા માગે છે

સૂમ નિગોદમાથી નીકળ્યાને અનનકાળ વધી મપા નુદર ભવિત પતાના માથે વધુ પ્રમતિ લવે સધાય છે આત્મા જ્ઞાનમા આવે છે જ્ઞાન, સમજજી અને અનુભવ વથે હુ ખનો અ બ્યક્ત રીને અનુભવ કરે છે એથી ત્રાગીન તે નાસે છે સુખ દેખાય ત્યા વાવ છે સિધર દેહન મુસાફરી પૂરી કરી તસ દેહમા તે આવે છે હજીરાશકિ મળવાથી હજીરાપુરકે મતિ કરે છે

તસ દેહમા કેટલોક સમય ને હંદિય સક્તિ કેટલો સમય તજી હંદિયો સક્તિ, કેટલોક સમય ચાર હંદિયો સહિ અને કેટલોક સમય પાચ હંદિય મદિત આત્મા જમથ કપી કરે છે

ઉપરોક્ત સ્વરૂપોમા અનિન કમથી આત્માનું પવંટ અનાદિ કાળથી ચાતુ છે વિચાતિ કદી તેને મળી નથી અવિરત મુસાફરી આત્માને અનન રિમામણને અનુભવ કરાવે છે સુખ શોખુ જ તુ નથી પર પ્રદગતો સુખ જાર

માન આપે છે અને ત પુરુષને તુ મહત્ત્વ આે પરિશુભન
આત્માને સુખ નથી આપી શકતુ

પરિશ્રમજ્ઞથી કદાચ સદાકાળની વિશ્રાંતિ ને અભિવ્રો
તે વિશ્રાંતિ તર મેળવે ઈદ્રિય પરાજય કરનાર પર્વટનનો
માન આપી શકત કાળનુ વિશ્રાંતિ સુખ પ્રાપ્ત કરે

ઠગલેમો હોદ મોમેસુ, ઝમોમો નોરલિપ્પદ ।

મોમી મમટ સસાર, ઝમોમી વિષ્ણુન્ચડ ॥ ૧૮ ॥

ગાથાર્થ —લોગસુખોમા લિખ્તતા હોય છે,
ન્યારે અભોગી અલિખ્ત હોય છે લોગી સમાવમા
પરિશ્રમજ્ઞ કરે છે અને અભોગી તેથી મુક્ત બને છે

વિનયાર્થ —અપાર સસારની અગાધ અટવીમા
પરિશ્રમજ્ઞનુ સુખ્ય કારણ માગ છે મમત્વનો પ્રેરાયો
પ્રાણી અનેક સજીવો યોજે છે એ સજીવો એક મા
બીજા રવાયે આત્માને પરિશ્રમજ્ઞ કાગમા સતાવે છે
બધાયેલા સજીવો વામના મુક્તા બાવ છે ફરી એ સજીવો
સધાય છે અને વાસના બામત થાય છે આ પ્રમાણે કમ
ચાનો જ બાવ છે વામનાને નારે દૂર ડેનાય અને મામાને
ન્યારે ફેરે મુકાય ત્યારે સજીવોનો અત આવે સજીવોના
અતની સાથે સસાર છે. સુરજ મને છે

વાસનાને વશ કરનાર અને મામાને વેચી મુકનાર
આત્મા સસારસુખોથી અનિષ્ઠ રહી શકે છે સસાર

સુખેના કૃતમ આત્મા બીજા ન બને તે બીજો બને
આત્મસુખના આસ્વાદમાં નિષ્ઠ કરુણમાં અને પરમાત્મ
અભિમા એ બીજાના મસાર ચક્રવાચના અત આણુ છે
જ્યારે ભોગસુખેની બીજાના જન્મન સમાપ્ત છે

જલ્લો, મુકો ય દો છદ્ધ ગોલયા મદ્દિઆમયા ।

દોરિ આગડિયા કૂડે, જો જલ્લો તત્ત્વ લગ્ગાડ ॥ ૧૯ ॥

અથ લગતિ દુર્મ્મહા, જે નરા રામલાલસા ।

નિત્તા, ડ ન લગતિ જહા મુક અ ગોલ્લા ॥ ૨૦ ॥

ગાથાર્થ — માગીના જે પિંડ, એક બીજો અને
એક સૂકો, ભીત સાથે જ્યારે અદ્વાજવામાં આવે
ત્યારે ખાત બીજો પિંડ ભીત સાથે ચોટી જાય છે
તે જ રીતે કુર્બુદિ અને વિપય લાલચ મનુષ્યો
લિખ્ત બને છે જ્યારે વિગળી આત્માએ અલિખ્ત
રહે છે

નિરોપાર્થ — માગીને પિંડ બીત સાથે ચોગી
જગામાં બીજાના કરણ ૭ માગીના પિંડમાંથી બીજાના
દૂર કરવામાં આવે તો ભીત સાથે અદ્વાજને તે પાકા
પડશે એ જ રીતે સસારની સુખદ સામગ્રીમાં આત્મા
અદ્વાજ ત્યારે જો એ વાસનાવિદાઓ હાલ, મમત્વ રહિત
હોય તો એ ત્યાથી પાછો પડે સુખદ સામગ્રીઓને મયોગ

એને સતાવે નહિ, એને રક્ત બનાવે નહિ પાર્થિવ સુખો
 એને ન આકર્ષે પરંતુ જે આત્મા મમત્ત્વ અને માયાની
 બીનાશથી વાસના અને રાગની ચીકાશથી શુદ્ધ છે તે આત્મા
 સુખ સામગ્રીઓમાં ચોગી જાય ॥ અને તેમાં એકમેક
 બની જાય કે ત્યાંથી છટવાનો તેને વિચાર આવતો નથી
 સુખદ સંયોગનો ત્યામ કરવાનો બોધ એને વિદ્ય મણા રૂપ
 બાંધે છે પાપો એ તે સામગ્રીઓ છોડે તો પણ તેનું વિન
 ત્યાંથી ખસતું નથી વિપરીતો તે વાનચુ બની જાય છે
 અનંત શક્તિશાળી બ્રહ્મા દીન અને અનાથ બની જાય
 ॥ એની શુદ્ધિ મદર મારી જાય છે એને એટલું એ
 જાન નથી રહેતું કે જે સંયોગો એને આકર્ષે ૭ અને જે
 સંયોગો એને ખેંચે છે તે જ સંયોગો અને સંયોગો તેનું
 સત્વાનાશ આશ્વવા સર્જના છે શુદ્ધિનો નિધાન માનવી
 શુદ્ધ મનરક અને વિવેકશીલ બની જાય છે સુખ
 સામગ્રીની ગામમાં એના મનને એ ગરેકારી મો છે
 વિવર વાતસા માનવીને માથે જ દુશ્શુદ્ધિ મનાવે ૭

તળ કહે હિ વ ઝગ્મી, લગ્ન સમૃદ્ધો નર્દસહસેહિ ।
 ન રમો જીનો સમ્મે, તિષ્ઠંતે વામમેમેહિ ॥ ૨૧ ॥

ગાથાર્થ — જેમ તૃષ્ણ અને કાષ્ઠથી અગ્નિ
 અને હજારો નદીઓથી લવણ સમુદ્ર તેમ કામલોગ્રોથી
 આ આત્મા તૃષ્ણ ન જ થઈ શકે

નિરોપાથ — અગ્નિને તૃણ અને કાષ્ઠ પ્રકારતિન બનાવે તેને શાત કરવા માટે જળ જોઈએ રોહની આગમાં જનના છવને સુખના સાધનો શાતિ ન આપે જોતું તે વડુ અને વધુ જલાવે કામાગ્નિ વિન સાધોની સદાપથી માનવીને વડુ વધુ જામે જેને એ આગ કારવી છે અને દેહ અને આ માને યગાત બનાવવા છે તેને વિપદ સુખોનો ત્યાગ કર્યે જ છટકો સવમ આત્માને કારણે વિગમ આત્માને પ્રસન્નતા આપશે ત્યાગ આત્માને આનંદ આપશે

સદસ્ય સરિતાઓ જવજ સમુદને સતોષી સક્તો નથી અનેક સરિતાઓ સાગરની સાથે એકમેક જતી જાય છે પોતાની જાતે વિશાળકાય ઉદ્ધિમાં સમાવી દે છે પોતાના સ્વતંત્ર વ્યક્તિત્વને જૂસી નાખે છે છતાંયે સપટ સરજ સમુદ તૃપ્ત નથી થતો એને તો જોઈએ છીએ રાજ નરી નરી નગરો સાથે આનંદન

સરિતાથી સાગર તૃપ્ત ન થાય તેમ સુખોથી છવ તૃપ્ત ન થાય સુખોપભોગ સાથે સુખની તૃષ્ણા વધતી આવે તૃષ્ણા છે ત્યાં સુધી સાચું સુખ નથી સાચી શાતિ નથી અતૃપ્ત આત્મા અનેક સુખોમાં મ્હાવતા છતાં કુખો છે જે તેની પાસે છે તેથી નહુ સાર મેળવવાની ઇચ્છા તેને કુખો બનાવે ॥ સુખ છે અભિવાસના અભાવમાં ચિત્તની અનેગી પ્રમત્તા નિરીક આત્મા જ અનુભવી શકે સયો

જોમા સુષ્પ નથી તેમ સમજનાર આત્મા નિરીઃ પત્તી
 છે સંયોગોના ત્યાગથી સંનવોના ત્યાગથી ઉદિય
 દમનથી અને સમમથી આ મા તૃપ્તિ અનુભવગ પત્રી એ
 રનહની જવાબા નહિ જાશે વાસનાની આગ નહિ દગાડે
 ભૌતિક સુખો નહિ આકર્ષે

મૃત્યુજ વિ મોગમુદ્ધ, મુરતરમ્યરેમુ પુણ વમાળ્લ ।
 પિન્નદ નરમ્મ મેરવ, વલ્લસ્લત્તત્તપાણાઢ ॥૩૩॥

ગાથાથ^૧ — મુરલોકમા, નરલોકમા અને વિદ્યા
 ધરોના સ્થાનમા ભોગ સુખનો અનુભવ કરીને પણ દરી
 પ્રમાદને પરિણામે પ્રાણી ભય કર નરકને વિષે ઉકળતા
 સીસાના અને ત્રાણાના રસનુ પાન કરે છે

નિરોપાથ^૨ — સુખના આસ્વાદ સમયે માનવી માને
 છે કે તે સુખ તે ભોગથી રહ્યો છે તે શાસ્ત્રત કે સવાકાશ
 તેને માટે સુખનું અવસ્થા સમર્થ હોય તે જાતનું તેનું વર્તન
 જણાય છે સુખમા જ્ઞાનજૂનો જનેનો માનવી જૂની જ્ઞપ
 છે કે તેને આકર્ષી રહેતું સુખ અપણ કે આખના પત
 કારામા વિતીન થઈ જાય તેનું છે નિવેક જીવરાથી
 માનવી મત્ત જને છે સુખનો નસો ઉતરે છે અને પોતાની
 જાતને મત્તોમા ડૂબેલી તથા કુખથી ઘેરાયેલી તે જુએ છે

દેવલોકના દિવ્ય સુખો, વિલાધરોના રમ્ય અને મનોહર
 વિલાસો પુષ્પ સપામા વિરાજતા અને સામરની સદરી

એના જૂનતા માનવીએના સુખો એ
 બનશે દિવ્ય સુખોમા આનંદારા તે
 વિલાસામા રમતા તે વિલાસે જમન
 મીઠી સર્કર અનુભવનાર તે માનવો
 કુખોની વેદના પામશે ત્યારે તેમનું સુ
 કરનાર આત્માએ બેકગતુ રીનું અને
 રીતે પીશે? એમની અકર વેદનનું
 થઈ શકે?

જો લોહણ ન નિહજો, કસ્મ ન રમણીહિ
 કો મચ્છુણા ન ગહિજો, કો ગિધ્ધો નેન

ગાથાથ^૯ — લોહથી કોણ નથી
 રમણીએ કોણ હૃદય નથી લોહવ્યુ?
 આ દુહિત રહી શક્યુ છે? વિપય :
 લુપ્ધ નથી બન્યુ ?

વિશેષાથ — હવે શિખરેથી આત
 મોહરાગએ માથા રચા ચુકર વગ્નુઓ
 નવચાળે નારીસૌંદર્યથી માનનીનું દિન
 વિવસુખોમા આત્માને બાનજીએ બન
 માનવજાત મોહસેનથી ઘેરાઈ ગઈ આ
 ગુનામ બની એનું રતનન વ્યકિત્વ એ જ
 નચાવે તેમ એ નાચવા મહી એના ચાનું

દાત માયાની સુખ કાળ રાગએ ખેચી લીધુ મોહની
 માયાથી અને કળની કરાળનારી કેળુ ગયા સકયુ છી
 કોક નિરન યોદો કર્મરાગના પ્રવળ સૈ વ સામે દડી રા
 પામર માનવીનુ શુ મરુ ?

સ્વમિત્તતુરુલા મદુરાલદકગા, વગામદસ્વા
 અનિકામસુસ્વા ।

સમાત્મુદ્યમ નિપદ્યમ્બૂજા, ગાળી અણવાળ
 ડ રામમોગા ॥ ૨૪ ॥

ગાથાર્થ — હામબોગો હજુમાત્ર સુખદ અને
 શીર્ષકાગ દુ ખદ છે એ અત્યંત દુ ખડાથી અને
 અદ્ય સુખદાથી છે સસારથી મુદ્દિમા તે વિષમ
 જન છે તથા અનર્થોની ખાલુ રૂપ છે

વિશેષાર્થ — અદ્ય અત મનિક વિવડુખત
 પરિણામે આવતુ દુ ખ અત્યંત અત દાપકાવીન ડ
 વિરોધી મળતુ સુખ આમાસ માત્ર તેથી આવતુ
 દુ ખ એ એક વેદનામરી હકીકત છે મધર્મિત્તા પાનથી
 આવતુ અસત્ય દુ ખ નગર સમગ પાંખે અસિધારા
 કિપર નોપડેન મધ ચાટતા તે ધારની ની જૂતા ન જૂરીએ
 અપાર અટવીમા રજળાવતા વિવસુ માથી ન આકરોષએ
 જનતસુખથી આત્માને વચ્ચિન રાખતા બોગસુખેથી ન
 ધરમાહએ સમગ્રએ કે તે સુખાના બોગવરો અનર્થની

૧૨ ૧૨ આજે છે સમજાવે કે પાર્થિવ સુખો અનિષ્ટો
ખૂટે નહિ તેવી ખજા છે સમજાવે કે આત્માને ઉ
ગતીમા ફેડી દે તેના એ સુખો છે

સવ્યગદ્ધાણં વમરો મહાગદ્ધો સચ્ચ દોસપાયટ્ટી ।
કામગ્ગહો દુરપ્પા, વેળમિધૂર્જ જગ સર્વ ॥ ૨૫ ॥

ગાથાર્થ — સર્વ મરહોનો ઉત્પાદક અને સર્વ
દોરોનો પ્રકાશક મહાન્દ્ર મહા દુષ્કામમહા દુરાત્મા
છે કે જેનાથી સમગ્ર વિશ્વ ઘળાયુ છે

નિરોધાર્થ — પ્રવર્તિત માન્યતા છે કે મન માણસને
પીડે છે ત્યારે માણસ કુખી કુખી મર્ધ જાય છે બિન્ન
બિન્ન મર્ધો બિન્ન બિન્ન રીતે માણસને પીડે છે ખરું
જેતા પીડા આપતા તે મધા મરહોનો ઉત્પાદક કામમ્મી મહા
છ જેને કામમ્મ નથી પકડી શકતો તેને મર્ધ મર્ધો પીડા
નથી આપી શકતા

અન્ય મરહોની પકડ અમૂક અમૂક આત્માએ ઉપર જ
હોય છે ત્યારે કામમ્મ એવો દુરાત્મા છે કે તે મરહોને છોડતો
નથી ત્યાગી વિરાગી અને ચોમીએને પણ દે ક્યારે તે
પટકી નાખે છે

કામમ્મની અસર મતા વેત જ આત્મગુણો સતાર્થ

જાન્ય ૧૭ અને દોનો પ્રખર તરી આવે છે માટે તે મદ્યથી
સદાકાળ ભાવધ રહેવાનું છે

जह कबहुनको कष्ट, कष्टमागो दुह मुण्ड सुख ।
मोहाउरा मगुम्मा तह कामदह मुहं रिति ॥ २६ ॥

ગાથાર્થ — ખરજ રોગથી અસિત જેમ
ખરજને ખણી મમથે હ ખને સુખરૂપ માને છે,
તેમ મોહાતુર મગુમ્મા કામદ ખને સુખ કહે છે

નિશ્પાર્થ — ઇચ્છા માત્ર દુખ છે ઇચ્છાની જેમ
તીનતા તેમ દુખની તીનતા વિષયેચ્છા ખૂબ તીન હોય
છ તેથી તેમા ખૂબ દુખ સમાયુ છે વિરહજ્વાળામાં
ગળા વિયોગીએને એ દુખનો મારી પેદ અનુભવ
હોય છે છતાં એ કમનસીબ છે કે અણુમમજી માનવી
વિષયેચ્છામાં સુખ સમાયેતુ જુએ કે વિવેકદષ્ટિ અધ
ધવાને પરિણામે તેમ બન છે મોહાતીન માનવીને વાસના
સુખરૂપ નજીક છે, તે તેના આત્માને લાગેલ રોગનું
પરિણામ છે ખરજ જેવો જ તે રોગ કે ખરજ ખણ
વાને પરિણામે જ્યારે આદાં પડી જાય છે અને લોહી વહે
છ ત્યારે સમજાય છે કે સુખની માન્યતા એક જમણા
હતી તેમજ અનુભવે જ્યારે આત્માની વિવેક જુદિ પ્રમટે
છ ત્યારે ભોમસુખની ઇચ્છાને તે દુખ રૂપ સમજે છે

સલ્લ કામા વિમ કામા, રામા આસીવિમૌગમા ।
કામ ય પત્યેમાણા, અકામા જતિ દુગ્ધા ॥ ૨૭ ॥

ગાથાર્થ — વામનાઓ શય છે, વામનાઓ
એ વિષ છે વામનાઓ આગી વિવમર્ષ સમ છે વિષયની
દુશ્છા માનથી — તુષ્ટિ તો દુઃ સ્વી — છયો દુર્ગંદિમા
જાય છે

વિશેષાર્થ — તીરના દેહમા પણ બોકાયેલું શર ખૂબ
ખટક ડ તે ખેલી કાગામા ન આવે ત્યા સુધી એન ન
પડે બી તુ કશુ સુએ નહિ ચિત્ત તેમા ન પરોવાયેતુ
રહે એક કારો માન વાને હ ત્યારે પણ મન તેમાથી
જસતુ નથી તો બાહ્ય જેને બેઠકાયુ હોય તેડી અવશ્ય
હેતી હેય

વિષયેચ્છા રાત્ર જેવી જ છે તે માણસને સતારે કે
તારે માણસ મૂં જની જાય છે આસપાસના વાતાવરણને
પણ નોંકવાર જૂની જાય છે ચિત્ત વાસનામા ન ચોટેતુ
રહે છે એની રિચિત્રિ એટલી નિચિત્ર હોય છે કે જોનારને
ક્યારેક હમણુ આવે વિષયની વેલ્તા અને વિદમ્બા
અનુભવતા આત્માને પિાગીને કરુણા ઉદ્ભવે

દેહમાથી શર દૂર ન થાય તો દેહનો વિચાર થાય
આત્મામાથી વિષયેચ્છા દૂર ન થાય તો આત્માનો ભ્રમ
થાય તે શયને દૂર કર્યે ન છુટે

જીરમાથી મન કાઢવાને જેમ અનેકવાર સભ દિવાના
આમરા હિપાથો અજમાવવા પડે તેમ દિવમાથી વામના
સુખને દૂર કરવા સભક્રિયા કરવા પણ કદિ પ્રયોગોની
અજમાયશ કરવી પડે સુખદ સયોગોને તિર્વાજવિ આપવી
પડે મોશ મધુરા વચ્ચેનાં અવશ્ય બધ કર્યું પડે,
મનોદેર સૌદર સામે આજો બધ કરવી પડે, અને કુમળા
હૈયાને વજ્ર જેવું કરવું પડે ત્યારે જ વાસના સર્વ દૂર
હેઠા રાત્રી નીકળી મવા પછી આત્મા અનેરો આશ્વાસ
અનુભવે સહજ સુખનો અસા આસ્વાદે

વાસના, સંયમી જેમ આત્માને બોલે છે અને વિષની
જેમ આત્માનું મૃત્યુ આજે છે વિષ તથા આત્મા હવે
સાથે ભાવ ધરણ અનુભવે છે નિજ સ્વભાવથી આત્મા
ત્યારે વેમગો હોય ત્યારે તે મરેનો જ છે વિષની અસર
મન, તન, દવા આદિ પ્રયોગોથી દૂર પણ થઈ શકે
પરંતુ વિષવિષની અસર દાણી સકાળી નથી આશીવિષ
જેમ નિષમા મૃત્યુ સાથે તેમ વિષવિષ આત્મા
મૃત્યુ આણે.

વિષ તો મા, ખારાથી જ દેહનો અત આવે,
જ્યારે વિષવિષની સમ્પા માત્રથી આત્મા પડકાર છે

વિસદ અર્ધસ્મૃતતા, પદતિ સસારસાગર ઘોરે ।
વિમણસુ નિરાવિસ્ત્રવા, તગ્નિ સમાર્ગ્ગતારે ॥ ૨૮ ॥

ગાથાર્થ — વિષયકામુદ્ધે ઘોર સસારસાગરમાં
 ડૂબે છે વિષયનિરપેક્ષ આત્માઓ સસાર અટવીને
 તરે છે

વિશેષાર્થ — અમાધ ઉદ્ધિનો તાગ ન આવે. વિશાળ
 મહાસાગરનો કિનારો નજરે ન ચડે વિશાળ સમુદ્રના
 બન કર વર્તુળોમાં અટાયેલો માનવી બાથે જ બચી શકે
 પરંતુ જે આત્મા જહાજની સહાયે સાગર પાર કરે છે તે
 સાગરના તોફાનો કે સાગરની જિડાઈ અસર નથી કરતી

સસારસાગર અપાર અને અમાધ હોવા છતાં જે
 આત્માઓ તેની સપાળી ઉપર નિરીહપણે રહી શકે છે તે
 આત્માઓ તેમાં ડૂબતા નથી ધ્રુવાનીના તોફાનો પાસનાના
 મોઝાઓ અને વિષમતા બધા કર વર્તુળો તેઓને અસર નથી
 કરતા પરંતુ જેને પર પ્રત્યે પ્રેમ છે, જેને આત્માનું
 ઓળખ ઓળખ્યું નથી અને જેને બાલ વસ્તુઓ લગ્યાં છે,
 તે આત્માઓ સસારસાગરમાં ક્યાજનક રીતે ડૂબકીઓ
 મારે છે માગરમાં જડિ જડિ તેઓ પકેનાથ પડે છે
 મુક્તિકિનારો તેમને નજરે પહોં નથી આવે

બધા કર અટવીને જિતવામાં નિરીહ આત્માને મુશ્કેલી
 ન નડે કપાયો રૂપી જમણી જનવરો તેનાથી દૂર નાસે
 વિષમતા વાવઝોડ તેને ન રપશે પરિણામે તે સફેવાઈથી
 સસારાટથી જિતરી શકે

છલિઆ અર્દસ્સ્વના, નિરાર્દસ્સ્વા ગયા અવિગ્ધેણ ।
 નમ્હા પચ્ચણસારે, નિરાર્દસ્સ્મેણ દ્વોઝચ્ચ ॥ ૨૯ ॥

આર્થ — વિષયની અપેક્ષા રાખતા આત્માઓ
 કળાયા છે, જ્યારે વિષયથી નિરપેક્ષ છવેા હજી
 વિનાના પરમ પદને પામ્યા છે તેથી નિરપેક્ષ જાનવું
 એ જ પ્રવચનનો માગ છે

વિશેષાર્થ — હું જ માનવું કાણુ છું છે જેમણે
 સુખની અપેક્ષા રાખી છે તેઓએ આત્મવચના જ કરી છે
 તેઓ નથી સુખ મેળવી શક્યા નથી તુમિ મેળવી શક્યા
 કે નથી જ્ઞાને સારણ કરી શક્યા' મરજળ માટે ન મેના
 જાવા જેમ નિષ્કળ વાવ છ તેમ સુખ માટેના તેમના
 અવાગ પ્રાપ્તો નિષ્કળ જમ છે વેચદ્દુ હું ખકારક બને
 કે માએ જ તેઓની મિત્થા માન્યતાથી તેઓ
 છંતરાયા છે

પરંતુ નિરપેક્ષ આત્માઓ પાર્થિવ સુખનો કદો પડવા
 કરતા નથી. તેઓ સમજે છ કે તે સુખ પરાધીન છે,
 કમોધીન છે મને તો પણ ક્ષણિક અને હું ખપાપક હ
 એવું સુખ તેમને નથી આકર્ષતું સુખ માટે પેતાના
 ઉપર જ આધાર રાખવો તેમને મને છે તેઓ જાણે છે કે
 સાધતકાળ સુધા દહી સહે તેવું અનત સુખ તેમનામા
 પડ્યું છે એનો ઉપભોગ કરવાની કળાથી તેઓ પરિચિત

ડે પર વસ્તુથી તત્ત્વ નિરપેક્ષ રહીને આત્મિક સુખની
 લહરીમાં તેઓ સમય પમાર કરે છે કર્મ નિરપેક્ષ આત્માઓ
 પરમ પ ન પામી ગયા છે જ્યાં કુખ નથી, જ્યાં કપક
 નથી, જ્યાં પગધીનતા નથી, જ્યાં આસુરી વાસના નથી
 જ્યાં ચિત્તની ચચળતા નથી, જ્યાં માનસિક વિકૃતિ નથી,
 જ્યાં દેહના રોગો નથી, જ્યાં જન્મ અને મૃત્યુની પશ્ચુ વેના
 નથી, જ્યાં અનંત સુખ છે જ્યાં અનંત શક્તિ છે, જ્યાં
 અનંત જ્યોત છે જ્યાં અનંત જ્ઞાન છે, જ્યાં અનંત
 આનંદની લહરીઓ છે ત્યાં અનંત આત્માઓ નિરીક્ષ
 જનીને અનંતકાળ સુધી રહેતા માટે આવી ગયા છે આપણે
 પણ નિરીક્ષ જની એવા ઉચ્ચતમ સ્થાનમાં ગિરાજવાના
 સ્વપ્નો મેલીએ વીર પરમાત્મા રહે છે કે સ્વપ્નો સદાન થશે
 જ પરમાત્માની વાણીમાં વિશ્વાસ મૂકીએ અખિય
 વિશ્વના ઉદ્ધાર માટે એમણે વાણીનો ધોધ વહાવ્યો તેઓ
 જનતાને બોધ આપે છે કે અનુપમ સુખનું સ્થાન નિરપેક્ષ
 જીવન જીવવાથી મળશે એમની વાણી અન્યથા ન થાય
 જન ક યાજુ માટે વગેરે સુધી એમણે જે વાણી વહાવી છે
 તેનો સાર "નિરપેક્ષ જનો" એ ને સમ્બોધા સમાર્પ
 જાય છે

વિસયામિશ્વો નિરઠ્ઠ, નિરવિશ્વો તસ્ય દુત્તરમગોષઃ ।
 દરીદીવસમાગયમાઽગ્રજુઝલેણ દિદ્ધતો ॥ ૩૦ ॥

ગાથાર્થ — વિષયની અભિલાષા સેવતો આત્મા

આશા જોઈને જન્મે ભાઈઓ કપી બિચા તેમને કરુણા
 બિપત્ર અને એની કુખી દયાનુ કારણ પૂઞ્યુ તે પુરુષે
 પોતાની કચની કહી તેની આ દયા રવણદેવીએ કરી મૂકી
 છે તેમ જણાવુ દેવી સૌના એ જ હાન કરે છે તેમ કહ્યું

ભાઈઓ ગજરાયા જિમરવાનો માર્ગ તે પુરુષને પૂઞ્યે
 માગે શેનમ વક્ષની સેવામાં છે એમ તેણે સલાહ આપી

થોડે દૂર દેશમ વક્ષનુ સ્થાન હતું ભાઈઓ ત્યા
 ગયા અને વક્ષને ખૂન વિનવણી કરી મથે ઉમારવાનુ
 કળૂપુ સત્ત્વિપની બહાર મૂકી જવાનુ તેણે માથે લીધુ
 જન્મે ભાઈઓને પોતાના રક્ષ ઉપર બેસાચો પાઞ્જ
 નહિ જોવા એતખા પાઞ્જ જોનારને રક્ષ ઉપરથી તે ઉમળી
 મૂકશે તેમ સ્પષ્ટ કહી દીધુ પાઞ્જ નહિ જોવા
 માઈઓએ કળૂપુ

વક્ષ ભાઈઓને સર્વ જામ છે દેવી પાઞ્જ આવે કે
 પ્રિયતમને પાઞ્જ વળવાતો આદેશ કરે છે આદેશને તેઓ
 અવગણશે તો તત્તવારથી તેમના દુકડા કરશે એમ એતવળી
 આપે છે વક્ષ ભાઈઓને હિમત આપે છે અને દેવીની
 આજ્ઞા નિરર્થક જામ છે

દેવી ફરી પ્રયાસો આદરે છે વહાનજરી વાણીથી
 સ્વામીને આમત્રે છે અસીમ રોહ બાકત કરે ■ અનુપમ
 વિદાસોથી રીઝવા મથે છે વિનવળી નહિ સ્વીકારાય
 તો પોતે વિનિમલ જનશે જો અસલ દુખમાં સગડશે

વિધવિધ જાતના ભોજન આપા મહામૂના રત્નો આપ્યા
એટલું જાણે કે પૂરું ન હોય તેમ દેવીએ તેનો દેહ તેમને
સોંપ્યો અને અનુપમ એક દર્શીએ

જ્ઞાનદત્તી નવરીઓમાં બાઈઓ ઝૂંતે ■ વિધવુ
બધુએ સુખ એમના ચરણને ચૂમી રહ્યું છે સુખ દિગ્દેશ
બનીત થયે જાય છે

એક દિવસ રવણદેવીન જહાર જવાનું છે ત્રિભુવનની
પાસે તે આવે છે અને જહાર જવાની હુમ્મત બક્ષા કરે
છે યાત્રા સમયમાં પોતે પાછી ફરશે એમ તે જણાવે છે
સ્વામીને સૂચવે કે દક્ષિણ દિશા મિલાવતી દિશાઓમાં
રહેલા વનોમાં તેઓ સુખપૂર્વક વિહરી શકશે દક્ષિણ
દિશાના વનમાં બધાકર દષ્ટિવિષ મપાઈ રહ્યું છે એમ કહી
ત્યાં ન જવાની આજ્ઞા કરે છે

રવણદેવી જાય છે બન્ને બાઈઓ જ્ઞાનદત્તી ત્યાં રહે
છે સુદક્ષિણદેવીને જોઈને સતોષ અનુભવે ■ દક્ષિણ
દિશામાં આવેલ વનનું સૌન્દર્ય જોવા એક વાર દિન સમ
ચાલુ રવણદેવીની આજ્ઞા યાત્રા આવી પરંતુ તેની આજ્ઞાએ તે
તેમની હિતચિંતા વધારી ચૂકી હતી

દેવીની આજ્ઞાનું ઉલ્લંઘન કરીને તેમણે દક્ષિણ દિશામાં
પ્રયાણ આપ્યું કેટલેક દૂર જતા લોકી માસની દુર્ગંધ
આવી એટલામાં એક પુરુષ તેમણે જોયો ચાલી સાથે તે
બધાએનો હતો મરનો નહેતો અને રિખાતો ખૂબ એની

અદ્ભુત દેવે જન્મે ભાઈએ કપી બિડવા તેમને કરુણા
 હજી એ એનું દુખી દશાનુ કારણ પૂઝ્યુ તે પુરુષે
 પેન્ટે નર્મ કરી તેની આ દશા રચણદેવીએ કરી મૂળી
 કે જે પ્રજ્ઞાનુ દેવી સૌના એ જ હાથ કરે છે તેમ કહ્યું

અદ્ભુત મનરાયા ભિમરાવો માર્ગ તે પુરુષને પૂછ્યો
 કેવળ વક્ષની સેવામાં છે એમ તેણે સલાહ આપી

હાં દૂર દેશમાં વક્ષનુ રથાક હતું ભાઈએ ત્યા
 મળા અને વક્ષને ખૂન વિનવણી કરી વક્ષે કુમારવાનુ
 કહ્યું ગ્લાદિપની બહાર મૂકી જવાનુ તેણે માથે લીધું
 જન ભાઈએને પોતાના રક્ષક ઉપર ભેસાઈ પાછળ
 નહિ જોવા નેત્ર્યા પાછળ જોનારને રક્ષક ઉપગ્યા તે જન થી
 મુક્યે તેમ રખેટ કહી લીધું પાછળ નહિ જોવા
 ભાઈએએ કહ્યું

વક્ષ ભાઈએને નર્મ જાય છે દેવી પાછળ આવે જે
 પ્રિયતમને પાછા વગવાનો આદેશ કરે છે આદેશને તેઓ
 અવગણ્યો તો તનવારથી તેમના દુકડા કરશે એમ એવણી
 આપે છે વક્ષ ભાઈએને હિંમત આપે છે અને દેવીની
 આજ્ઞા નિરચક જાય છે

દેવી હરી પ્રસાદો આ રે છે વહાનભરી વાળીથી
 સ્વામીને આમ જો ■ અસીમ રોહ બ્યક્ત કરે છે અનુપમ
 વિદાસોથી રીઝવા મથે છે વિનવણી નહિ સ્વીકારાય
 તો પોતે વિજેગણ જનશે અને અસંજ દુખમાં સગડશે

એવી દીનતામરી વાણી વહે છે

છતાએ બાહ્યો આડમ રહે કે પ્રેમભર્ષા મધુરા વચને
માટે હૃદય ખૂદ કરે છે દેવી મુજાન છે વળી ની યુક્તિ
આંતરે છે મને બાહ્યોમા બેઠે રાજ્યા મથે છે જિત
પાનિતને સ મેાધીને જિનરક્ષિતની કઠોરતાને વખોડે છે તેને
નિવ્ય કહી તેની નિદા કરે છે જિનપાલિતની પ્રથસા
કરે છે તેના પૂર્વ સ્નેહને તાજો કરે છે તેની દયાને
વખાણે છે

જિન પાલિતનુ હૈયુ બીનુ બને છે સ્નેહ અને દારો
એમા સચાઈ થાન કે સ્નેહભર્ષા હૈયે તે દેવી સન્મુખ
જુએ કે તેજ ક્ષયે મેનમ વક્ષ રક્ષ ઉપરથી તેને દેહી દે
છે દેવી તેને પકડી લે છે તેની આઘાને અવગણવા
માટે તેનાથી નાસી જવા માટે અને તેના વહાવભર્ષા
વચનેનો અનાર કરવા માટે અમાર ઝરતી વાણી દેવી
ત્યા વરસાવે છે અને અસિધાગથી જિનપાનિતના
હુકડા કરે છે

જિનરક્ષિત અનુકૂળ ઉપસર્ગમા દહી રહે છે અને
વક્ષની સહાયથી બિગરી જાય છે

વિરાવિમુખતાથી જિનરક્ષિતની જેમ બિમરી ચકાવ
છે વિષય સેવાથી જિનપાલિતની જેમ સત્વાનાથ વળી
જાય છે

વિષયમા આમકૃત આત્માએ। સ સારસાગરમાં
પડે છે

વિશેષાર્થ —જે પક્ષીની પાખો સુદર હોય તે ગગનમાં
આનંદથી જોડે ઉડવનમાં ઠાઈ તેને અટકારી ન શકે
વિકારીનું બાણ પણ થણું ખડું નિષ્ફળ બન્યું તે રીતે
જે આત્માની શીખગુણ રૂપી પાખો સુદર છે તે આત્મ
સુખની અગેરી કલ્પનાઓમાં લકેરથી જોડે વિષયવિચારો
અનંત રમણીના નવધુનાઓની કથી અસર તેને ન થાય
આત્માનંદની વહરિઓમાં તે જૂને સ્વમાનની તેનમાં
મોજ મચી રહે

શીખગુણ રૂપી પાખો જેની વિકળ છે કે હેઠાઈ ચૂકી
છે તે, છેલ્લેલી પાખરાગા પક્ષીની જેમ, પતન પામે છે
વિકળ પાખરાગા પક્ષીને વિકારીનું બાણ જેમ ઘડીમાં
પડી નાખે છે, તેમ તે આત્માને, ભીઓના કઠાણ બાણો
ઘડીમાં પડકારી નાખે છે વિષયવિચારને પરિણામે એવા
દુખમાં તે સનડે કે પડેના પખીની જેમ તરફડિયા મારવા
સિવાય તેને મારે અન્ય ઠાઈ મારે ન હોય છદિયોના
નિર્માય વિષયોની પ્રસંગિતનું બધકર પરિણામ જોઈને
વિવેકી આત્મા સાવધ બને

ન લહડ જહા લિહતો મુહલ્લિઅ અદિઅ જહા મુળજો ।
સોમડ તાલુઅરસિઅ વિલિહતો મઝાઅ મુકુલ ॥૩૩॥

મહિલાણ કાપસેરી, ન લહડ મિચિચિ મુહ તહા
પુરિસો ।

સો મનદ વગમો, મવસાયપગિમ્મમ સુમ્મ ॥૩૪॥

ગાથાર્થ — પોતાના જ મુખથી આડે થયેલ
અગ્નિને ચાટતા પોતાના જ તાડુને તે સૂકવી રહ્યા
છે તે જેમ શ્વાન નથી બળતો અને અસ્થિ ચાટતા
મુખ માને છે તેમ શ્રીસેવનમાં કશુંયે મુખ ન
મળવા છતાં નારીદેહને સેવતો પામર પુરુષ સ્વ
દેહના પરિશ્રમને જ મુખ માને છે

વિશેષાર્થ — હાડકું જોવે અને ફાટુ ચાટવા દેડે
ચાટવાની એટલી તાલાવેલી હોય છે કે તેમાં રસ છે કે નહિ
તે જોવા તે બિંબુ નથી રહેતું સીધું જ ચાટવા મડે છે
તેમાં તેને ખૂન સ્વાદ આવે છે રસચિહોળા અગ્નિમાં
રસ શોષે સ્વાદ છે પોતાના જ તાડુના રસમાં તાડુ
સાથ કંઈક હાડકું અથડાય છે અને આગી આમડીમાંથી
લાંબી ઝરે છે. મૂર્ખ શ્વાનને સમજ નથી કે અસ્થિ
ચાટતા તેના જ તાડુને તે તુકચાન કરી રહ્યો છે બિંબુ
તેમાં તે મુખ માળી રહ્યો છે

નારી દેહ હાડકાં ખોણુ જ છે ને । તેમાં રસ શો
હોઈ શકે । છતાંયે તેને જોતાની સાથ જ પામર પુરુષ
તેના તરફ દોડે છે, શ્વાન અસ્થિ જોઈને દોડે તેમ અ

દેહમાથી રવા મેળવવા અનેક નેષ્ટાઓ તે કરે છે
ખાનશૂનો પુરુષ સમજતો નથી કે તેની નેષ્ટાઓ તેના જ
દેહને થકવે કે અને તેને હતાસ જનાવે કે કદુ અનુભવ
વારવાર મળવા છતા મૂર્ખ માનવી વાસનાનો પ્રયો કરી
કરી વિષયોના સાધનો પ્રત્યે દોડે છે બુદ્ધિને તેવે મૂળ
હોય તો જ આમ બને ને ! અમૂલ્ય બુદ્ધિશક્તિ આમ
વેચાઈ જવા મટે જ માનવીને મળી હશે ?

સુદુષિ મગ્ગિજ્ઞતો, કત્યવિ કયલીદ્ નત્થિ અહ સારો ।
ઈદિયત્તિમણ્ણુ સહા, નત્થિ સુદ સુદુષિ ગતિઢ ॥૩૫॥

ગાથાર્થ — સારી રીતે શોધતા કેળમા કપાઈ
સાર જણાતો નથી તેમજ હૃદયોના વિષયોમા
સારી રીતે શોધતા છતા સુખ જણાતુ નથી

વિશેષાર્થ — કચરામા સોનું શોધનારાઓ કેટલી
કાગજ અને જહેમનથી સોનું શોધવા મથે છે । છતાં એ તે
ન જ જડે ત્યારે શોધનાર કપાન કૂટે કચરામાથી તે
કાચ સુવસ્ત્ર જડે પણ ખરું પરંતુ હૃદયોના વિષયોમા
અમાગ જહેમત અને ખતથી સુખને શોધવા કાઈ મથે
તો પણ તેને તેમાથી સુખ પ્રાપ્ત ન થાય રેતી પીવીને તેન
મેળવવાની મહેનતની જેમ તેની મહેનત વ્યર્થ જાય

વિદ્યાળ કેમરક્ષતુ ચક વિચત્ત હોવા છતાં પોતુ હોય
છ પાતના પદ એક પછી એક ઉપેગાય પણ કાષ્ઠ ન

સરિતામા નથી હોતી નાખતી તેને નારીનદીથી દૂર
નામવું જ રહ્યું

તોડમરી દુરિયતરી, કપડકુડી મહિલિઆ કિલેસમરી ।
અવિગેયણશ્રરણિ, દઠ્ઠમ્બર્ણી મુસ્તવપદિવમ્બરા ॥૩૭॥

ગાથાર્થ — સ્ત્રી ચોકની સરિતા છે, દુરિતની
ચુકા છે, કપડની કુડી છે, કલેશકારી છે, વેરામને
ઉપન કરવામા અરણી છે, દુષ્ણની ખાણ છે અને
સુખને રોકનારી છે

વિશેષાર્થ — નીમાથી જેમ જળ વહે તેમ સ્ત્રીની
આખમાથી અણુ વહે સા નારે ઢોંડે જ નાથી રાખ્યા
હોજ વાતવાતમાં સ્ત્રી રહી પડે રહતો હાન કરતા પશુ તેને
સરસ આવડે

સ્ત્રીને સસર્મ પુરુષમા ભોગ ઉત્પન્ન કરે છે રાગ હેમ
ત્યા મોક્ષના અનેક પ્રસંગો જો જ

નારીદયમાં ઢોર્ડ વાત ન રહે એ જાણુને જણાવે
ત્યારે જ તેને સતોષ થાન, પરંતુ જાતે મેવેનુ પાપ તે
ઢોર્ડની આગળ ન પ્રકાશે તે છપુ રાખતા અનેક જુદાજુદા
જોતો આશ્રય તે અનેક જાતની માયા રચે સુકામા જેમ
જગતી પ્રાણી સતાર્ક રહે તેમ સ્ત્રીનુ પાપ તેના હૃદયમાં
જ સતાર્ક રહે માટે તો એ દુરિતની ચુકા ગણાવ

પાપને રહેવાનું સ્થાન નારી હોવાથી તે દુરિતની શુદ્ધિ મળ્યાઈ

હરિજન માખ કરવા માટે સ્ત્રી ને ચાનાડી વાપરી શકે છે તે અશક્ય હોય છે ચાનાડી હોત ત્યાં કપટ તો હોય જ કપટ કનેશને જાપ ન કરી વિના ન રહે કનેશ વેરમા પરિશ્રમે વેરમાથી દુખ ઉદભવે દુખ હોય ત્યાં સુખ તો આપોઆપ જ આવતું અટકે

ને મહાત્માઓએ સ્ત્રીને સત્કૃતિ લેખી છે, જેમણે સ્ત્રીને મોટિલ વદન કહી છે, જેમણે ઓચકિત સર્વોચ્ચ સ્થાન પ્રાપ્ત કરી શકે તેમ પ્રિયિમ વમાણીને જણાવ્યું છે, સ્ત્રીઓના શુભોર્તુ વર્ણન જેમણે મુક્ત કરે હતું છે, રાજ પ્રતકાવમા સ્ત્રીઓનું નામગ્ધરણ કરી પોતાની જાતને જેઓ મન્ય માને છે તે મહાત્માઓ જ્યારે સ્ત્રીની એક બાજુ વર્ણવે ત્યારે બીજાત પ્રત્યે તેમને દેવ નહોતો એમ માન્યે જ છૂટકે તે મહાત્માઓના ખેતને નહીં નારી કાષ્ઠથી સમજવાની આવશ્યકતા છે

વિદ્વાન અને અનુભવી મહાત્માઓ જાણે છે કે (૧) પાનન ખૂબ કઠિન છે દીપકની જગતમા મીઠું એમણે અને સ્ત્રીની સાનિધ્યમા પુરુષ એમણે મોહિત પુરુષની માન્યતા આવરિત હોય છે અશુચિમયો નારીદિલમા અનુપમ સૌદર્ય તે જુએ છે સ્ત્રીના વિનાસ અને વિષમ વૃત્તિમા નિસ્વાર્થ રોલ તે જુએ છે બપ કર ફેરવે તે અનેરું સુખ જુએ છે

પુરુષ નિહન દષ્ટિયા જોતો અડે એ શુભ ધ્યેયથી
અનેક પ્રમારનો બોધ મહાપુરુષોએ આપ્યો સત્ત વરતુ
રિયનિ જનના સમક્ષ મૂકી ત્રિપોની અસારના સમજવી
જીદેદની અશુભિ બનાવી નારીમાનસની વિકૃતિ પ્રક શમા
આણી આંત્રી સુદર બાગુને આગળ કડી તેની રતનાના
કરી સતી બીઓની મુક્તકંઠે પ્રશસા કરી એની અનુપમ
સકલશક્તિ ત્રેશ્વારની જણાવી મહાન પુરુષોની જન્મભાગ્યો
બી સૌની વદનીય બની

પરંતુ જે ભાં વિનાસમા રહ્યો જાતી, જે આ મનીષવ
મૂકી પંપુરુષોને પોતાના પાસમા સપડાવવા મંથી, કુદ
છંદત પ્રાપ્ત કરવા જોરો અકળ માયા ગચી, મ્વાર્થ
સાધનામા અનેકનો ભોગ લેતા જે ન અટકી, અમલ્ય
આચરી અનેક ભોળા જનોને જેણે બરમાખ્યા, તે ભાંએ
મહાભાઓની જાતે કે ખરખી નહોરી બીની તે બાગુ
મહાપુરુષોએ વિના સહેયે જગત સમક્ષ મૂકી પુરુષની
સામે સાનવતાં કરી બીટી મર્તામા પડ્યા પુરુષને
તેમણે ચેત થો

વિવરસુખનુ મુખ્ય સાધન ભી હોવાથી વિવર પ્રત્યેના
ધૃષ્ટા વ્યક્ત કરવા તેના સાધન પ્રત્યે ધૃષ્ટા વ્યક્ત કરી
વિવરસુખ અનિષ્ટ માટે તેનું સાધન પણ અનિષ્ટ ભોગ
સુખ દુર્ગતિદાનક માટે તેનું સાધન પણ દુર્ગતિદાવક વામના
ભવકર માટે તેનું સાધન પણ ભવકર કામદાનસા

માનવીને જ્ઞાનમૂલો અને અધ મનાવે તેમ તેનું સાધન પણ
રિપરિપાસા સોકમા અને પાપમા પરિણમે માટે તેનું
સાધન પણ સોક અને પાપમા પરિણમે રિપરિપાસા કનેટ
અને વૈરની ઉત્પાદક તેમ તેનું સાધન પણ એ રીતે નારી
નેકથી ઉદ્ભવતા અરમુસો નિગમી પુરુષોએ નિહાળ્યા અને
અપ્રકાશ થયો

સાત્વ રચયિતાઓ સામાન્ય પુરુષો હોત તો જ્ઞાને
દેવી કહીને તેઓ નવાજત સવશુભનું તે જાળવે છે એમ કહી
તેની તેઓ સ્તુતના કમલ દેખીતું જ છે કે જીવના દોષો સામાન્ય
માનવીની નજરે જોવા યોગ્ય છે એની આખ સામે તરે
છે તેના મુણો અને એથી જ જીવનું દોષાર્થન તેને
અસભ્ય બતાવે છે

સાત્વરચયિતાઓ મહાત્મા માનવીઓ હતા મોખથી
તેઓ પર જના દેવથી તેઓ પર હતા નહોતો તેમ ।
પુરુષ પ્રતિ પ્રપાત અને નહોતી તેમને સ્ત્રી પ્રત્યે દુષ
કર્તિ વરતુરિધિનું તેમને જ્ઞાન હતું જગતની પ્રમતિનું
એમનું લક્ષ્ય હતું પરિણામે સત્ય સમજાવી જગત ।
વિનાસને માટે જલ્દી પાણના એમણે એમનાથી મનનું કયું

સાત્વરચયિતાઓ પુરુષો હતા માટે તેમણે સ્ત્રીજાતને
હિતરતી પક્ષિની નેખી એમ મહેવામા તે મહાત્માઓને
અન્યાય છે તેમના દષ્ટિનિદુનુ અજ્ઞાન છે સ્ત્રી અને
પુરુષ નેને લક્ષ્યમા સમાવે અને મન્નેના હિતાર્થે શાઓ

રચના છતાં બળને સંબોધીને અને ઉદ્દેશીને તે । લખી
શકાય તે સ્વાભાવિક છે એમ કરવા જતા સાહિત્ય ખામી
બધું બને એ સાહિત્યમાં રસ રાંન ન થાય વારવાર સ્ત્રી
પુરુષની બિતતાનું સ્મરણ વાચકને ખટકે સામ્યકથનો બને
માટે છે એ ખ્યાલ સાચા વાચકને હોયજ વાચકની શુદ્ધિ
ઉપર થોડો આધાર રાખ્યા વિના સાહિત્યકારને છટકો નહિ

આજે પણ ધારાપોથીઓમાં પુરુષ સંબંધમાં અથવા
"સ્ત્રી તે સમાજનું ચર્ચન્ય છે - સમાજોત્તમ પ્રમુખરચાને
વિરાગતી લનનામેને ' Mr Chhatrapati ' કહીને
અપેક્ષા થાય છે છડનકની આમસમામાં સ્ત્રીએ પૂરેતા
પ્રત્યેનો જવાબ વાળતા પ્રધાનો તેને ડાઘ કહીને સંબોધે છે

પુરુષોની વિરહ સામ્યરચયિતાઓએ કશું નથી કહ્યું તે
માન્યતા જૂઠજરેલી છે લગ્નકામાં લગ્નકી શ્રદ્ધાના વિચારે
પુરુષો સેવી શકે છે પરંતુ સ્ત્રી નહિ એમ તેમણે કહ્યું
પુરુષની કુદ્ધ મનોવૃત્તિ સાતમી નારકીનું અતિ નિકૃષ્ટ કુખ
અણ છે, જ્યારે સ્ત્રીની મનોવૃત્તિ મમે એટલી કુદ્ધ હોય
તોપણ હકી નારકીના કુખ આપીને અડે છે હમ્મ
મનોવૃત્તિ સ્ત્રી અને પુરુષ બન્નેની સમાન હોઈ શકે તે સર્વો
તમ સિદ્ધિ રચાને બળને પ્રાપ્ત કરી શકે તે સર્વોત્તમ
નિદર્શન કરનાર મહાત્માઓને સ્ત્રીજાતને લલકારી
છેડા ન હોઈ શકે

માત્ર સ્ત્રી અને પુરુષની વિષયવૃત્તિની

જોના સ્ત્રી ધી વિપવદતિ તેમને ત્રીન જન્મુષ સામા ૫ રીતે
પુરુષ કરના આઠમણી નારીમત તેની ત્રીન વાસના સ તોપરા
અનેક જાતના પ્રપત્તો રચી શકે છે, અનેકનો જિ મેગી નાખે છે
અનેકને રજળતા કરી શકે છે અનેકનો વિશ્વાસઘાત કરી શકે
છે એવું તે માનીએએ જોયું અને જગત સમક્ષ તે રમૂ કયું

અપ્પટ નિદર્શન માટે જન્મેએ તે મહાત્માએયો ઉપકાર
માનવો વડે

जमुणित्रमणपरिस्मो, सम्म को नाम नामिउ तरड ।
रम्महसरपसराह, दिट्ठिच्छेअह मयच्छीण ॥ ३८ ॥

पन्हिरासु तओ तासिं, दिट्ठिं दिट्ठिविसम्सव्य अहिस्म ।
ज रमणीनयणवाणा, चरित्तशणे विगामति ॥ ३९ ॥

ગાથાર્થ — ચિત્તનું સરકરણ જાળ્યા વિના,
મૃગાક્ષીએના કટાએ રૂપી કામજાળના વિસ્તૃત સમૂહથી
મારી પેઠે નાસવાને કોણ સમર્થ છે ?

તેથી દૃષ્ટિવિષમર્ષની દૃષ્ટિની જેમ તેની દૃષ્ટિમા
ન આવ જારણકે રમણીના નયણુ જાણે આરિનપ્રાણોનો
વિનાશ કરે છે

વિરોપાર્થ — પાતળી સિકારીએથી જાતનું રક્ષણ
કરવા મૂમને કુદરતે ચક્રેર ચમુ જણી છે નારીનવન મૃગચક્ષુ
જેવા અપજ છે પરંતુ જ ને ધી અપજ્ઞાનો ઉપયોગ

ભિન્ન રીતે થાય છે એકની નયનચપળતા શિકારીના નયનથી પોતાને બચાવે છે બ્યારે બીજીની નયનચપળતા સ્વપરતે મારે છે સ્ત્રીના ચમુઆથી બાણો છટે છે જેની સામે ફેકાય તેને તે વીધી નાખે છે શિકારીનું સર ઘણી વાર નિષ્ફળ જાય પરંતુ નારી નયનઆથી નિકળેલું કદાપ્તમાણ્ય પુરુષમૃતને બોકાના વિના બાળ્યે જ રહે વીધાયેમ પુરુષ ધવાયેન મૃગની જેમ તરફડિયા મારે

હુ ખદ તો એ છે કે સરથી વીધાયા છતાં તેથી દૂર રહેવાની પુરુષો ઇચ્છા પણ મતી નથી નારીનયનમાધ્યમા અજન્ય સક્તિ છે ધવાયેનાં તે તહાનુ સામે છે સત્ય રહિત બનવાની તે વાત જ કયા ફ

માટે સ્ત્રીની દષ્ટિનો દષ્ટિવિષસર્પની દષ્ટિની જેમ ત્યાગ કરે સર્પની દષ્ટિમાં ઝેર છે જેની સામે ફેકાય તેના પ્રાણોનો વિયોગ થાય સ્ત્રીની દષ્ટિ પણ તેવી બધા કરે છે જેની સામે તે ફેકાય તે ધાયત્ર થાય તેનું ચંતન હરાઈ જાય સાત્ત્વિકતા દ્વાર્ષ જાય વિવેક સક્તિ કુટિત થાય નાનચપુ ઢકાઈ જાય અને આત્મગત્યતિનો અત આવે પરિણામે આત્માના ચાસ્તિરૂપી બાવપ્રાણોનો વિનાશ થાય

૨ આત્મનૃ' સમજ અને નારી નયનસરથી દૂર રહે

सिद्धतज्जलहिषारगओ वि विजिददिओवि स्रतेवि ।

ददचित्ते वि उलिज्जइ, जुनरपिसार्दहिं सुइरहिं ॥४०॥

ગાથાર્થ —અગાધ સમુદ્રને પાર કરનાર
હૃદિયોનો વિજેતા, શૂરવીર કે દૃઢ ચિત્તવાળો આત્મ
પણ મુનતિ રૂપી મુદ્ર પિશાચલીઓથી હઠાય છે

વિશેષાર્થ —પુર્ણતરી આકાશસ્થિતિ અગમ્ય છે
જે પુરુષને પોતાના પાશમાં સપડાવવા છાંટે તેને સહેતાછથી
સપડાવી શકે એનો વિનાસ એના જાવભાવ એની દૃષ્ટિ અ
એની મુદ્રેલાક્ષી માનવીને મુગ્ધ કરે સામાન્ય માનવી
એમાં અટવાય એમ નહિ પરંતુ જે અનુપમ રાની છે,
જગતની અસારતા બાંધે છે જે હૃદિયોને સ્થાપીત કર
થૂકા છે, જે માનસિક સ્થિરતા પ્રાપ્ત કરી થૂકા
અને જે અતુર બની છે એવા મદાન આત્માઓ પ
ઓના રોડપાશમાં સપડાવ છે સૌએ સાવધ રવ
વિના કેમ આતે ?

મવળનરણીયવિલગ્નો, તદ્ જાયદ્ જલ્મ સનિદ્વાણમિ
તદ્ રમણિસનિદ્વાણે, વિન્નદ મગો મુળીણ પિ ॥૪૧॥

ગાથાર્થ —અગ્નિના સાનિધ્યમાં થીલુ અ
માખલ જેમ જોગળે તેમ ઓના સાનિધ્યમાં મુનિઓ
પણ મન જોગળે

વિશેષાર્થ —તીવ્ર સયમ સાધનાથી દ/ બને
મુનિવરોનું દિવ પણ ઓસમથી વિકળ બની બધ

દીપકની જ્યોતમાં જેમ મીઠું અને માખણ વિલય પામે છે તેમ મુનિવરોની હિતમતા રમણીએના માનિષ્યમાં વિલય પામે છે વરોની સાધના અને કઠોર સયમ અવસ્ય ધર્મ જન્ય છે આમમધરો અને પૂર્વધરો પટખાંચ છે

હાસ મ પોતાને કશું ન કરી શકે એવું અભિમાન સામાન્ય માનવી શી રીતે ધર્મ શકે ? ખૂબ સાચ્યેનીથી ચાનવાનું ■ લપસળી ભૂમિમાં ચાનતા રખાતી સાચ એતીથી વધુ સાચ્યેની સ્ત્રી સાનિધ્યમાં રાખતી ઘટે નારી જાતથી વેગળા રહેવું હમ્મનીય છે

નીઝગમાર્હિં સુપડગર્હિ, ઉષ્ણિહમયરગર્હિં ।
મહિલાર્હિં નિમ્મગાર્હિ વ, ગિરિચ્છુરગ્ઝા વિ
મિજ્જતિ ॥ ૪૨ ॥

ગાથર્થ - નીચાણના ભાગમાં વહેતી અને ઢગાંનીચ મ ઢગતિ વાળી ઘણી નરીઓથી જેમ મહાન પર્વતો પણ લેહાઈ જાય તેમ દુશુંહોના નીચે પથે જનારી અને મોહક મ ઢગતિ વાળી અનેક સ્ત્રીઓથી મહાન પુરુષો પણ ચલિત થઈ જાય છે

વિશેષાર્થ - કયા સુહામણ સરિતા અંો કયા કઠોર પર્વત ? પરંતુ સંકિત સરિતાને વરી છે કઠોર પર્વતને તે જોડી શકે છે પોનાની શસ્ત્રો જ્યાં નિષ્ફળ જાય ત્યાં સરિતા સફળ થાય ગિરીવરમાં શરૂ પાડવા માટે તે

ગમકાવવા માટે સરિતા એના ઉપાયો અજમાવે કે નાચાણમા
મદમતિથી પાછીલા પ્રવાહને વહાવીને પર્વતન તે બેગે હા ટે

એની જ રીતે જળવાન પુરુષો અમળા નારી સફેદ છથી
છી રહે છે પુરુષપર્વતને બી સરિતા બેગે માખે છે
એના પુષ્ટ પયોધરો એની ગમગામિનો ગતિ અને એના
રમ વિદામો મિરીવર જેવા નિશળ પુરુષને ચતિત કરે છે
તેની શક્તિને ક્ષીણ કરે છે અને તેને તીરોડ બનાવી મૂકે છે
ઓસગથી પુરુષ બાગી બાવ છે

રિમયનલ મોહનજ, વિલાસરિત્વોઝ જલયરાદન્ન ।

મયમયર ઉત્તિન્ના, તારુણમહશ્વર ધીરા ॥ ૪૩ ॥

ગાથાર્થ — વિપથજળથી ભરેલું, મોહ કાઢવથી
શુભ, વિલાસ તથા હાવભાવ રૂપી જલચરોથી આકીર્ણ
અને મદ રૂપી મગરથી સુકત તારુણ્ય રૂપી મહાજીવને
ધીર પુરુષો જ તગી શક્યા છે

નિરોપાર્થ — તોવા મનાસાગર મધુ છે અગાધ
જળથી જેમ છે ।મ બયો તેમ તીવ વાસનાજળથી ધોરન
બધું છે સાગરમાંના જલચરો માનવીને જેમ હણાવે છે
તેમ ધોવનના વિલાસા અને હાવભાવો પુરુષને પરેશાન
બનાવે છે મગર જેમ માનવીનો નાશ કરે છે તેમ
સુવાવયમા અભિમાન માનવીનો નાશ નોતરે છે ધોવન
સાગરના મોહકાવમા માનવી લપટાન છે તારુણ્ય

મહાસાગર તરવાનું કામ કપરું જાને છે ધીર પુરુષો જ તેને તરી શકે

વાસના અને વિનાસો મોહ અને મંદ અસ્થિમોના યોવનને વેડફી નાખે છે કુવાચયમા જોર કરતા તે દુર્ગુણોમા માણસ તથાઈ જાય છે આત્મજ્ઞાન ભૂલી જાય છે અને લભ ખાનિતો જ્ઞાન દૂર રહી જાય છે પરિભ્રામે ક્ષણિક આનંદમા જીવનના મોડામુડા વર્ષો વાતી જાય છે

સવમસાધના ઈન્દ્રિયમા જાને અખૂટ આત્મ શક્તિથી વાસનાને નિર્ગળ જન રીતે ધીર પુરુષ યોવન સાગર તરી જાય છે

जडवि परिचत्तसगो, तजतणुअगो तहानि परिउडड ।
महिलाससग्गिए, कोत्ता मणूसिय मुणिव्व ॥४४॥

ગાથાર્થ — સર્વમગનો પરિત્યાગ કયાં છતાં અને તપથી દેહને કુશ કયાં છતાં, મહિલા સસર્ગથી, સાધુનું, ઠેાશાના જીવનમા વસેલા મુનિની જેમ, પતન થાય છે

વિશેષાર્થ — તીવ્ર તપ તપતા મુનિ કુશ દેહને ધરતા મુનિ અને સર્વસંગના ત્યાગી મુનિ સીસંગે પટકાળ મણિકાના દેહમા મુધ જન્મા તેના સૌંદર્યમા પામત જન્મા વિનાસ જીવનમા જ્ઞાનશૂણ્ય જન્મા એક વંશવાનું દિન જીવતા અપાર કષ્ટો સહા સવમને

૧૨ે મુઠ્ઠુ સિવતીએ પત્ની ચૂકા જતા એનું હિન્
ન મળ્યું તે ન જ મળ્યું

સિદ્ધચારામી મુનિની ક્યતી કાણ નથી જાણતું કે
સવમનો અનુષ્ઠાન આરાધના મદિ એમણે જાતો નિર્મોલી
નામેલી તીવ તપશ્ચર્યાથી કેદને સુકી દીરેતો બાક
જાતી જાતવગેથી નિર્ભયતા કળવેલી ચાર ચાર માસ
મુઠ્ઠી સિદ્ધની મુઠ્ઠી ઉપર અડમ જાતા રહીને કાપાને
ઉત્સર્ગ કરેતો

એક નહા મુનિ પણ હજીન આવીન જાવ્યા નિર્મ
સક્તિનુ અભિમાન આજુ અંતે પટકાયા થી સ્થુતિમ
મુનિની ગુરુમુનેથી થતી પ્રસસા તેઓ ન સહી શક્યા
ઓ સાનિધ્યમા આત્માને ઉત્તર રાખવાનું કાવું પોતાને
મો સહેતું છે તેમ અભિમાને તેઓ ચાક્યા ગુરુનો
હજીતો અનાદર કરીને મજ્જિકાનું મિથ્યાવ્યા તપ
પર મૂકતા જ પટકાયા મનોદર વિનાસભુજન રમ્ય
ચિત્તો અને મજ્જિકાનું દેવી સોદલું મુનિદિનને ક્ષીણ
થરા મો પૂરતા જતા વર્ગનું સવમ જમાવી ન શકું
તીવ તપની સાધના સદાચ ન કરી શકી એ તે પ વા
વાસનાવધી મર્ષ મજ્જિકાની ગુલામી સેવરા તપર જન્મ

પરનું મજ્જિકા રીઝે તેમ નહોતું તે સાચી જી જના
ચૂકી હતી વિષયોને તેણે તરછોડ્યા હતા અનુષ્ઠાન વિવાહ
સુવનમાં વસવા છતા સવમની સાધનામા તે દીન જી દી

પતનને માર્ગે જતા મુનિને ઊગારી લેવાની તેને તમન્ના
 જમી યુક્તિ એક સૂત્રી આવી મુનિ પાસે રત્ન કળગતી
 માગણી કરી નિર્મલ-મુનિ પાસે મહામૂલી કળજ કપાથી ?
 તે મેળવવાનો માર્ગ ગણિકાએ જતાવ્યો. માર્ગ ખૂબ
 મુશ્કેલ હતો. પરંતુ ત્રીન વામનાથી તપતા મુનિએ,
 વિકટ માર્ગે પણ કળજ લાવવાનું માથે લીધું. એકાં
 બે વાર નિષ્ફળતા મળ્યા છતાં અનેક કષ્ટોનો સામનો કરીને
 અંતે રત્નકળા મુનિએ આણી આપી. ગણિકાએ તે વધતે
 નગરખાગમા નાખી.

મુનિથી તે ન જોઈ સકાયુ અધામ મહેનત અને
 અપાર કષ્ટો પછી મેળવેલી મહામૂલી કલમળ આમ વેદાર્થ
 જતી જોઈને એનું હૃદય પવાયુ. ગણિકાનું કાર્ય એને મૂખાર્થ
 બધું બાંધ્યું.

ગણિકા જાણી હતી સાધુને તે સમજાવવા મહી રત્ન
 કળા કરતા દેહશ્રુષ્ઠા કીમતી ચારિત્રરત્નને અધામ પરિશ્રમથી
 મેળવા પછી નગરખાજ રૂપી ગણિકાના દેહમા દેહી દેતાં
 સાધુને તેણીએ એતબ્યા સાધુનાં ગ્રમાવેલી સાન ઢેકાણે
 આવી પતનથી એ ઊંચી.

આવા મુનિવર મહિનાસસર્ગે ચારિત્ર ચૂક્યા સામાન્ય
 માનવીની થી હતા ? એણે તો શીવતા જતન ખાતર સ્ત્રી
 સસર્ગથી દૂર રહ્યું જ છટકે મુનિવર તો સાધી સ્ત્રીની
 સાજાણે ઊગરી સક્યા. પરંતુ સામાન્ય માનવીને પતનની
 ખીણમા પડતા દેશુ ઊગારે ?

ત્રિગંધવિમુક્તો, સીદંભૂતો પમતચિત્તો જ ।
 ૩ પાદ મૃત્તિમુદ્ધ, ન ચક્રવર્તી વિ ત લહૃદ્ ॥૪૫॥

ગાથાર્થ,--સર્વ બધનથી વિમુક્ત, માત્ર અને
 પ્રસન્નચિત્ત આત્મા મુદ્ધિનું જે સુખ પ્રાપ્ત કરે
 તે સુખ અકલ્પતી પણ નથી પામતો.

નિરોધાર્થ —માનવી માને છે કે સામગ્રીની વિષુદ્ધતામાં
 હજી સમાયું છે આશ્રયિત પત્નિ વિષુદ્ધ સક્ષમી, અનુકૂળ
 નેહીઓનો પરિવાર, ચોમેર પ્રસરાતી કીર્તિ નિમેરે માનવીને
 હજીના સાધનો ભામે છે પરંતુ તે એવી પ્રમથા છે
 હજી બાકી સાધનોમાં નથી.

સામગ્રી ઉપાધિરૂપ ઈ જેમ જેમ સામગ્રીની
 વેશાળતા વધુ તેમ તેમ આત્માની વ્યાકુળતા વધુ
 આત્માને તે ફરીફામ બેસવા ન દે અત્યાતિ દિનરાત રક્ષા
 કરે છત્રન જાળન રૂપ બની ભય.

બાલ સામગ્રીનો ત્યાગ આત્માને શાંતિ અર્પે ઓગસ
 અર્પે અને સમાધિસુખ અર્પે દિનના પ્રસન્નતા, ચિત્તની
 શાંતિ અને સમભાવ આત્માને અનેરો આનંદ આપે છે
 અકલ્પતીઓ અને અનુત્તરવર્તી દેવો દિન સદિના
 ઉપબોગમાં જે આનંદ નથી મેળવી શકતા તે આનંદ
 સર્વસંગત્યાગી અને પ્રસન્નચિત્ત આત્મા અનુભવી શકે છે.

સામારિક સંયોગોનો પરિહાર કરીને, નિમ્ન સ્થાને

રોકારીને, આયુક્ત સિવાય સાત કર્મોની રિયતિ ધગડીને એક ટોટાટોટિ સાગરોપમ સુધી લાવીને, આત્માની અપૂર્વ શક્તિ રફોરવીને અપૂર્વ આનંદ અનુભવતા અપૂર્વ કરણ કરીને રામદેવની નિમિત્ત થઈ યતે ફરી કહી ન મધાય એવી રીતે અનિરૂપિતકરણથી બેગને સમ્પદ બહા પ્રાપ્ત કરીને, રૂપ પરનું બેધ્યાન મેળવીને ચિત્તની પ્રસન્નતા પ્રાપ્ત કરીને અને આત્મસાતિ અનુભવને, જે આત્મા આત્મા નહીં સત્તરીઓમા જૂને છે તેના આદ્યાન્ની ઝાખી પણ સસાર સામગ્રીમા રક્ત રક્તાર માલ્વીને કુરુદેવ છે નરવરોનું અને સુરવરોનું સુખ જ્યારે અલકપતું અટકશે, ત્યારે સહજનહની સહેજ ઝાખી અનુભવાશે

સેલમિ પડિઅ મણ, જહ ન તરહ મચ્છિઆવિ મોણ ।

તહ વિસયસેલપડિઅ, ન તરહ અણમિ કામધો ॥૪૬॥

ગાથાર્થ — શ્લેષ્મમા પડેલી પોતાની જાતને, જેમ માખી પણ મુક્ત કરી શકતી નથી તેમ વિષય શ્લેષ્મમા પડેલો કામાધ આત્મા પોતાની જાતને પણ તેમાથી મુક્ત કરી શકતો નથી

વિશેષાર્થ — શ્લેષ્મનો શ્રીકાશ માખીને એટલી લપેળી નાખે ■ કે તથા તે છૂની શકતી નથી વિષય શ્લેષ્મમા લપટાયેલ માનવીની પણ એવી જ દશા છે

વાસનાનો ભમાવ્યો માનવી અધ જ યો છે શ્લેષ્મથી

પણ વડુ મલ્ટી અને ઓકાચબુક્કા વિષયોમા લપગવા
છતાં તેથી છૂટવાની ઇચ્છા પણ માન્યસને થતી નથી
કેઈ દવાગુ સજ્જન છોડાવવા મથે તો તેને તે ત્રિશ્કારી
કહે છે કામાધ માનવીને વિષયો વહાવા તાજે છે
છે તાની તો પાત જ કયા ?

અમલ્ય ખરી જાણ અને વિરોધી હટવાની અભિનાતા
ભથે તો પણ છૂટવું સહેલું નથી રોહતવડુ પ્રાગત્ય
પ્રકાશ છે તે સહેનાઈથી ન તો દિનને કઠોર મનાવાય
અને સ્વપરવુ ભેજાન નસેનસવા ઉતારાય તો જ તે સુ?
ભેજે તે જોયા તેઓ પણ મનડયા અને ફરી વિષય
મેષમા સપેટાયા પતમ દીપકમા ઝપવાય તેમ તેઓ વાસ
નામા ઝપવાયા અને વિનાશ નોતપો મટે ખૂન સાવ
માનીતી આવસ્યકતા છે

જ લહહ ચીઝરાઓ, સુફરં ત મૂળડ સુન્નિચવ ન અછો ।
નહિ ગત્તામ્બરઓ, જાળડ સુર લોદઅ સુફુવ ॥૪૭॥

ગાથાર્થ —વીતરાગ પરમાત્મા જે સુખ
અનુભવે છે, તે તેઓ જ બાણે છે, અન્ય નહિ સુર
હોકેનું સુખ ગર્વીશકર ન બાણે

વિરોધાર્થ —આખું જે વિષય કૃપામા જ સમાવું છે
તેમ કાચમેા માને રિદિતો કીડ મધગુ સુખ તેમા જ જુએ
બિમુક એની હાલ્તીમા જ સુખ જુએ રવાદ ઉઠરકામા જ

સમાયો છે તેમ ચૂકર માને પીરેનો માનવી મદ્યમા જ
 ગોજ જુએ ચિત્તમમથી પીડાતો માનવી તિચિન માનસિક
 તરંગોમા જ તરેર અનુભવે તેમ રાગરાગથી પ્રસિત બનેનો
 આત્મા રાગમા અને રાગના સાધનોમા જ સુખ માને
 રાગના અભાવમા રહેતુ નિરુપાધિક સુખ તે ન સમજી શકે
 વીતરાગતાના અનત અન્યાયાધ સુખ પી ક પના પશ્ય તેને
 ત્રી રીતે આવે? એને તો એમજ લાગે કે સુહિતમા શુ
 સુખ હોઈ શકે? " જ્યાં સૌદાનુ દુઃખ નહિ, જ્યાં મધુર
 માનવુ અવશ્ય નહિ જ્યાં સુકોમળ પુષ્પો પી સુવાસ નહિ,
 જ્યાં દરાદની મીઠાસ નહિ જ્યાં રપશની મોહકતા નહિ
 જ્યાં પ્રેમ નહિ જ્યાં નૃત્ય નહિ જ્યાં પત્ની નહિ, જ્યાં
 પુત્ર નહિ, ત્યાં આનંદ અને સુખ શા? એન નિચાર
 નારને જાત નથી કે તેની સુખની કલ્પના વિષ્ટાકીટની
 ક પના જેવી છે

જાત્ય સયોનેતુ સુખ વાખ્ખવિક સુખ નથી માત્ર
 દુષ્પથી ઉદ્દાનવેતી ઇચ્છાતુ ક્ષણિક સાત્વન છે એતુ
 એક રૂપ રોજ નથી આકર્ષણ એકનુ એક મોત રોજ
 સામગીને કટાગો ઉપજે છ એક જ મિહાર્ક રોજ આરો
 ગવાથી તેના ઉપર સૂચ ચે છે એક જ અંતિમ સદાના
 સ્વવાસે મધુર કલ્પનાઓનો અત આવે છ માનવી માગે
 નીનીનતા ઇચ્છિત વસ્તુ ન મમે ત્યાં સુધી તેન મેશવવા
 અકોનિશ તે ક્રમે છે મળ્યા પડી તેની નિમિત્ત ખવાસ

ધાન છે નન્ન વસ્તુની ઈચ્છા હિતભવે છે અને ઈચ્છાનુ કુખ
અનુભવે છે એમ કમ ચાત્યા ન કરે છે

આ માનવસ્વભાવ વિચાર સેખાતો માનવી પણ
સકરમા સેના નથી પરિણામે કુખના માધનમા તે મુખ
ક પે છે અને વીનરાગતાના સુખની વચિત રહે છે વિરાગનુ
સુખ અનુભવનાર વીનરાગતાનું સુખ સમગ્ર સો

જ યજ્ઞયિ જીગા, વિમણ્ણુ દુહાસવસુ પઢિવધો ।
ત નજ્ઞડ ગુરુશ્રાણ મિ, જન ઘણિજો મહામોહો ॥૪૮॥

ગાથાર્થ —કુખદાષી વિપયો પ્રત્યે હલુ પણ
હવેને જે મમત્વ છે, તેથી ભેદ શકાય છે કે મહા મોહ
બલભવાને થ અલધ્ય છે

વિરોધાર્થ —વિપયોની અસારના અને કુખકારકતાને
જોષ મળતા હતા તથા તેના મુકુ પરિણામે પ્રત્યક્ષ અનુ
ભવના હતા તેના પ્રત્યે જનતાનુ ખેચાણુ ભેદને લાગે
છે કે મોહનો જપ ભારે કઠિન છે મહાપુરુષો પણ મોહને
હતારામા અસમર્થ મને છે કારક વિરત આત્મા જ
મોહને નેર કરી રહે સામે જ મોહની રકિત અજ્ઞેડ છે

જે કામધા જીગા, ગ્મતિ તિસણ્ણુ ત વિગયસકા ।
જે પુણ જિણવયણરયા, તે મીરુ તસુ વિરમતિ ॥૪૯॥

ગાથાર્થ —જે કામધ હવે છે તે શકારહિન

થઈને વિચેતના રમે છે, પરંતુ જે જિનવચનમા રજા છે તે પાપથીરુ આત્માઓ વિચેતી વિરમે છે

વિશેષાર્થ —વિષયી જીવેમા નહાર્ત સહેતે આવે છે પરિણામની કે ઓચિત્યની કશીયે પરવા કયો વિના તેમજે મારેલા સુખમા નિર્નળજનાથી તેઓ વિહરે છે તીન વિષયપિપાસા એમને એવા તો અથ જનારે છે કે સદસહનેા વિવેક તેઓ જૂની જાલ છે કહુ પરિણામેા પ્રત્યે આખને તેઓ મીઠી રાખે છે

જેઓ પી સામે તે કહુપરિણામેા તરવરે છે, જેઓ પાપથી નાસે છે અને જેઓ જિનનાશીમા પ્રીતિ પરાવે છે તેઓ વિચેતને કુ ખદાથી જાળી તેથી વિરમે છે, ઇન્દ્રિય દમન કેળવે છે અને સ્વાધીન સુખ મેળવે છે

અમુદ્મુત્તમલ્પનાદ્ભૂવય, વતપિત્તવસમજ્જ્જોક્સ ।

મેયમસવદ્દુદ્ધુરંદય, વમ્મ મિત્તપ્પહાદ્ધા જુરદ

જગય ૧૫૦૥

માધ્યાર્થ —અશુચિ, મૂત્ર અને મળના પ્રવાહ રૂપ, વમન, પિત્ત, નસો, ચરણી અને ફેફસા યુક્ત, તથા મેદ, માસ અને પુષ્કળ અગ્નિના કરડીયા રૂપ, યુવતિનેા દેહ માન આમડીથી જ ઢકાયેલો છે

વિશેષાર્થ —કુર્મથી વસ્તુઓથી ભરેલ કરડીયામા

કોણુ સુખ જાતે ? સુવર્તિનેા દેહ પણ તેરો જ છે અનેક
સ્તતની અશુચિ પુષ્કળ પ્રમાણમાં તેમા ભરી છે બાર
હારો હારો અશુચિ વહે છે તે ઢકારેની છે માત્ર આગી
પાતળા આમરીથી દેહના આદિમનમા અશુચિનું આમિ મન
નથી રું ?

શ્રીમતિ મન્નિકુમારિએ તેમના પ્રાણે આકર્ષેયેના છ
રાજવીએાને દેહની અશુચિ દર્શાવીને ઉમામાં પ્રેમમા
પામન બનેલા તે રાજાએાને પોતાને ત્ના નોતની
પિતાછએ તેમનુ સન્માન રું શ્રી મન્નિકુમારીના
દર્શનાર્થે એક જ જોરદામા બિન્ન બિ ન દારથી
તેએા પડાચ્યા

વિશાળ ખડમા તેમને સૌદર્પભરી એક સુવર્તિનુ
દત્તન થયુ પામન જન્મા અને તેને જોદરા ઉદ્ભવ થયા
એવામા વિરાગની અનુપમ લતરીએામા મૂનતા થી મન્નિ
કુમારી અદ્ભુત રવીને પધારા પેલી સુવર્તિના મસ્તક
ઉપરનું લાકણુ એચી લીધુ જન્મેા વહેવા મડી સમજાયુ
કે દેખાની મનોહર સુવર્તિ માત્ર અશુચિભરી પુતળા જ
જ હતી અધાર્જ જોના જ ની એ ભરેલી હતી શ્રી
મન્નિકુમારી પ્રગટ થયા નારીદેહની અશુચિ રાજવીએાને
પુતળીના દૃષ્ટાન્તથી સમજાવી રાજવીએા એવા પાપને
પથે પટકાની પોતાની જાતે કુમારી લીધી

એ પુતળામા અને છવતા જામતા નારીદેહમાં અશુચિની

દૃષ્ટિએ ખાસ ફરક નથી આછી પાતળી ચામડીથી
 દહાણેની અશુચિ પ્રત્યે આપણુ સંસ્પૃશ્ય નથી જતુ એ
 કમનસીબ છે

મસ ઇમ મુત્તપુરીસમીસ, સિધાળખેલાદ્વઝ નિજ્જરંત ।
 ઇઝ અગ્નિચ્ચ ત્રિગિજાળ ગસ, પાસ નરાળ
 મહાચાહિરાળ ॥૫૧॥

આથાર્થ — મામલ, મૂત્ર અને મળયુક્ત, લીંટ
 અને પ્રલેપ્ત કરતુ તથા દુર્મિઝોના વામરૂપ આ અનિત્ય
 શરીર, મતિરહિત મનુષ્યોને પાગ રૂપ છે

વિશેષાર્થ — આત્મસાધનામા અનુપમ સાધન
 માનવદેહ છે માનવદેહી જ ઉચ્ચ સુખસ્થાનનો પ્રાપ્તિ
 કરી શકે છે માનવદેહી જ વીનરાગ જની શકે છે એ
 દૃષ્ટિએ માનવદેહ ખૂબ ખીમતી છે

જેને તેની કીમત નથી સમજાઈ તે અનુપમ માનવ
 દેહને વેંચી નાખે છે અને તેને દુ ખ તથા દુર્મર્તિનુ સાધન
 બનાવે છે દેહને તે પ પામે છે તેને ખાતર સદ્યુગ્રાને તે
 ચૂગી જાય છે પરિણામે દુર્નિબ માનવદેહ તેને સખ્ત બંધનની
 ગરજ સારે છે

સુત જન અનિત્ય દેહમા મમત્વ ન રાખે

પાસેળ પજરણ ય, વજ્જાતિ ચડપ્પયા ય વરૂસી ર્હ ।
 હ્ય જુદપજરણ ય, ગધ્ધા પુરિસા કિલિમ્વન્તિ ॥૫૨॥

ગાથાથ' — ચોષમા પ્રાણીઓ પાશથી અને
પખીઓ પિંજરાથી બધાય છે તેમ સુવતિરૂપી
પિંજરથી બધાયેલા પુરુષો કલેશ પામે છે

વિશેષાર્થ' — સ્વતંત્રતા સૌને વધારી હોય. પણ
પખીઓને પણ બંધન ન મમે સુવર્ણપિંજરમાં પૂરાયેલો
પોપટ મુક્ત થવા ક્રમે છે ખીને તરિલું જાનર દ્રશ્ય
મમે છે પૂરી મમજ નહિ ધરાવનાર પણ પખીઓને
બંધન બંધન રૂપે જામ હ

પરંતુ પોતાની જાતને જકડી રાખતા જ વનને શુદ્ધિ
શાળી લેખાનો માનવી નથી ઓળખતો પુરુષને મારે સ્ત્રી
બંધન ■ રાજ રાતના પુરુષે ઘેર આવવું જ પડે
અર્ધી ઉપાસના રાજ કરવી જ પડે પરમા કે ધરતી
બંધાર, પુરુષનું વર્ણુખરુ કાર્થ' તો સ્ત્રી મારે જ અનેક
કપ્પે સહન કરાય સ્ત્રી મારે સ્ત્રીને રક્ષતા કે રીતવવા
જાતનો પણ તે ભોગ આપે સીતાને રીતવવા જતા રામે
સકાનું કુદ વડેખું સ્ત્રીને મુખી ન કરી રાકે તો પુરુષ
દુખી થાય નારીની નારાજીથી નરનું મ્હો વીધુ બને

એક બંધન જાણે કે પુરુષ ન હોય તેમ અનેક જ વનો
ઉપત્ત થાય સ્ત્રી એક અને સત્તાન અનેક બંધનોની
પરપરા ચાને તે બંધનો પુરુષને વડુ ને વધુ જકડે

પરિચિત્તિ આમ સ્પષ્ટ હોવા છતાં, સ્વતંત્રતાનો પૂનરી

હિતમ જાતિનો ત્યાગ કરી નાશ્વરન એમણે શરૂ કર્યું દિ ર નૃત્યકળા પ્રાપ્ત કરી રાગને રીઝવવા કળાનું પ્રશંન કર્યું પરંતુ રાગની દૃષ્ટિ કળાસ્થનમાં નહોતી તેની દૃષ્ટિ એની હતી નર્તિકાના ખીનતા સૌંદર્ય ઉપર નર્તિકાન પેતાની ગનાવવા રાગનું નિમ્ન તવરસી રથુ નદ નૃત્ય કળતા પગકાપ અને સ્વધામ પહેલે એવી અભિનાય રાગએ એવી પાપી અભિનાયને ઇલાકુત પારખી શક્યો

જુલુ કરતા એક શૂદ્ધ સમણ એની દૃષ્ટિ પડી દેવાંગના સમી ધુવતિ મુનિરાગને એક પદ્મિયાબની તેણે જોઈ મુનિરાગની હોયની દૃષ્ટિ અને તેમણે મૂર્તિમત વિરામ ઇલાપુત્રની પ્રેમની આગને જુલુવવા જમ હતો તેમનું ચિત્ત શાત જન્યુ ભાવનાએ તેઓ ચંપા થોડી જ હાથોમા આત્મ શન કર્યું અનંત શન પ્રાપ્ત કર્યુ જનજો ત્રોડી

દેવોએ હિતસવ રચ્યો નર્તિકા અને રાગ સૌ પ્રતિભેધ પામ્યા તેઓ પશુ આત્મકથન કરી કૈાલ્ય પામ્યા

ઇલાપુત્ર જેવા તદ્દભવ મુકિતમાથી આત્મા નર્તિકાના નૃત્યે આકર્ષીયા, પટકાયા અને જાતિનો ત્યાગ કર્યો તે સમાન્ય માનવીની શી દશા ?

ગીતાના સૌંદર્ય પાછળ બદકતા રાવણની અવન્થા કોણ નથી જાણતું ? વાસનાવૃષ્ટિ માટે એણે જીવનનો નાશ નોતપો પરંતુ વૃષ્ટિ ન થઈ તે ન જ થઈ

શ્રી સમ દાનિકર જાણીને સૌ તેને તપને એ અભિલાષા

પુત્તળ વિ લીલાળ, મુદુકગયન્તિ પાવચગ્ગિઆદિ ।

મયત્ર જા સા મા સા, પદાણસો દુ દગમો ત ॥૫૭॥

ગાથાર્થ — કહેવા પછુ અતિમુશ્કેલ હોય તેવા
પાપચરિતો જીવેના છે : “ ભગવન્ ! જે તે તે
જ ? ” પ્રશ્નનો જવાબ પછુ તે જ છે

વિરોધાર્થ — માનવીનુ પાપાચરણ એકદં કુટિન
હોય ડે લોકોની હાજરીમા તે પ્રકાસતા પછુ તાજ આવે
ભયકર પાપાત્માઓનું પાપ વાઈર થતા કપારી છૂટે
પાપનો પશ્ચાત્તાપ થાય તે બને પરંતુ સરલ દિને પાપ
જાહેર કરવાની હિમત કેક વિરલ હૃદયમા જ હોય

એ હિમતને અભાવે પશ્ચિમપતિ ચોરે સમગ્રસરણમા
વિરાજીને અશ્વત્થાસ્ત્રી વહાવતા વીરપ્રજ્ઞને, ગુરુ બાપામા
પ્રભ કથો પ્રજ્ઞએ તે જ બાપામા પ્રત્યુત્તર આપ્યો
પ્રશ્નોત્તરમા રહેનો ગુરુએ પદ્મ ન સમજી શકે શ્રી
ઈશુતિજીએ અર્થ વિસ્તર કરવા ચિન્તિત કરી વીર વિભુએ
ચિન્તિત રવીકારી અને પત્નીપતિની કદાણી કહી સંભળાવી

પ્રશ્નકાર પાચસો ચોરના જૂથમાં અધિપતિ હતો જૂથના
સમગ્ર ચોરો વચ્ચે એક જ પત્નિ હતી ત્રીન પાસનાથી
તે પીગતી પાચમે પતિથી લેને તૃપ્તિ નહોતી

ચોરોને તેની ત્રીનવાસનાની જાણ નહોતી એમો એ સોની દયા આવી સૌને સતોષતા તે દુખી દુખી થઈ જતી હશે એમ કહીને તેને રાહત આપવા એક અન્ય સ્ત્રી તેમણે રાખી

પ્રથમની પત્ની આ જોઈને હૃદયની આગમાં બળી ગઈ સપત્નીને તે સહન ન કરી સખી એને મારીને જ તે જ પી

પતીપતિએ આ જોયું પત્નીની ત્રીમ વાસના જોઈને તેણે દુખ અનુભવ્યું પોતાના પૂર્વ દિવસો તેને યાદ આયા તે એક કુટુંબમાં જ મેનો એક મહેન તેણી ધણી એ વાર બાળપણમાં જડેન ખૂન રહી કેમેય કરીને છાતી ન રહે એક વાર અચાનક બાઈનો હરત બહેનના યુવાગને સ્પર્શ્યો બહેન છાતી રહી ગઈ છાતી રાખવાની રીત બાઈના હાથમાં આવી જ્યારે જ્યારે બહેન રહે ત્યારે બાઈ તે રીતે છાતી રાખે કુટુંબના વડીલોએ તે જોયું બાઈને તિરસ્કારી પર મહાર કાઢી મૂક્યો

રખડતા રખડતા બાઈ પાસે ચોરના જૂથનો સ્વામી બેઠો એક વાર કાઈ મામમાં તે જૂથ સહિત ગયો ત્યાં એક સ્ત્રી તેમને જોઈને આકર્ષી તેમની પત્ની બનાવવા તેણે ચોરોને વિનવ્યું વિનાંતિ ચોરોએ સ્વીકારી

પૂર્વ દિવસોની સ્મૃતિ તાજી થતા પતીપતિને યાદ આયું કે તેની બહેનની વાસના તેની પત્નીની વાસના જેવી જ ત્રીમ હતી ' ' કદાચ એની પત્ની એની બહેન તો નહિ હોય ? '

એ જાતની સકા ઉદ્ભવી સકાસમાવાન કરવા તે આ યો
 વીરવિનુની પામે પૂછ્યું કે 'જે તે તે તે ?', એટલે કે
 'જે પત્ની તે બહેન ?' પ્રશ્નએ તે જ શબ્દોમાં ઉત્તર આપ્યો
 "જે તે તે તે, એટલે કે 'જે પત્ની તે બહેન પરતીપતિ
 પેતાનું પાપ સ્પષ્ટ રીતે ન સકાવી સકે તે એટલે મૂલ શબ્દોમાં
 એણે પ્રશ્ન પૂછ્યો પ્રશ્નએ પણ તે જ રીતે ઉત્તર આપ્યો
 પછી તો પ્રશ્નએ બન્નેના પૂર્વ જવોની કઠાણી કહી સંજ
 બાવી. પૂર્વ જવની તીવ્ર વાસના આ જરૂર બીતરી હોવાને
 પરિણામે બાળપણમાં તે આ ગડતી અને બાઈના અપમંદી
 તુષ્ટિ અનુભવની એમ સૌ ઓતાઓને સમજાયુ

તીવ્ર પાપનું સ્પષ્ટ નિવેલન કરતા સકેય થાય તે
 સદજ છે

જલનચતરલ જીઝ, યથિરા લચ્છીવિ મમુતો વહો ।
 તુઝા વ રામમોગા, નિરઘગ દુઃખચ્ચસ્વણ ॥૫૮॥

ગાવાર્થ —તૃષ્ણના અગ્રભાગ ઉપર રહેવા
 જળજિહ્વ જેવું જીવિત છે, લક્ષ્મી અસ્થિર છે, દેહ
 સુર છે તથા કામલોગો તુરુ અને લાખો દુખોનું
 કારણ છે

વિગેપાર્થ —માનવીને અતિપ્રિય જીવિત લક્ષ્મી
 વિનય પામે છે જે જીવિતને ટકાવવા માનવી અધ્યગ
 પરિશ્રમ કરે છે, અનેકને ઢેહ દે છે, અનેકની મુખામી મેવે

છે, તે હવિત માનવીને છઠ્ઠ દે છે ઘડીમા તે વિષય પામે
છે, જલો કે તૃણના અમલામ ઉપર રહેતુ જલમિતુ
જોતજોતમા સદેવાઈ જતા જીવનમા વિશ્વાસ રાને ।

દેહ દે ત્યા મુખી જીવન દે માગીને દેહ પુષ્ટ બને
કે સુકાર્થ જલ, તેમા લેખી વરે કે વાસુ વધે, તે
મુડોળ મને કે કરમરીઓ મુક્ત બને, અતે એનો નાશ છે
એ દેહ પ્રત્યે પ્રેમ રાને ।

પ્રારબ્ધ-સજ્જી સુખ કુખ પ્રાણીને પ્રાપ્ત થાય ક
નથી સુખ શાશ્વત કે નથી કુખ સંયોગોમા પરિવર્તન
થવા જ કર છે મહામપત્તે મેળવેલ નદીમાં થોડો સમય
રહીને ચાલી જાય છે બોક્તાથી કટાજવાનો સકમીનો
સ્વભાવ છે તે કટાળે ત્યારે તેને ચાલી જતી રોકનાર
ઠાઈ નહિ અપજ નદીમાંને કોણુ મુગ પકડી રાખે ।

આત્માના અનંત આનંદની સરખામણીમા પાર્થિવ સુખો
તુચ્છ જણાય એ સુખના ભોગવટા પછી અનંત કુખની
પરપરા ચાલે તેને સમજી માનવી ન અભિસ્રવે

મથુર દેહ, ક્ષણિક હવિત, અપન લક્ષ્મી તથા કુખદાયી
અનંત તુચ્છ વિષયો આત્માની અવનતિ ન આણે તેની સાવચેતી
સૌએ રાખવી ધરે

નાગો જહા પકુજ લાવસન્નો, દદૃઢુ થલ નામિસમેઈ તોરં ।
एन जिआ कामगुणेषु निष्ठा, सुधम्ममग्गे न स्या
इवति ॥૫૯॥

ગાથાર્થ — કાઢવ યુક્ત જળમા ખૂચાઈ ગયેલો
હસ્તિ ચગને જોવા છતાં કિનારે આવી શકતો નથી
તેમ વિષયોમા ગૂઢ જીવો મુખર્થમાર્ગમા રક્ત
બનતા નથી

વિરોધાથ — શક્તિવત હાથી કાલમા ખૂચે છે ત્યારે
હસ્તિ નકામી બને છે કાલમા તે વડુ વધુ ખૂચાતો બળ
છે કિનારે આવવાનો તેનો તવસાદ બાગ્યે જ રહે

અનત શક્તિવત આત્મા વાસના રૂપી કીચમા ખૂચા
વાથી તેનાં શક્તિ કરાઈ મર્ધ છે હાથી કરતા પણ વધુ
પામર તે બની ગયો છે હાથી તો કિનારે આવવા તવસે છે
પરંતુ વિષયગૂઢ આત્માને મુખર્થમાર્ગ રૂપી કિનારા પ્રત્યે
દષ્ટિ ફેકવાની એ ઈચ્છા નથી

કાલ કિનારા પ્રત્યે દષ્ટિ પડે તો એ ત્યાં પહોંચવાને તેને
ઉત્સાહ નથી જિનોક્ત ત્યામ માર્ગ આરાધવાની અભિનાયાને
તેની વિચારવાતમાયે લગી નાખી છે આ પરિસ્થિતિમા
મુખર્થમાર્ગ રૂપી કિનારા પ્રાપ્ત કરવાની વાત જ કયા

સત્યનું પરિશીલન કરીને મુખર્થ માર્ગ પ્રત્યે જે પ્રેરણ તે
ગગનને ઉપયોગ કરીને વાસનાના કીચમાથી નીકળી શકે

જહ વિદ્વપુજરુત્તો, કિમી મુદ્ધ મન્નળ સયાકાલ ।
તહ વિસયાસુડરત્તો, જીવો વિ મુણદ્ધ મુદ્ધ મૂદો ॥૬૦॥

ગાથાર્થ — વિદ્યાના સમૂહમાં ખૂબી રહેલો છોટો જેમ મહાકાળ સુખ માને છે તેમ વિષયરૂપી અશુચિમાં રૂઝા મૂકી પણ સુખ માને છે

નિરોપાર્થ — માણસની પ્રમાણસુ નિર્લક ગર્ભ છે અશુચિમાં તે સુખ અનુભવે છે મલિન પદાર્થોમાં ઉત્પન્ન થતો છોટો પોતાની રાતને સુખી માને છે તેમ અશુચિમાંથી ઉત્પન્ન થતા આદારમાં મનમાં સુખ માને છે અશુચિમાં તે દેવતા સ્વર્ગે તે જ્ઞાનને અનુભવે છે અશુચિ પદાર્થો પરીરમાં વધારાથી તે અભિમાન લે છે નથી સામર્થ્ય કે વિષ્ટામાં ઉત્પન્ન થયેન છોટ અને વિદ્યાઅશુચિમાં ખરડાયેલ માનસીમાં સારી એવી સમાનતા છે ?

સાથુ સુખ ત્યારે જ મળશે કે ત્યારે મલિન નિપરોઝ આપને ખટકશે

મયરહસો વ જાહેરિ, તહવિ દુ દુષ્કરજો કમે આપા ।
વિસવામિસમિ મિથજો, મને મને વચ્ચન તર્તિ ॥૬૧॥

ગાથાર્થ — જળથી સમુદ્ર બસાવેો જેમ મુશ્કેલ છે તેમ વિષયરૂપી માસમાં લુપ્ત જાનેલ આ આત્માને પૂર્તિ થઈ મુશ્કેલ છે ભલે ભલે વિષયોનો ઉપભોગ કરવા છતાં તે વૃષ્ટિ પામતો નથી

નિરોપાર્થ — અપાક જળભયો સાગરમાં ગમે

એવું જળ બરાબ તો પણ તે અધૂરો જ રહે જાયથી
એને તૃપ્તિ ન થાય

આત્માએ પણ અનતકાળ સુધી અનત વિષયોના
ઉપભોગ કર્યો પરંતુ એ અધૂરો જ રહ્યો વિનાશિનાના
હંદુરે ન મળી અભિનાસ કોન ત્યાં સુખ ન હોય,
પ્રતો ન હોય

નિસપ્તિમદ્વા જીગ, ઉમદ મ્મગ્મુ વિવિદ્મુ ।
મમયમહમ્મદુલહ, ન મુગતિ ગયપિ નિઝવમ્મ ॥૬૨॥

ગાથાર્થ — લાખો ભવે દુવલ એવો નિઝ
જન્મ, ઉભટ રૂપ રસ વગેરે વિવિધ વસ્તુઓના આવી
ભય છે, તે પણ વિષયવિષયી પીગ્નિ આત્માના
નથી બાણતા

વિશેષાર્થ — પૂરકન સત્કર્મને રક્ષિતને પેન્ડે જ
વારે અજુમોન માનવ જ મ ઉપવચ્ચ કેવ નીરુતી ન
હવનનો સંકુપ્તોગ કરવાની ખૂબ અપમાન કે અ
સુખ આગી આપનાર માનવજન બે રેડાઈ જ કે
અપાર દુખની મતીમાં અવધન સુધી અવધ
મમડવાતુ રહે

કમળીને ઉત્તમ સાધન રક્ષકે મનુષ્યને
છે એને ગમે છે આત્માના કુલ એવું

એની આખો શરીર છે સૌદર્શની ગોવમા એની રસના
માગે છે મુવાયો મદયાગ મેના ઓત્રો મુખ બને છે
સગીતના સુમધુર રવરે એની રસના લુખ બને છે
વિવિધ વાનીઓમા એની નામિકારે મમે છે મઝેની સુરાસ
એને આકર્ષે છે કાતા અને કચન

પરિણામે સાચો ભવ બગ્ગતા બાગ્યે જ મમે તે માત્ર -
ભવ અસ્થિર વસ્તુઓમા વેદાર્થ ભવ છે સાચે જ વિપર
દ્વીપી એરની માનવને અસર થઈ ક હડકાયા કૃતરાતુ એર
તેમ હડકના ઉત્પન્ન કરે છે તેમ વિપરતું એર માનવીને
મત્ત બનાવે છે

ચિદ્વિત્તિ વિસયગિમ્મા મુત્તુળ લજ્જપિ કે વિ ગયસકા ।
ન રણતિ કે વિ મણ, વિસયગુસ સલ્લિઆ જીના ॥૬૩॥

ગાથાર્થ -કેટલાક આત્માઓ વિષયોને પરવડ
રહે છે, બ્યારે કેટલાક લજ્જ પણ મૂકીને નિશક
(પાપના બચ વિનાના) બની જાય છે, વળી વિષય
અકુદ્યથી ઘવાયેલા કેટલાય આત્માઓ મૃત્યુને પણ
બચતા નથી.

વિરોધાર્થ —વિનાશિયાસા બેપરવાઈ જન્માવે છે
સારાસાર અને કૃત્યાકૃત્યો વિવેક તેથી જુનાય છે જેરામ
શ્વ. શરવામા અને જ્યા ત્યા જે તે પ્રકારની કુનોષ્ટાઓ

પરવામાં વિષયી માનવીને શરમનો અવ નથી હોતો. જન સમાજમાં રહીને જનસમાજના આમાન્ય નિયમોના પાલનની પણ તેને પરવા નથી હોતી.

પિપાસાને તૃપ્ત કરવા પામન માનવી જ્યાં ત્યાં દોડી જાય છે સામે શ્વાસુ આવતુ હોય તો એ તેની તેને ચિંતા નથી વિચારતી છુતુમાં તેનો નાચ નોતરે કે કમવાણની અસર અમળ્ય હોય છે.

વિષયવિસેગ જીગા, જિણઘમ્મ હારિક્કણ હા નત્ય ।
ચંચતિ જહા ચિત્તયનિગારિજો વમદત્ત નિરો ॥૬૪॥

શાથાર્થ — શ્રી ચિરક મુનિએ શોકવા છતાં, પ્રહ્લદત્ત નૃપ જેમ નરજામી બધા તેમ અહા ! વિષય વિષયી પીડિત આત્માઓ જિનધર્મને હારીને ન કં પામે છે.

નિરોપાર્થ — પશ્ચિમી પ્રવાહ જિનધર્મ સમતાવની સાધના ઉપદેશ છે જ્યાં સમભાવ છે ત્યાં જિનધર્મ છે રાગાદિભાવો ઉતર વિશ્વ મેળવીને સમતાવી અને તે જિન જિનનો ધર્મ સમભાવમાં જ હોય.

જ્યાં રાગાદિ હોય છે ત્યાં સમતાનો અનાર છે વિષયવિષયી પીડાતો આત્મા જિનધર્મથી ખૂન દૂર છે ઉત્તમ માનવજન્મ પામીને પણ જિનધર્મ કપી રાતને તે હારી જાય છે.

પરિણામે વિષયો દુઃખ તરફ પસારી જાય છે સાબળતાં
દૈયુ યથારે અને દેહે કમકર્મા આવે એવા દુષ્ટો જે
રથાનમાં છે તે નરકમાં વિષયો જીવે સખરે ॥

નરકગતિનું અપાર દુઃખ ચક્રવર્તી જાણતાને પણ
સહન કરવું પડેનું પૂર્વજન્મમાં અખડ સવમની સાધના
સાધતા એકવાર શ્રી સનતકીના મદારાળીનો દેશકલાપ
વહન ઝીતતાં સજ્જિતિમુનિને રપણીં મયો સુદેભજ રપણીં
ને । જીરવી લાકણાં રૈયુ જગડયુ અને સવમના બદલા
તરીકે એવા ઓરતની પ્રાપ્તિ કરી વડીલજયુ
ચિત્તમુનિએ એમ ન કરવા સમન્તવ્યુ પરંતુ તેમની
ચિન્તવણી એણે મર્ધ

નિદાનને પરિણામે સવમની સાધનાથી શ્રી સજ્જિતિમુનિને
બીજા ભવમાં ચક્રવર્તિત્વ મળ્યું અગિયું ઓરત પણ
મળ્યું જાણતા ચક્રી - પૂર્વના સજ્જિતિમુનિ - તેમાં હુબ્ધ
બન્યા

જાતિસ્મરણ જ્ઞાનને પરિણામે પૂર્વ જન્મના બધું ચિત્ત
મુનિ પાઠ બાળને એટલાની બાળના જગી
તેમને બોળખવાને સુક્તિ સોધાં પૂર્વ પાથ બવો
જાણારો અર્ધ મોક રમ્યો મોક તે પૂર્ત કરી આપનારને
ઈનામ આપનારુ જાહેર દુર્ગ પૂર્વજન્મના ચિત્તમુનિ,
જેઓ દીક્ષિત અવસ્થામાં પર્વટન કરતા હતા, તેમણે,
જાતિસ્મરણ જ્ઞાનના પ્રભાવથી, મોકની પૂર્તિ કરી ઠાઈ

રેડ ચલાવનારે તે પૂર્તિ જાજી જ ચકીને જણાવી માલિકી
મળતાં મુનિને ચકીએ આમ આ બાઈએ જેટલા

હી મારે ઘસડી જતી ચકીની વૃત્તિએને નિકાળી
મુનિએ બધા અનુભવી બાઈને ઉમારવાના તેમને કોડ
જાયા એને રક્ષવા અમીજતી વાણી વકાળી અનુપમ
જામસુખની કીમત સમજાવી જોનિક કુખી અધારતા
દર્શી માનવ જીવને ગુરુ સુખેમા જેડી નાખવામા
મૂખતા જણાવી પરંતુ ચકી જાન જાન હતા જ-
મુખમા તે મૂર્ચિત જ વા હતા પરંતુ મુજિસુખમા
તેમને શ્રદ્ધા નડોળી અધુગા જામત મુખે પ્રાપ્ત તેઓ
તેનાર નડોળતા જામસુખને પરિણમે જાત્રી અપાર
વેના એમને ખટકની નડોળી દાખરેજ અનુભવેતી
વેના રમૂતિષ્ટ ઉપર તાજી હોસકાં જા ગુરુ વિદ્યા
સુખથી જકનારા

અમૃતવાળી સરી, પરંતુ ચકી હી જામ ન નડોળ
મુનિના પ્રવાસો નિષ્કળ ગયા જ જકમાથી બન્યા

ચકીની કહાણી આપણે જાણ

ચિપ્પી તાળ જગણ, વૃક્ષિયામયવિ ક
ચડગડિડચળકર, વિવિધિયામય વા

અમૃતને મૂકી ચઠગતિ વિટબણાદાથી ઘોર વિપય
મદિરાનુ પાન કરે છે તેમને ધિક્કાર હો ।

નિરોપાર્થ — મરાબિનદી આ માએને હિતમ
વસ્તુઓ પ્રત્યે આકર્ષણ નથી હેતુ જાવનુ બમણ વધારે
અને હુ ખરે આણી આપે એવુ જ તેઓનુ વર્તન હોય છે

હીગતી પરીક્ષા જવેગી કરે, રસ્તે રખડતો આહમી
નહિ અમૃતથી પણ અધિક મીઠી જિનવાણી છે તે
ઉત્તમ આત્માએને જ સમજાય પામર માનવોને તે ન
જાવ એમને તુચ્છ વિષયો જ આકર્ષે વિષમદિરા
તેમનુ જ્ઞાન જૂઠાવે જ્ઞાન જૂનેના તેમને જિન પ્રવચનની
મધુરતાની શી રીતે સમજ પડે ? જિનવાણી રૂપી પુણ્ય
પિયુષનુ પાન કરીને માનવજીવન સાર્થક બનાવવાનું તેમનું
નક્ષીત નથી અનત હુ બદાથી વિષ પીનાર ધિક્કારને પાન
હોય તે સદજ છે

મરણે વિ દીર્ઘમયણ, માંઘણા જે નરા ન જવનિ ।
તે ત્રિ દુ કુણતિ લલ્હિ, વાલાણ નેહગદ્ગદિલા ॥૬૬॥

ગાથાર્થ — માનયુક્ત જે માનવો મરતા પણ
હીનવચન વદતા નથી તેઓ પણ ન્નેહરૂપી શ્લેષી
પાગલ થઈને સ્ત્રીઓની આપહુસી કરે છે

નિરોપાર્થ — પોતાની જાતને મજાન માનનાર અને

અન્યનું તુલ્યકારી કાલનાર અભિમાનીનું અભિમાન સ્ત્રીની
 જ્ઞાનિમ્મતા ઓમશી જ્ય ૭ રક મનીને સ્ત્રીઓ પાસે તે
 પ્રાર્થના કરે ૩ જ્ઞાનિસતામયુ તેનું વર્તન હામ્યારપદ
 હોર ■ ખરે જ એકરામરૂપી મહત્તી પદ અજન્ય ૪
 માધાતાએને તે દીન અને નિર્ગળ મનાવી મુકે છે ૫ ૫
 છે તેમને કે સ્ત્રીઓ તે પકડમાથી મુક્ત રહી રહ્યા ૪

સજોવિ નેર રાગદડ, માહાપ મડપ્પુર જળ જેતિ ।
 તે વિ નરા નારીદિ, કરાવિજા નિઝવ દાસત્ત ॥૬૭॥

ગાથાર્થ —જમતમા જેમનું માહાત્મ્ય અને
 આકળર શકે પણ ન ખડી શકે તેવા પણ માણુને
 પારે સ્ત્રીઓએ પોતાનું હામત્વ કરાવ્યું

નિરોપાર્થ —જગજા લેખાતી નાગીમા અનેરું જગ
 ૭ ૬૪૬ માધાતાએને આખના પમમરામા પોતાની
 ચરણ આગોટતા એજે કરી મુક્યા શકે કરતા વડુ
 સૈમ્પર બોમવતા માનવો અને દેવોને એણે હાજમાતમા
 પોતાની પ્રાયના મરતા કરી મુક્યા આવી શક્તિ જેને
 વડી છે તે સ્ત્રીની યુનામી મદાન લેખાતા માનવીઓ ન
 કરે તો કોની કરે ? એને પણ કોઈકની યુનામી તો જોઈએ
 જ ને । જમતા આપુ જેના ચરણે કોન તેણે પણ કોઈના
 ચરણે લેટવું નિષ્કંઠે ને ।

પરતુ જો સચે જ મહત્તા વડી છે તે વિરગી અને

હાની મિવાન દેહની ગુલામી ન કરે વિપવની આગ જ્વેજે
 શુભ વી છે પ્રભુ ગુણ રસમા જે મમ્મ બન્યા છે, મિદાનદની
 સદરિઓમા જે મૂલી રવા છે તેને અશુચિઓ નાગી
 દેહ અપરિત અને તુચ્છ બાસે એની આખ ત્યા દાખ
 પણ ન કરે

જડનદળો મહંધા, જિણમાયા વયધરો ચરમદંહો ।
 રહનેમિ રાદમર્દ, ગયમદફાસિ હી ત્રિસયા ॥૬૮॥
 મયણપરણેણ જડ તાગ્મિા વિમુસ્મેલ નિચ્ચલા ચલિઆ ।
 તા પરપત્તસત્તાણ, દગ્ગસત્તાણ વા વત્તા ॥૬૯॥

ગાથાર્થ — જિનશ્વાતા, મતધારી, ઘરમ શરીરી,
 ઘડુનદન રથનેમિ પણ શક્તિમતિ પ્રત્યે શગવાળા
 થયા હા! ધક્કાર છે વિપયોને! તેમના જેવા
 એક પર્વત સમાન નિશ્ચળ આત્મા પણ મહનરૂપી
 પવનથી શ્વેલિત થયા, ત્યારે પાકા પાન સમાન ખીજા
 પામર માનવની શી વાત કરવી ?

વિશેષાર્થ — વિપયો શુ કરી શકે એવું ગુમાન રાઈ
 રમે સેવે મદાન સવમીઓ, અવધૂન ચોગીઓ ગુરા
 વાસીઓ, તીવ્ર તપસ્વીઓ, મહામુનિઓ અને મોક્ષમામી
 આત્માઓ પણ વિષયે ના ન્યાન્યા નામ્યા અને પોતાની
 માતે પતનની ખીજુમા ધકેલી ગયા એના સાનિધ્યે

તેઓ ચૂકવા, ઉચ્ચ સ્થાનથી પટકાવા અને અવનતિ વહેરી
અનુક્રમતામાં પાગન બનનારા પામર માનવજાતુનું
રુ મનુ ?

શ્રી રથનેમિનો કુખ અનુભવ જનો તો જાણે જ છે
પરમ પ્રહર્યાગી ભગવાનના એ બાઈ હતા ચરણે બાવના
વિશેષેને સાત મારનાર પ્રભુના એ સિંધા હતા પ્રભુ
વધૂના એ ભાવિ પતિ હતા પતિને રમને ચારી પ્રહર્યાગી
સતિત્વ પ્રગટ કરતા સાખીના એક કાળના એ નિહા
ઉત્તમ પુકુળના એ ચક્રમાં હતા સુખોને નિહા
મહેલમાં હતા ઉપસંગોને આવકારનાર એ મહેલમાં

પાપી જન્મતથી દૂર ખસીને ગિરનારની કુખમાં
ખાનમાં તે લીન જ ના દેખેને વેદિમાં નિહા
ખાનમાં તે પરોવાઈ ગયા આશ્ચર્યજનક તેના
આગળ વધ્યા

એમની પ્રતિ કર્મરાશી મહામુનિ મહામુનિ
પટકારવા તેને માણ રમી

મહામુનિ ખાનમાં હતા તે કુખમાં જન્મ પૂરે
છવાઈ ગયેતો તેમાં મહામુનિ નિહા મહામુનિ
ખાન તેમ એ તેમ પણ કે જે નિહા મહામુનિ

અધારી ગુણમાં શીર્ષક મહામુનિ સાધના અથે અને અપાત્ત દર્શન ના મહેલ

વરમતા વરસાદમા ભીંજાયેના વસ્ત્રોને તેમણે સૂકવ્યા

શ્રી રથનેમિછ ખાનમાથી ચલિત થયા અને રાજમતીછ પ્રત્યે દ્રષ્ટિ પડી શ્રીમતિ રાજમતીછનો ચમકતો દેહ અધારામા પશુ છાનો ન રહે બહીને ત્રોષા અને ભાવના પવનાઈ વર્ષોનું સવમ ઘડીમા વિતય પામ્યુ બાનુપાનીને સ્વપત્ની ગનાવવાના કોડ જંગમ બાબી પાસ અબજાજતી અભિનાયા વ્યક્ત કરી અધારી શુરા વડુ અધારી બની

પરંતુ હજુ એમા રાજમતીછના મતિતર તેમનો દોવડો જાડગતો હતો એ દોવડે રથનેમિનો છુઝાયેલો ગોવડો પ્રમદાવ્યો શ્રી રથનેમિછની ભાવના શુદ્ધ કરી એમતી અશુદ્ધિને ખજેગી નાખી એકવાર ફેળ દીધેલી અપવિત્રતાને ફરી સ્વીકારતા રાજમતીએ અટકાવ્યા વમન કરેની વસ્તુનું બમણુ જ્ઞાન કરે વડુકુળના નમ્ન અમ ધન કુળના નામ બરોબર લેાય વમેણું વિષ તે ન થૂમે શ્રી રથનેમિ ચૂસે તો વડુકુળને તાબન લાગે

શ્રી રથનેમિછ જમૂત ગન્વા સ્વયમતી માધનામાં ફરી લીન ગન્વા અને જમનની સાકળ સંભાને માટે ચોડી

મેરૂ પર્વત સમાન નિશ્વજ રથનેમિછને ચલિત થતા વાર ન લાગી તો પામર માનસીનુ શુ મજનુ ? જેનામાં જરા પણ સરત નથી, જેને પર પદાર્થે આકર્ષી રત્ના છે, જેને લીનની કીમત સમજાઈ નથી તેનું પતન થતા વાર ન

છત્રે પાકુ પાન સહેજ પાનથી ખરી પડે તેવ સહેજ
ખજૂળ સયોગેનાં એ આત્માનું સ્થિતિન જરી ૫

શી રથનેમિછ તે સમજાવ એમને ફરિયાદો સુધન
હજુ અનુપમ આત્મ સાધના હતી વિશ્વ અને ત્યામ
છાતમા વજારી ચૂક્યા હતા પરંતુ આત્મા માનવી
પાનથી ખચારી ન એવું તેની પામ સુધન કમનમીય
તો એ છે કે છતાંયે સ્થિતિની નાજીનો દીવ્ય અત્મા
માનવીને નથી અધૂરાનું એ અભિવ્યક્તિ તે અનુસુ

નિષ્પત્તિ સુદ્ધન ચિય, હરિદિગ્ધિયા મદાદર ।
કુચ્ચિય દુજનેઓ, વામો ક્યમિગ્ધિયામો ॥૭૦॥

ગાથાર્થ — નિહ, હનિ કરે કષ્ટો મહા કુ-
માણીઓ હજુ છવવા મદદ, ખેતુ ચિવસુખને
શાન્તાઈ એક કામદેવ ખરજત ૬૧

વિગેનાર્થ — દેહ ભાગ ૧
સુદ્ધિના વિશેષ છે તેની કષ્ટો અને કુર જાણ અચળ
સિદ્ધ, વાત વિગેરે પશુએ ન છોડે છે તર અડક રું
શક્તિ કુદિત કરી શકે છે આત્માના જાણી ૬૨

પરંતુ કામદેવને છાત્ર માનવીની કષ્ટો કો ઉપદ્રી
એ છે દિવસ અને કષ્ટો કોનાગને થો, સર્વ
માગો ખાઈને પશુ, કષ્ટો ૬૩
નિર્મિતીયા

હસતે દેવે ને સ્વીકારે છે, તેને યુદ્ધ કરીને વિજયને
 વરવાની અભિવાદના જ ન હોય કોઈ વિરત આત્માને
 પુણ્યે જે તે યુનામીમાથી મુક્ત થવાની ઇચ્છા જાગે છે
 ત્યારે પછી હૃદયને માર્ગે પમરણ માડતા પશુ બહુ
 મુશ્કેલી પડે છે કે નીક વાર યુદ્ધેવીમાં તે જારી જાય છે
 અને જાગૃત થયેલી ઇચ્છા સમી જાય છે

કોઈ શક્તિશાળી આત્મા યુક્તિ મેળવવા હ/નિમિષી
 બને છે ખૂબ મિહિરથી તે કામદેવ સાથે યુદ્ધ આરંભે છે
 તેમાં ક્યારેક મળતી જાયથી તે હમતો નથી અનિમિષ વિજય
 સત્ત્વનો જ હોય અનત શક્તિરત આત્મા એની સર્વ
 શક્તિ એકત્ર કરી કામદેવ સામે સમરામલે ચડે ત્યારે
 તાકાત નથી કામદેવની કે તે વિજય મેળવી જાય અનત
 સુખને રોટી શખતો કામદેવ પરાજિત થાય જ

વિસમા વિમયવિગ્રસા, અગાદ મયમાવગાદ જીવાણ ।
 બ્રહ્મ દજ્જેગ્રાણિ હિદિગ્રાણિ તદ્દ ચચચ ચિત્ત ॥૭૧॥

ગાથાર્થ—વિષય તૃષ્ણા નિષમ છે, હૃદયની
 મસારવાસના અનાદિ ઢાળની છે, ઇન્દ્રિયો અતિ
 દુર્લેપ છે અને ચિત્ત અચળ છે

વિશેષાર્થ—સામારિક સુખની અભિલાષા અને વિષય
 તૃષ્ણા દુષ્કર્મનક છે લોભરોષતા તાપમા પુષ્કળ પાણી
 પીતા છતાં તૃષ્ણા જાણતી નથી, તેમ વિષયો ઉપગોગ

ખૂમ થતા છતાં જિજ્ઞાસા પ્રીતિની નહીં, જેમ કે તેની
જળનું પાન જેમ જળમાં મેંતે હોઈ જાય તેમ જિજ્ઞાસાને
તૃપ્તિ અને તાપ નહીં, જિજ્ઞાસાને જિજ્ઞાસા
તૃપ્તિ થયે છે અને અનુભવ કરીને જાણવું
સ્વભાવ પ્રગટે છે અને જાણવું, જાણવું છે

છવેની અનાસ્તિ મેલું કરાઈ છે, અનુભવ
કરી ન કયું હોવાથી કહે છે કે અનુભવ
તેના અભાવમાં તેઓ જિજ્ઞાસા કરીને જાણવું
બન્યા છે ઉદ્ધિયોને જાણ તે જાણવું જો જાણવું
પરાધીનતા ભોમરી રહેતાં જાણવું ન કરી શકે
આત્મસ્વભાવની ક્ષમિ નામજાણવું જાણવું

ચિત્તનો ઉભ મેલું જાણવું જાણવું
જાણવું વાર પછી જોવામાં નથી જાણવું
રાખવાના પ્રનાસો, તો જાણવું જાણવું
વિના, અજ્ઞાન જાણવું

વિષયોની વિષયતા, જાણવું જાણવું
અને ઉદ્ધિયોની ક્ષમિ જાણવું જાણવું
પડ્યા છે

અધ્યાત્મ શક્તિ જાણવું જાણવું
શક્તિ તેમ નથી જાણવું જાણવું
શક્તિ રહેલી જાણવું જાણવું

ફલમલ અરહ અમુક્ષ, વાહી દાહાદ વિવિહદુવરાહ ।
મળ વિગ્ર વિઘ્નાદસુ, સપજનઢ કામતવિગ્રાળ ॥૭૨॥

ગાથાર્થ --કામતપ્તોને કવમલ, અરતિની
પીડા તેમ જ વ્યાધિ, દાક આદિ વિવિધ દુ ખો
પ્રાપ્ત થાય છે અને વિરહ વિજેરમા તેા મરણ પશુ

વિરોપાર્થ --વાસનાથી પ્રાપ્તિ અવસ્થા કો ક વિરપ
આત્માએ નહિ અનુભવી હોય વિપથેન્દ્રા પ્રતક્ષા કુ ખાધી
હોવાનો સૌનો અનુભવ છે વાસના હોય ત્યા ગમરાહ
અને શોક હોય અશાંતિ અને અપ્રસન્નતા હોય વેદના અને
વિરહની જ્વાળા હોય વિરહની આગમા કપારેક જીવન
હોમાઈ પશુ જાય

આત્મજ્ઞાનની જીજ્ઞાસી હોયોમા ન્દાવાથી વાસનારૂપી
ખનિનના રૂપ સાય

પચ્છિદિયવિમય પમગરગમિ, મળચયણ કાય નતિ
સરસિ ।

ત વાહિસિ રુચિગ્ર ગલયણસિ, જ અહ કમ્મ નતિ
નિજ્જરસિ ॥ ૭૩ ॥

ગાથાર્થ --પચ્છેદિયના વિપથોનો જો તુ ન જ
કર છે, મન, વચન અને ક્રિયાને જો તુ પાપથી

અટકાવતો નથી અને અષ્ટકુમંની બે નિર્જેરા નથી
કરતો તો તું જગ્યા ઉપર કાવર ચડાવે છે

વિશેષાથ' —૧ આતમન' સિદ્ધ અને દાત થા'
નિત્યે ચક્રોએ ચ તું અટકાવ રેક જો વાળી ઉપર સપમ
રાખ ૪ દિયોની ગુનામીથી મુક્ત બન કમલસ કરતામા
પ્રવાસીન થા એમ નહિ કર તો તારે જ હાથે તારે
નાથ તુ નોતરીશ રખે માનતો કે કર્મસત્તા તને છોડશે
એની પક-માથી તુ નહિ બેગની રહે કર્મસત્તાએ તને
રિગાવના આ સે પો સમરામને બેડી મુક્યા છે આઠે
દિશાએથી આતી એ તો રાક બનાવશે તારી યાન
શક્તિ ક્રાંતિ કરશે તારી દવન સન્નિતો તે દ્વાસ કરશે
તારી આતમમ્મજ્જતામા તે પુરો મુકશે તારા શક્તિ અને
સુખને તે હાડી લેશે જગતમા તારી ઢેકડી કરાવશે
દુખથી સતાવશે અને સુખાભાસમા મુકવશે કર્મસત્તાની
વિશાળ શક્તિ પાસે તું નહિ બેગની રહે

બેગરવાનો એક જ માથ' છે કર્મસત્તા સામે તું જ
પુદ કર રાગ અને દ્વેષ કપી તેની સેનાને દૂર રાખ
મેનાના વિષય સામગ્રીથી હથિયારથી વેગળે રહે એમ
પણે તો કર્મસત્તા યાગને વિદાય લેશે વિદાય પડેના,
તારી સાથે રહેશે ત્યાં સુધી, તારી આત્મા સિરે ચલાવશે

કિં તુમયો સિ કિંયા સિ ઘત્તુરિઓ,

અહ્ય કિં સનિપાણ ઝાઝરિઓ ।

અમય સમધમ્મ જ વિસય અવમન્નસે,

વિસયવિસ વિસમ અમિય વ મુમન્નસે ॥૭૪॥

ગાથાર્થ —૧ શુ અથ છે ? કે શુ તને
ધત્તુરાથી નથી? અથો છે ? અથવા સનિપાતથી
તું પીડાય છે શુ ? કે જેથી અમૃતસમ ધર્મને તું
વિષની જેમ અવગણે છે અને વિષયકર્પી વિષમ વિષને
તું અમૃતની જેમ બહુ આહર કરે છે

વિશેષાર્થ —અથ માનવી વસ્તુને ન જોઈ શક
મહાપાનથી મત્ત બનેતો વસ્તુને અન્ય સ્વરૂપે જોવે સનિ
પાતનો રોગી વસ્તુ સ્વરૂપ બિલ્ડ નિહાળે : અણુમાથી દાર્ઢ
વસ્તુ સત્ત્વ સ્વરૂપ ન નિહાળે

ઝેરી વિષયોને અમૃતસમ અને અમૃતસમધર્મને
વિષમમ લેખનાર માનવી અથ હોય મત્ત હોય કે સનિપાનથી
મસ્ત હોય ચમચશુ હોવા છતાં એની ચાનચશુ નિગ્રાહેની
છે વ્યવહારીક ઝડાપણુ હોવા છતાં એની વિવેક બુદ્ધિ
બહેર મારી ગઈ છે દેહ સુંતર અને સુદ્ધ હોવા છતાં
એનો આત્મા સનિપાત વ્યાધિથી પીડાર્થ રહ્યો છે તેથી
આત્માને અમરત્વ અર્પનાર ધર્મ અણખામણો લાગે છે
અને આત્માનુ સત્વાનાસ આણુનાર વિષયો મીઠા લાગે છે

નિડાયેલી યાનચમુઓ હાથે એ અભિવાધા

તુજ્જ તહ નાળવિનાળગુણઢરો,

જલણનાલાસુ નિગદતુ જિય નિમરો ।

પપદામેસુ કામેસુ જ રજ્જસે,

નેહિં પુળ પુળ વિ નિર્યાનલે વચ્ચસે ॥૭૫॥

ગાથાર્થ — રે આત્મન્ ! જ્ઞાન, વિજ્ઞાન અને
શુદ્ધનો તારો ધણો પણ આડઅર અગ્નિ ત્યાલામા
પડો । કે તે હોવા છતાં પણ, જે વિષયો સ્વભાવથી જ
બંધ છે અને જેનાથી તું ફરી ફરી નરકના અગ્નિમા
પકાય છે તેમા તું આનંદ પામે છે

નિશ્ચયાર્થ — જે વિષયો સ્વભાવથી જ આત્મ પ્રગતિમા
અવરોધક છે તેમા આનંદ માનનારની સક્રિય અને મહત્તા,
જ્ઞાન અને વિજ્ઞાન હાનિકર છે આત્મજ્ઞાનના અવ્યાસ
વિનાની સમિતો ન હોય તે સાદુ અવાસ્તવિક અને
દામિક મહત્તા અગ્નિશબ્દ માત્ર તે હષ્ટ છે

રે આત્મન્ ! પુન પુન નહીં અગ્નિમા પકાયતા
કામભોગો તને આકર્ષે છે ચારે તારા યાન, વિજ્ઞાન અને
શુદ્ધાદ્યગ્નીમયુ

દહડ ગોસીસમિરિવડ છારકળ,

છગનગદ્ગદ મેગનણ વિગળ ।

રૂપતરુ તોડિ એરડ સો વાવણ,

જુજિજ વિમરહિં મળુઅચળ દ્વારણ ॥૭૬॥

ગાથાર્થ —તુચ્છ વિષયો માટે મનુ પલ્લવને જે પ્રભાવે છે તે રાખ મેળવવાને ગોશીર્ષ ચંદનને બાળે છે, અન્ન મેળવવાને ઐરાવલ્લને વેશે છે અને ક પતકુ ત્રોડી એરડાને વાવે છે

વિરોધાર્થ —અણગોર માનવ છતને તુચ્છ વિષયોની પ્રાર્થિ માટે વેડો નાખવામા મૂખતા છે બીમની ગોશીર્ષ ચંદ્ર । બાળીત રાખ મેળવવા જેવું અને ઐરાવલ્લ વેશીને અન્ન ખરી વા જેવું તે વર્તન છે

જયુન જીવિઅ નચા, સિદ્ધિમગ્ગ વિગ્રાણિઆ ।

વિણિઅદ્વિજ મોગેસુ, જાડ પગિમિઅ મપ્પણો ॥૭૭॥

ગાથાર્થ —નિજ આશુ પગિમિત છે હવિતને અસ્થિર જાણી મિન્ધિમાર્ગને સમજનાર આત્માએ લોભોથી નિરમવુ જોઇએ

વિશેષાર્થ —મહાગોપુ માનવજીવન દુઃખ છે જરાતુ નિશ્ચિત દોષા છતાં અણધારી સમયે જરાતુ ઢોલ છે

જવાના તૈયારી માટે દિસો નહિ મગચથી સતત તૈયારી રાખ્યા વિના છુટકો નહિ બાવિની તૈયારી માનવ દેહે જ થઈ શકે તૈયારી કરનાર દિવ્ય મુખે પ્રાપ્ત કરે તે તૈયાર તૈયારી સામે આખમિયામણા કરનાર અનંતકાળ હુ ખમા નિતાનવાની પૂર્વજૂમિકા રમે છ

જ્યા સ ડાંગ સુખ છે, જ્યા જ્ઞાનજ્યોતિ જળહળ તે જ્યા અનંત સક્તિનો આરંભાર છે જ્યા સ પૂર્ણ સમાધિ છે તે રચાન મેળવવાની જૂમિકા રચાય છે માનવદેહે સિદ્ધિના માર્ગ તરીકે જોગવાની એ જૂમિકાનો આમર વેનાર અવસ્થ સિદ્ધિસ્થાન પ્રાપ્ત થે

મુદિતમાગ સુખ છે જે માર્ગમા વીનરાગ ઉપરની અવિચળ શ્રદ્ધા તત્ત્વગતી દોષ, વિશ્વનુ સત્ત્વ નિર્ગુને થતુ દોષ આત્મમાત્રા રમણતા અનુભવતી દોષ, એ માર્ગમા અપાર સુખ દોષ અનુભવીઓ જ તે સુખ સમજી શકે એ માગમા મિથ્યા મત યા ન હોય, કૃત્સિત પાથો ઉપર પ્રેમ ન હોય તુચ્છ ભોગસુખનો આર ન હોય દેહ પ્રત્યે અમત્વ ન હોય ઉદ્વિગ્નની આવીનતા ન હોય અને સયોમ જન્ય હુ પોતી વેના ન હોય વિભોગજન્ય વારતવિમ્બ સુખ ત્યા વને પચ્ચદાથીના તામથી મગતી અમાધિ ત્યા અનુભવાર રિશ્ત ચિત્તો આદુના ત્યા મને ત્યા રમી રહે સવચ સાધનાનું સુખ, ત્યા પરિચર થાય પરિદો અને ઉપસર્ગોમા રહેતી અડોલતાનો ત્યા પથર

ત્યાગની શાંતિ પરિણામે ઉદ્વિગ્ધ આરામ અનુભવે

સિદ્ધિપથે શ્રમચરનારને ધન્ય છે આપણે પણ તે માર્ગે
પ્રયાણ આદરીએ

સિનમગ્ગમઠિઆણ તિ, જહ દુજ્જેઆ જિઆણ પળ-
નિમયા ।

તહ અન્ન કિંપિ જણ, દુજ્જેઆ નત્થિ મયલં વિ ॥૭૮॥

ગાથાર્થ — મોક્ષની સાધનામાં સ્થિત આત્મા-
ઓને પણ પથ વિપથો જેટલા દુર્જેય છે તેટલું
દુર્જેય સમગ્ર જગતમાં અન્ય કશું નથી

નિષેધાર્થ — પાનેદ્રિષ્ટના વિચારથી રિપુઓથી
મહાત્માઓનું આત્મસુખ નોંધુ જતું નથી સત્ત્વમાં સિદ્ધિ
માર્ગમાં કંટક પાથરી પ્રતિકૂળ અને અનુકૂળ ઉપમગ્નો
ઉત્પન્ન કરે છે મહાપુરુષો સામે તેઓ યુદ્ધની નોખતો
મગડાવે છે

શત્રુનું યુદ્ધ બિન તરેહનું હોય છે વળ્લના હથિપારનો
ઉપયોગ કરવાનો તેને નથી હોતો સજામની બેઝવણી
કરવાની તેને જરૂર નથી દિવને પીમળી નામે એવા
અનોખા તેના શત્રો છે કનક અને કાન્તા, વાણીજો અને
વાલો, ભવ્ય પ્રાસાદો અને મનોરમ ઉદ્યાનો, સૌરભભરાં પુષ્પો
અને રસભર્યા પકવાનો વગેરે વિષયરિપુઓના તેજસ્વી શત્રો છે

સર્વેસ મનો ત્યાગ કરવાની શક્તિ ધરાવનાર વીર પુરુષો પશુ કષારક મુદ્ધમા દારે છે અને મુક્તિમાર્ગથી વિમુક્તિ પામે છે

સન્નિદ ઉમડરુગા, દિટ્ઠા મોહડ જા મળ કલ્પી ।
આયહિય ચિત્તના, દસ્યરેણ પરિહરતિ ॥૭૯॥

ગાથાર્થ — પ્રગટ ઉદ્ધસટ ઉપ ધરની જે સ્ત્રી જેવામાત્રથી દિલને મુગ્ધ બનાવે છે, તેનો આત્મહિત ચિત્તકો દૂરથી જ પરિહાર કરે છે

નિરોપાર્થ — વિષયેશ્વરાશક્તિમા આત્માની અધોગતિ આવે છે તોત્ર તપશ્ચર્યાથી પ્રાપ્ત કરત સદ્ગુણો રૂપાર્થ ભવે છે, પવિત્રતા પરવારી શૂંઠે હ અને પાપની મર્ત્તમા સમજાવાનું સર થાય છે

નિજહિતની ચિંતા રાખનાર સતત સાવચેતીપૂર્વક આત્મવનને રક્ષે એ નણે કે સ્વાસય આત્માને વિકાસ બનાવે છે અને સુગ્ધ વિષયસુખોમા મુદ્ધ બનાવે છે અવનનિને અટકાવવા જવળીરુ માનવી સ્વાસ મને ત્યાગે

સન્ન સુઝપિ સીલ, વિજાણ તદ્દ તપપિ વરગ ।
વન્નદ સ્વર્ણેણ સત્ર, નિસયનિસેણ જડણપિ ॥૮૦॥

ગાથાર્થ — સુનિવરેણુ સત્ય અને શ્રત

[૧૦૪]

અને વિજ્ઞાન, તથા તપ અને વૈરાગ્ય, એ મર્વ,
વિષયવિષયી ક્ષણમાત્રમા વિનાશ પામે છે

વિરોધાર્થ — સર્પદંડથી ચેતનવતો દેહ નિષ્પટ્ટ
જો છે પુરાનીનું ઉદ્દગતુ લોકી દરી જાત ॥ ચતુર્થ મનમનતા
માત્રો શિથિલ થઈ જાય છે અને ચેતન્યશક્તિ મૂનિર્હીત
જાતી જાય છે

ઝેરથી જે દસા દેહની ચાપ છે એવી જ ઠઈક નસા
વિનાશવિનયી આત્માની ધાન છે અતમમુક્તો વિનય પામે
છે સુત્ર મો અજ્ઞાન અમરાર્થ એ ચે છે, તર નેવે
મુકાદ ઇ સાથ સ નર ચૂની જગત ઇ વિગમની ચિરામ
સુગ્રામ છે, મમમ તથા શીતની મુક્તિ ચાપ છે અને
આત્મશક્તિ હજાર છે વિષયમુજમન એર મહામુનિઓને
પણ પરેશાન કરે છે

માનવી સમજે જો સ્વસ્થ-નતિ માટે એ અભિપ્રાય
૨ જીવ મઠ વિગળિય, નિમેસ મુહલાલમો વદ મૂઠ ॥
સાસવમુદ મસમતમ, દ્વાગિમિ મસિનોઝર ચ જસ ॥૮૧॥

ગાથાર્થ — એ મૂર્ખ છુત ॥ મતિક પનાના
શલિક મુખનો લાલચુ થઈ અનુપમેય શાશ્વત મુખને
અને શશી સમાન ઉજ્જ્વળ વશને શાને હા ?

વિરોધાર્થ — આ મર્વ તારી અમજાતી નો ફુ મમા

સુખ જાણે ૭ નિમેષ માત્ર સુખ દેખાય ૭ તે પણ
આજામ છે કાષ્ઠનિક સુખના ઉપજોગથી સામ્યતકાગ્રનું
મોહસુખ દૂર જાય ૩ જ્યોત્ના સખી ઉત્તરજ માર્તિ
કનકની કાનિમાથી અસિત બને છે

આત્મન ૧ હવે તો સમજ અને ભોગસુખથી વિરામ

પજ્જલિઞ વિમય અમ્મી, ચરિત્તમાર હદિજ્જન રસિણપિ ।
મમ્મત્તપિ વિરાહિઞ, અગત્તસમારિઞ કુજ્જા ॥ ૮૨ ॥

ગાથાર્થ — પ્રજ્જલિત વિષયાગ્નિ ચારિતના
સધગા મેં સાગ્ને બસીનૂત કરીને, સમ્યક્ત્વને પણ
વિરાધીને, અતલ સમારી બનાવે ૩

વિગેરાર્થ — વિરામ તરવીન આત્મા બાનમૂળે
બને છે પ્રેમની આગમાં તે અનુભવ શક્તિઓ મેં મેં છે
સત્યને તે શુદ્ધ છે આત્મગુણોના તે ક્લાસ ૨૨ ૭ પરિણામે
ચારિત્રવન દૂરાર્થ જાય છે અને બવવનબ્રમમુ અનલ
બને છે

મીમણમરકત્તાર, વિમમા લીલાગ વિસય તિન્દાઓ ।
જીણ નટિજા ચહ્દસપુર્ણ વિ રુજ્જિ હુ નિગોણ ॥ ૮૩ ॥

ગાથાર્થ — બીપણ બવાટવીમા હવેની
વિસયતૃપ્તિઓ વિષમ છે, કે લેથી પીડિત જીવ ૧૦૦

ધરે પછુ નિજોદમા રુલે છે

વિશેષાર્થ —અપાર નુકસાનને આપનારી વિવિધ પિપાસા ચોદ પૂર્વધર મહાત્માઓને પશુ મૂઝવે છે જે મુનિપુત્રવેા શ્રુતનું અગ્રાધ જ્ઞાન ધરાવે કે, જેઓ નિયમા મોખમામાં છે, જેમનું ચારિત્ર તેજસ્વી છે, જેમનો ચિરામ તીર્થ કરતી વીતરામતાની આખી કગલે છે, તેઓ પશુ વિવસ્તુપ્રજ્ઞાથી ન જ પીડાય એવે નિયમ નહિ તેઓ પશુ પટકાય અને નિજોદમા રુલે જ્યાં અનન દુખ છે જ્યાં એક જ દેહમા અનંત આત્માઓનો વાસ છે જ્યાં સદાકાળ મૂઝાંત દશામા રહેવાનું છે જ્યાં જ્ઞાન તત્ત્વ અત્પ છે, તે સ્થાનમા અગ્રાધ જ્ઞાનીઓને અને અનંતચારિત્રસુખનો આસ્વાદ લેનાર મહાત્માઓને પશુ વાસ કરવો પડે

હા વિસમા હા વિસમા, વિમયા જીવાણ જેહિ પઢિવધ્યા ।
દિંદતિ મનસમુદે, અણત દુઃકુવાડ પાવતા ॥૮૪॥

શાથાર્થ —હવેના હા । અત્યંત વિષમ વિષયમ ગો કેવા । કે જેથી જકડાયેલા હવેા અનંત દુ ખોને પ્રાપ્ત કરવા કરતા બવસમુદ્રમા બટકે છે

વિશેષાર્થ —અપકાલીન સુખોપભોગના પરિણામે અનંતકાળ સુખી આત્માનું પ્રમણ ચાતુરદે છે વિવિધસેવન એટલે અનંત દુ ખ પ્રાપ્ત કરવાનો પ્રયામ

વિષયો દુઃખમાં પરિણમે છે એ સૌના અનુભવો
 રસ હ પરતુ માનવીની દષ્ટિ સજ્જિત જાણતા સુખ
 તરફ છે તેથી ઉપજતા દુઃખ તરફ નહિ જિજ્ઞાસીની દષ્ટિ
 દુઃખ તરફ હેવ યાગ તરફ નહિ અણુસુખજી મિત્રીની દુઃખની
 અભિલાષા હમય છે પરતુ શુદ્ધિશાસ્ત્ર માનવીનો વિષય
 નહિમહા હમય નથી

માર્ગદર્શનવચના, વિષયાં જીરાણ વિચ્છિન્નેઞ્ચસમા ।
 મગ દિદ્ઘા મગ નદ્ઘા, તા નર્મિ રો દુઃખદિવધૌ ॥૮૫॥

આશ્ચર્ય — માયાવી ઇદ્રબજ જેવા વપજ
 અને હજુમા દષ્ટિએચર થ' હજુમા નહ યતા
 વીજગીતા વચનર જેવા વિષયો છુએને છે માટે તે
 ઉપર, અરે ! પ્રીતિ કેવી ?

વિશેષાર્થ — વીજગીત ચમત્કારે ચારી જાણ છે નૈકિ
 પ્રદર્શનાથી રમેલી દેવીમાયા વાદ્ય સુધરમા અસ્થ ધાસ્થ
 ઇ પૌરુષવિક સુખ પચ ખરતા તારવાની નેગ ધરીમા
 ખરી જાણ છે સુખ, બામની વસ્તુ માત્ર વિષયે અગ્નિ
 થઈ પડે ઇ દિન જગુએને તિથાગલી આપવી પડે
 ઇ મદ મૌલિક સુખની અભિલાષા રાખવી તે જાણી
 જુએને દુઃખ પડેજવા જેવું ઇ પારિવેદ પાલેઈ પ્રત્યે
 પ્રેમ રાને !

મત્તુ ત્રિસ પિસાઓ, વેગાલો દુઝમહો વિ પઝલિઓ ।
ત ન વુણઈ જ કુવિઆ, વુણતિ રાગાઈણો દહે ॥૮૬॥

ગાથાર્થ — કુપિત રાગાદિ દેહમા જે
બયાનકના કરે છે, તે શત્રુ, વિષ, પિગાચ, વેનાલ કે
મનવસિત અગ્નિ પણ નથી કુરતો

નિરોપાર્થ — ત્રીનિ અને અત્રીતિ આત્મગુણના ધાનક
છે જના રાગ અને દેવ કે ત્યા હિંસાદ અને ધમધમા
છે દુષ્પ અને શોક છે અસાતિ અને અસ્થિરતા કે
અપ્રમનતા અને નિમળતા છે ત્રીન રાગ મેવતા દેહની
શક્તિ હીણ થાય છે અમ તત્ત જને કે અને કૂન? કે
ક્રોધથી આખો લગ જને કે લોહી તપે છે અને રાગર
મને છે રાગાદિ દોષોના સેવનથી નિર્વાણ મુખી નરીર
અસ્વસ્થ રહે કે અને શક્તિનો પ્રાપ્ત થયેનો અનુભવાય
કે એ મિથિતામા જીવતુ પણ અકારુ થઈ પડે છે

રાગાદિ દોષોથી થતા નુકસાનની સરખામણીમા ગાય
પ્રતિકૂળ ૫ થોથી મત્તુ નુકસાન ત્રિકૂળ જણુતર શુ
પિસાચ કે શુ વેતાન, શુ વિષ કે શુ અગ્નિ, શુ શત્રુ
કે શુ વિકરાગ પણ એ સૌ જા બહુ તો દેહને નુકસાન
પહોચાડી શકે આત્મગુણોને તે ન અસર કરી શકે જનશન
આત્મા બાજ દુસ્મનો પ્રત્યે દયા લાવે ત્રી આત્મગુણોન
અનેરી રીતે ખીલે

જો ગગાર્દિણ વસે, વસમિ મો સયલ દુઃખલકુચાણં ।
જસસ વસે ગગાદિ, તસ્મ વસ સયલમુચ્ચા ॥૮૭॥

ગાથાર્થ — જે રાગાદિને આધીન છે તે મકલ
પ્રકારના જાણેા દુ ખોને નાધીન છે રાગાદિ જેને
આધીન છે તેને સકલ જાણેા આધીન છે

વિશેષાર્થ — દુ ખની જનેતા ત્રીતિ અને અનર્થિન ઈ
સુખની જનેતા સમાધિ છે રનેજ આરો દેવનેા પ્રાપ્તિ જે
પ્રેરાય તે દુ ખને વડેાર મમભાવથી આકર્ષણે જે
સમાધિમાં રમે તે આજ સુખને અનુભવે રાગાદિ
દારોની આતીનતા એટલે દુ ખની આધીનતા વાચના અર્થ
વેર ઉપર જેણે વિજય મેળ થેા છે, તેને સકલ અનુદ
સુખ આધીન છે

કૈરલ દુહનિમ્મનિણ, પડિઓ મસામ્માયર રૂઝ્કા ।
જે અશુદ્ધ મિલેસ, ત જાસનહરત મર્જે ॥૮૮॥

[૧૧૦]

કરવા વધુ જાહેરાત તે હોય છે, તેમ તેમ તેનું દુખ વધતું જાય છે ત્રિચારા માનવી ! એ નથી સમજતો કે એના પ્રયાસો ઠીકઠી માર્ગે જઈ રહ્યા છે એ નથી સમજતો કે દુખમય સંસારમાં સુખ શોધતું તે રેતીમાં તેમ શોધવા સમાન છે અને એ નથી સમજતો કે હરખમેદ્ય નિષ્કળ જતા પ્રયાસો ફરી ફરી કરવામાં મૂર્ખાઈ છે પરંતુ સમજ્યા વિના છટકો પછી ક્યાં છે ? સુખ ઇચ્છનારે સુખનો માર્ગ લેવો જ રહ્યો અને દુખનો માર્ગ મૂકવો જ રહ્યો

અનુભવે ચિત્તક સમજે કે સુખ દેખાય છે ત્યાં સુખ નથી સુખ નથી રમાઈ કે નથી રામાય, નથી બામમાં કે નથી ગમલામાં, ત્યાં પુત્રમાં કે નથી પરિવારમાં, નથી મનમમતા દરમ્યાં નિહાળવામાં કે નથી મનભાવતી ધરતીમાં આરોગ્યવામાં સુખ છે સયમ અને મમકાનમાં વિરાગ અને ત્યાગમાં સુખ છે આત્મામાં

માટે જ
ત્યાં પાપ જાહેર
આમ

૬

પરંતુ લક્ષ્ય
તું અશુભ
આપતું

એવા જ અત્ય કર્મવર્મણના પુરુષો આ વિશ્વમા
અનતા પકવા છે માનવી તેને બને ન નિદાણી રહે પરંતુ
તેન પ્રતિસમયે તે મહે છે તે પુરુષનો આત્માને આવિગે
છ અને તેનુ ભાવિ નક્કી કરે છે

જનતા સૌ જીવને ન્યાયે છે તે પુરુષનો એને
આધીન રક્ષા છે સૌ પ્રાણીઓ એની આજ્ઞાને નથી
તોપી રહતા માધાતાઓ કુખ એ આપે છે, સુખ એ
આપે છે પ્રીતિ એ કરાવે છે અપ્રીતિ એ જન્માવે છે
કીર્તિની ટોચે તે ચઢાવે છે અને ત્યાંથી પડે છે પણ તે
જીવે છે એ અને મારે છે પણ એ મ્હોટાર્ડ આપે છે એ
અને મૂંઢવી લે છે પણ એ એના આખા આવે છે શુદ્ધિ અને
રક્ષાપણ એના આખા આવે છે મૂખાર્ડ અને માંડપણ
અનતપ્રાપ્તિ બગી છે એ પુરુષનોમા

આત્મા વિધવિધ વ્યાપારોથી તે પુરુષને મહે છે
શુભ વ્યાપારથી શુભ પુરુષનો મદાય છે અને અશુભ
વ્યાપારથી અશુભ શુભ પુરુષનો સુખ આપે છે અને
અશુભ પુરુષનો કુખ આપે છે શુભ પુરુષનો આત્માની
પ્રગતિ સાધી આપે છે અને અશુભ પુરુષનો આત્માની
અવનતિ આણે છે

પ્રગતિ વાળુ અશુભ પુરુષને ઉપાર્જિતો અટકે
ઈંધોની સેવા, કપાસની અધીનતા, અનતની આચરણ,
મન, વાણી અને દેહનું છટાપણુ વિગેરેથી અશુભ કર્મપુર

ગલોનું આત્મા પાસ આગમન થાય છે દિસા અને અસત્ય, ચોરી અને અયજ્ઞ પરિમલ અને મમત્તર અશુભ પુદ્ગલોને વેગપૂર્વક ખેંચી નાંવે છે શમ અને રામ માન અને રીસ, માયા અને વાસના ત્યાં દોર ત્યાં અશુભ કર્મ પુદ્ગલો દોળ્યા દોળ્યા આવે ત્યાં મન ભટકે અને વાળી અચ્છદી અને ત્યાં દેદને છૂટે મૂકાય અને હૃદયોને મોકળી રખાય ત્યાં અશુભ કર્મો વિના આમ વણે આવે

અશુભ કર્મ પુદ્ગલોને આનવાદ ઉપરોક્ત માર્ગોનું નામ છે અશુભ આગ્રવ સુખની અભિલાષા સેવનારે એ માર્ગોને બંધ કર્યા ન રચ્યા

હી સમાર વિહિના, મહિલા સ્વેમ મહિમ જાલ ।
વજ્જતિ જન્મ મૂઢા, મણુઆ તિરિયા સુરા અસુરા ॥૮૯॥

ગાથાર્થ — જા । સ્ત્રી સ્ત્રી જાળ વિધિએ વિશ્વવમા રચી છે, મૂળાં માનવો, તિરંચો, દેવો અને વાનવો તેમા ક્રમાય છે

વિરોપાર્થ — નિષ્પિન જન્મતના પ્રાણીઓ સાથે વિધાતાને સુ મે વેર હમે ? આત્માની અવનતિ આજીવા સમય જન્મતમા તેણે જાળ બિઝારી સૌ તેમા સનયાયા સુખ મેળવવા તિરંચો અને માનવો દેવો અને વાનવો તેની તરફ દે । અને તેમા દસામા

મવિનતાથી કરતા નારીદિવસો સગ સુખદ ભાર્યો
દારથી મલ જનેનો માનવી અનુભવે છે તેડુ સુખ તેમણે
અનુભવ્યુ દારિયાની જેમ તેમા તેમણે સુખ કાપ્યુ
પરિણામે જાળમાં વધુ અને વધુ તેઓ સપડાયા

સામાન્ય જાળ કરતા આ જાળ કંઈક જુની સામાન્ય
જાળ તો સપડાયા પહેલા જ સારી લાગે, પડી
તો અકારી થઈ પડે પરંતુ આ જાળ તો સપડાયા
પડી પણ મીઠી લાગે. મીઠા ઝેરની જેમ આત્માનો તે
સત્યાનાથ આજે

સામાન્ય જાળ તો અધુર જ જાયા હોય પરંપરાયેન
જોન. એનીને માનનાર તેનાથી જાણી રહે પરંતુ સી
રૂપી જાળ તો વિધિએ આપ્યા જમતમા પાથરી ત્યા જુઓ
ત્યા નજરે ચડે સહેજ જુલ્યા કે દસાયા માગરના
મોઢામા સપડાયેલ મૂવક જેવી માનવીની સ્થિતિ થાય
ફરક એટલો કે મૂવક જુલવા પ્રથે જ્યારે માનવી પોતાની
જાતને કૃતકૃત્ય માને વિધાતાએ નિજાવેલી જાળ
અજામ છે

મિસમા મિસયમુન્નગા, જેહિં હસિઆ જિઆ મયણમિ ।
કીમતિ દુહમ્ગીહિં, ચુલ્સીર્દિજોણિહમ્સેસુ ॥૧૦॥

ગાથાર્થ — વિષય બુજાશે વિષમ છે તેનાથી
કશ પામેલા છવો ભવવનમા ચોરાશી લક્ષ્યોનિ

ધેધે હુ ખામિથી દૈવેય અનુભવે છે

નિશ્ચેપાર્થ — સામાન્ય સર્પનું વિષ પ્રયોગે થી ઉતારી
કાપ છે. વળી તેની અસર મૃત્યુ સુધી એટલે યાડા કસામે
સુધી જ રહે છે. વિના વિરોધ પણ તે જીવનનો અત આપનાર
છે તે જીવનના અતમા સર્પનું વિષ નિમિત્ત બને છે.
એથી વડુ તુચ્છતાન સર્પના વિરથી ન થાય.

વિષયથી સર્પનું ભય કરે વિના આત્માને અનત કામ
સુધી રિમાવે છે. તે વિના પરિણામે અનેક દેહનું મહત્ત્વ
અને વિમર્શન રહે થાય છે. સગીર મહત્ત્વ કરતા હુ ખ,
દકાવતા હુ ખ અને રિસજન કરતા પણ હુ ખ. દિવરોડ કે
માનવરોડ, પશુરોડ કે પખીરોડ, વિકનેદિવરોડ કે સ્થાવરરોડ,
ઘોષપણ દેહ પારણ કરતા અને મૃતતા હુ ખ તો ખડુ જ,
અને તે પણ એટલું નહિ.

અધ્યાગ સંજ્ઞા રહેતી સમયની સાધના કયો વિ.।
વિષય જીવનનું વિષ જીતરે તેમ નથી.

સસામ્ચારગિદ્ધે, મિસપટ્ટગણ્ણ લુકિઆ જીવા ।
દિઝમહિઝ અમુળતા અણુદરતિ અણનદુકુવાડ ॥૯૧॥

ગાથાર્થ — સસારજનમણુ ઉપ જીવમ નતુમા
વિનય ઉપી ખરાબ પવનથી લૂક પામેલા જીવો હિતા
હિતને નહિ. વાણુવાથી અનત હુ ખનો અનુભવ
કરે છે.

વિરોધાર્થ — પ્રથમ સૂચ તપી રજો દોષ ધરતી ધખી
 રહી દોષ, તિકાતો થવન કુઠાર્થ રજો દોષ અને વનરાજિનો
 વિષય થઈ મયો દોષ એવે સમયે છુમા રખડો માનવી
 ને વેદના અનુભવ તેથી કઈમુજી વેદના અસાર કપો
 મીઠમ ઋતુના નાપમા વિચરતી અનિષ્ટ પરતથી તાત
 થયેના આત્માઓ અનુભવે કે વેદના એવી તીવ્ર રોષ
 છે કે તે અનુભવના સારાસારનો વિવેક આત્મા જૂની જાય છે

હા હા દુરત દુદ્દા, વિમયતુરગા વૃસિસ્તિગ્વઆ લોણ ।
 મીસળમગટરીણ, પાહતિ વિઝાણ મુદ્દાણ ॥૧૦॥

ગાથાર્થ — હા ! હા ! લોકમા વિષયકથી અત્યંત
 દુષ્ટ અને કુચિલિત અપ્રવેશ મુગ્ધલવેને બીધણ
 ભવાટવીમા પાડે છે

વિરોધાર્થ — દુષ્ટ અથ હવર અત્ર થયેલા બાળકને
 અથ બપકર અટવીમા ખેચી જઈને જ્યાં પડે છે
 ત્યારે તેની ને અવહણ થય છે તેની અવહા વિચર રહી
 દુષ્ટ અથો મુગ્ધ આત્માની કરે છે બપકર ભવાટવીમા
 બટકાવીને તે પડે છે ત્યાં કોઈ રાત માનવીને સૂતો
 નથી તેની જુદી વિકળ જની જાય છે અને અંતિ હોય
 થઈ જાય છે અપાર આક્રુષ્ટતા ત્યાં અનુભવાત છે

રિમયપિરામાત્તજા, રજા નારીમુ પકિલમરમિ ।
 દુહિઆ દીણા સ્ત્રીયા, રલતિઝીયા મગ્ગમિ ॥૧૧॥

આથાર્થ —વિષયપિપાસાથી તપ્ત, નારી રૂપી કાઠવના સરોવરમા રક્ત, દુષ્કિત, દીન અને ક્ષીણ આત્માઓ સવવનમા રુલે છે

વિનેયાર્થ —નણમા તૃપ્તિથી પીડાતો આત્મા તૃપ્તિ પિપાસા આપુ જે રણુ ફરી વગે છે પરંતુ તેની તૃપ્તિ પિપ્તી નથી તેમ વિષમૃતિથી પીડાતો આત્મા જવાદવીમા બટકયા જ કરે છે પરંતુ તૃપ્તિ કદિ નથી અનુભવે.

કાવયુક્ત સરોવરમા ખૂંટી મથેનો આત્મા જે દીનતા અનુભવે છે તેવી દીનતા નારી રૂપી કા વયુક્ત સરોવરમા રક્ત રહેનાર આત્મા અનુભવે છે

વિષયપિપાસાથી દુઃખ પ્રાપ્ત થાય છે, આત્મશક્તિ યોગસંગી નામ છે અને દીનતા અનુભવાય છે

ગુણરારિઝાદ ઘણિઝ, ધિરજ્જુનિપતિઝાદ તુહ જીન ।
નિઝયાદ દિઝાદ, વલ્લિનિઝાદ તુરગુલ્લ ॥૯૪॥

આથાર્થ —જે આત્મન । લગામથી નિયંત્રિત અશ્વની જેમ સતોપરજીવિથી નિયંત્રિત મથેલી તારી ઇંદ્રિયો તને ખૂણ જ શુભકારી બનશે

વિશેષાર્થ —વેદ વિષયો અમૃત બનાવે ■ જેડત યજ્ઞને યોગ બનાવે છે તેમ હિતમ આત્મા, કુમાર્ગે ધસડતી ઇંદ્રિયોને, સન્માર્ગમા ઉપયોગી બનાવે છે

ઓસોઈમાં સપટ બનતી ચમુઓને ત્યાંથી ખેતીને
 અનુયુક્ત તરીકે પ્રેમપૂર્વક ચોટી શકાય છે. સમરસત્વના
 મુ ૨ દમ્યો નિહાળી, બાર પાંદડાના દર્શન કરી, અષ્ટ પ્રાતિહાર્ય
 અને ચોત્રીસ અતિથિઓને નિરખી, આત્મા જે આદ્યસાદ
 અનુભવે છે તે પરમપદની પ્રાપ્તિમાં પરમ સદામક છે
 ભૌતિક મામમી પ્રત્યેથી દર્શિતે તેથી ધર્મસાધક સામમી
 પ્રત્યે દિ સ વ ત્યાગે અપૂર્વ પ્રગતિ સધાલ.

સમીત અને વાલના સુરમા પ્રધુના અનુભવવાને બે
 અનુયુક્ત શ્રવણ અને અનવાણી શ્રવણના બ્યારે પ્રધુરતા
 અને ચિત્તપ્રસાતા અનુભવાય છે ત્યારે મધ્ય અને છ
 અનવાણી રૂપી પુણ્યપિધાનું પાન કર્યાગે વચો દ્વારા
 વિજુન થના મુગે બેસુરા સામે.

દસવિધિન વસ્તુના અવસ્થા તથા પરોવાય ત્યારે
 સ્વાનિષ્ટ વસ્તુઓનો અભાવ અને સંયમ નિહાળે માગત
 આત્માની અનેાળી પ્રગતિ સાધે.

પ્રધુપૂજનમાં અને મુનિઓની પ્રાપ્તિમાં ઉપરોક્ત
 આવતી સામમીઓની સુમધ્ય પદ નામિકા ઉપર

આમ હૃદયે જ્યારે સન્માર્ગે ચોખ્ખશે ત્યારે વીરતા બધી કામો સધાશે સાચી મહત્તા વરશે અને વળ બધેનોથી આત્મા મુક્ત બનશે

સમામરહિત અથ્વા માણસને રખડાવે અને પટકે, જ્યારે સમામયુક્ત અથ્વા ધાયુ કાર્ય સિદ્ધ કરી આપે તેમ અનિયત્રિત હૃદયે આત્માને બચવનમાં બમાવે અને ઊડી ખીણમાં પટકે, જ્યારે સુનિયત્રિત હૃદયે અનત અને અતુપમેય સુખ અપાવે

જ્યારે સતોષ શુદ્ધ જન્મશે, પરપ્રતાયની અભિનાય નો અત આનશે, હૃદયોની શુભામીના ખતરનાકે પરિણામે ખટકશે ત્યારે હૃદયે આત્માને આધીન બનશે અને આત્મા સ્વતંત્ર થશે સ્વતંત્ર આત્માના સુમની શી વાત ?

આત્મન્ ' સ્વતંત્ર બન સ્વતંત્ર બન ।

મળવયળકાયજોગા, મુનિઞ્જા તેવિ ગુણરુરા દૃતિ ।
અનિઞ્જા પુન મઞ્જતિ મત્તકરિણુવ્વ સીલગ્ગ ॥૧૫॥

ગાથાર્થ — મનોયોગ, વચનયોગ અને કાયયોગ — તે પણ સુનિયત્રિત હોય તો — શુદ્ધકર છે, પરંતુ અનિયત્રિત થયેલા તે શીલ રૂપી વનને, મત્ત હાથીની જેમ ભાગી ફાડી નાખે છે

નિરોપાર્થ — મહોન્મત્ત દરિદ્ર મુદ્દર મીતેલા ઉઘાળને
જેમ પરીમા ઉમેડી નાખે છે તેમ જ્યા ત્યા બટકતુ ચિત્ત,
જેમ તેમ મોનની જીભ અન હાવે તેમ વર્તની કાચ
આત્માના ઘીન રૂપી જામને, ઘડીમા વેરવિખેર કરી નાખે
છે અને ચારિત્રલને ધૂગમા મેળવે છે

વિચાર, વાણી અને વર્તનના સપ્રમથા આત્મા
સિદ્ધાન્તની સન્મુખ આવે છે સુપ્રયુક્ત ઇન્દ્રિયો જેમ
ગુણુકર છે તેમ સુપ્રયુક્ત મન વચન કાયા ગુણુકર છે

જહ જહ દોમા વિગ્મડ, જહ નહ વિમર્દિ હોડ
વગ્ગા ।

तद् तद् विन्नायन्, आमद्य से अ पम्पय ॥९६॥

ગાથાર્થ — જેમ જેમ દોયો વિરામ પામે અને
જેમ જેમ વિપથોલી વિરાગ થાય તેમ તેમ તે
પરમપદ નજીક બાણુરૂ

નિરોપાર્થ — એક સ્થાન છે, જે સૌથી ઉપર
છે, સૌથી પરમ છે ત્યા નથી આકુળતા અને બ્યકુળતા
ત્યા નથી આધિ અને વ્યાધિ ત્યા નથી ક્રુષ્ણ અને
તુષા ત્યા નથી નાશન અને ક્રુષ્ણા ક્રુષ્ણ અને
અપમાન ત્યા નથી રાગ અને તે ત્યા નથી ત્યા
અનત સુખ અને અનત ઠગિ છે

અને દર્શન ત્યાં છે અજ્યામાયે જ્ઞાનદમાં રમજીતા ત્યાં
 છે અનેાખી જ્ઞાતિનો જળજળાટ ત્યાં છે પરમેશ્વર
 આત્માઓનો રસવાટ ત્યાં છે પરમસુખી આત્માઓનું
 અનેરું એકય

વાસના અને વિષયોનો જ્યાં અભાવ છે, તે રચ નથી
 પ્રાપ્તિ, દોરોથી વિરામ પામનાર આત્મા કરી રહે દોષ
 ત્યાં અને વિષયવિમુખતાથી મિદિસ્થાનની સમીપ આત્મા
 આવે છે

દુષ્ટ મેઈ કય, જેઈ સમત્યેઈ જુગતયઈ ।
 મગ્ગ દિઠિઅસિકા, ધિદ્ પાવાર વિલગ્ગેઈ ॥૧૭॥

ગાથાર્થ — ધતિ કપી કોટને આશ્રયે રહીને
 જે સમર્થ યુવાન આત્માઓથી હૃદય સેન્ય લગ
 થયું છે, તેમણે દુષ્ટર કાર્ય કર્યું છે

વિશેષાર્થ — માધાતા બની ધરતીને પ્રાપ્ત
 મુકેવ નથી, જગતને આકર્ષણ મુકેવ નથી, ભૂમિપતિ
 અને લક્ષ્મીપતિ બનવું મુકેવ નથી મુકેવ છે નયનોને
 બટકતા અટકાવવા મુકેવ છે રસનાને રસવિદાણી
 વરતુનો આસ્વાદ કરતી કરવી મુકેવ છે, સમીપમા લડુ
 બનતા કરોને જેથી વેવા મુકેવ છે સુવાસિત પુષ્પોની
 પરાગ અનુભવતી નાસિકાને પરાગથી વચિત રાખવી

સુરોલ છે સુરોમલ રપરોનો ત્યાગ કપડુ છ દિવો
ઉપર સપમ મેળવવાનુ કામ

ચકવર્તિઓ તે નથી કરી શક્યા જમિપતિઓ તે નથી
કરી શક્યા વિષ વિજેનાઓ તે નથી કરી શક્યા સેવકો
જેમના અરસો સૂએ છે, યશોમાન જેમના મિત્રમા મવાય
છે, સન્નિ જેમના શબ્દોભાષી જરે છે, તેઓ પણ વાસનાની
શુભામી નથી દાગી શક્યા

અયાગ ધર્મ જેમણે કેળવ્યું છે, યોવનની અખૂટ
શક્તિ જેમણે સન્માર્ગે વદાવી છે આત્મ પ્રગતિની નિરતર
ચિંતા જેમણે સેવી છે તેમણે હૃદય સેન્યને વેરવિખેર
કરી નાખ્યું છે મહાન કાર્ય તે મહાનુભાવોએ કયું છે
ઝંકિટાગ્રી માનવોથી ને નથી થઈ શક્યું, અભિમાનમા
અછાદ્યથી ફરતા પુરુષોથી ને નથી થઈ શક્યું, મમય
વિદાનોથી ને નથી થઈ શક્યું તે ધર્મમાળી પુવાનોથી
થ્યું છે

પુવાન અવગ્યામા ન્યાર હૃદયો મદમાની બને છે,
ન્યારે શક્તિ હલકાવા માંડે છે, ન્યારે દક્ષ ચનમન થાય
છે, ત્યારે આત્મસવમ કેળવી, વિષયોથી વિરાગ પામી, અને
સાધનામા દિલને પરોવી, મોહ સેનાને પરાજિત કરવા
જેવું કપડુ કાર્ય બીજું શું હોઈ શકે ? તે કુપ
સિદ્ધ કરનારને ઝાટકે 'વદન હો'

॥ ઘન્ટા તાળ નમો, દામો હ તાળ સજમધરાણ ।
અઢચ્છીપિચ્છરિઓ, જાગ ન હિઅણ ગ્વઢર્કતિ ॥૯૮॥

ગાથાર્થ — “અર્ધ” અમુએ દષ્ટિ દેકનારી
જેમના હૃદયમા વસતી નથી, તેમને ધન્ય છે, તેમને
નમસ્કાર હો । તે સયમધરોનો હું દાસ છું

વિશેષાર્થ — નારીના નવનગર જેમને ધાપવ નથી
કરતા તે સાથે જ સક્રિયત હ તેમનું છવન ધન્ય છે
તે સયમધર મુનિઓની જેટલી સેવા ધાપ તેટલી ઓછી
મહાબાબ્બ હોય તો એમના ચરણમા લેટવાનું મને
અપૂર્વ પ્રયોજ્ય હોય ત્યારે તે મહાત્માઓના દર્શને શિર
મૂકે એમના દાસ બનવામા અનોખી મહત્તા છે સૌ
કર્મ એ મહત્તાને વરો એ અભિનય

किं यद्गुणा जड वलसि, जीव तुम सासय मुह अरुत्रं ।
ता पिअसु मिसयविमुहो, सवेगरसायण निच्च ॥९९॥

ગાથાર્થ — કિ બહુના । રે આત્મન ! રાગ
રહિત શાશ્વત સુખ માટે જો તું તલસે છે, તો
વિષયવિમુખ બનીને સવેગ રસાયણનું નિત્ય
પાન કર

વિશેષાર્થ — આત્મન ! ખૂબ કહેવાથી ॥ ૧

સદા કાળ ને તારે સુખ જોઈએ, દુખના અરે રહિત
સુખને ને તું ઇચ્છે, નિગાપ આનંદને ને તું અભિસરે
તે તને તે મળશે માત્ર વિષયવિમુખતા તારે કેવલી જોઈશે
અને સદા રસાપણું પાન સદા કરવું જોઈશે

વિષયો પ્રત્ય ઘડી ઘડી આત્મલેની તારી દૃષ્ટિને તું ખે રી
શે. સંસાર સુખથી તું ઉત્તરે જન તુચ્છ વિષયસુખો
વીર દેવનાનું સાધન છે એમ માન બોલસુખો તારી
અવનતિ આશુમે એમ જાણુ વિરામની ચિરામને પ્રગટાવ
અને સદા પ્રીત રાખ

એ વિરામ દીવડામાં વિષયવિમુખતા રૂપી તેતો રાગ
પૂરો સંયમ રૂપી વાટ અખડ રાખને વિરામ દીવડાને
અનિમેષ નવરો જોવા ન કરને

વિરામ રૂપી પુણ્યપિપાસુ પાન તને અમર બનાવશે,
તારી જાળદળની જ્યોત સમમગાવશે આનંદની જ્યોત
સદરિએ તને આપશે.

અરુન જનને અમર જનને અમર જનને ?
અક્રમ જનને, અદલી જનને, અમેલી જનને ?

શ્રી રત્નશેખર સ્તુતિ વિરચિત શ્રી શ્રાદ્ધવિધિ

“ સિરિશ્રીરજિષે પળમિઞ, સુભાઠ સાદેમિ વિમધિ
સદ્દદ્ધિવિધિ ।

રાયગિદે જગગુરુના, જહપણિઞં અમયપુદ્ગળ ॥૧॥ ”

ગાથાર્થ — રાજ ૧૬ । મરને વિને શ્રી અમયકુમારના પૂજનાથી, જમદગુરુ શ્રી વીરપ્રજુએ શ્રાદ્ધવિધિ — આવક સામાયારી — જે પ્રમાણે શ્રી, તે, દે, શ્રી વીર જિનેશ્વરો પ્રજ્ઞામ કરીને, જુતાનુસારે ક્રિયિત કર્મ છે

“ દિળરસિપવ્યધઠ મામગવધ્ધરજન્મવિધદારાદ્ ।

નદ્દાણણુગદ્દઠા, સદ્દયિદીપ મણિજંતિ ॥૨॥ ”

ગાથાર્થ — નિનકૃત્ય, રાનિકૃત્ય, પવકૃત્ય, ચાતુર્માસિક કૃત્ય, સાપ્તસરિક કૃત્ય અને જન્મ કૃત્ય એ ૭ દ્વારે આવકના અનુમત મારે શ્રાદ્ધવિધિમા આલેખાયા છે

“ નદ્દત્તણસ્તજુગ્મા, મદ્દગપગદ્ વિસેસ નિઠણમદ્ ।

નયમગ્ગરદ્ સદ્દ દ્દનિયવયળઠિદ્ વિણિદિદ્ઠો ॥૩॥ ”

ગાથાર્થ — સરથ સ્વભાવી, વિશેષ નિપુણમતિ, ન્યાય માર્ગમા પ્રીતિ ધરનાર અને પ્રતિષ્ઠાપાલનમા દ્ આત્મા આવકપણને યોગ્ય કર્યો છે

ઓચિત્ય - એના પાસનપૂર્વક સ્વધર્મને સાચવતો તે અર્થ-
ચિતા કરે

“ મજ્જણ્હે જિણપૂઆ, સુપત્તદાણાહસુત્તિ મુજિતા ।
પચ્ચકાવાહ અ મીઝતથએતિય કુણ્હ સઝ્ઝાય ॥૮॥ ”

ગાથાર્થ - મજ્જાનહે યાવક જિનપૂજા કરે અને સુપાત્ત-
દાન વિગેરેની બ્યવસ્થા કરે જોગ્યન પડી પ્રત્યાખ્યાન લે
અને ગીતાયની સાનિધ્યમા સ્વાખ્યાય કરે

“ સઝ્ઝાહ મિળે પુણરત્તિ, પૂઝાહ પઠિકમહ કુણ્હ તદ્દ
ચિદ્ધિણા ।
ચિસ્મમળે સઝ્ઝાય, ગિદ્દ ગમ્મો તો વદ્દાહ ધમ્મ ॥૯॥ ”

ગાથાર્થ - સઝ્ઝા સમયે ફરી પણ જિનપૂજન, પ્રતિ
ક્રમણ, વિધિપૂર્વક સુનિચરોની બક્તિ અને સ્વાખ્યાય કર
ત્યારમાઠ ઘેરે મથેતો તે ગમ્મનોને ધર્મોપદેશ આપે

“ પાયે અગ્ગમવિરમ્મો, સમણ અલ્પે વગ્ગેહ તો નિદ્દ ।
નિદ્દોવરમ ધીતણુઅસુરતાર્દ ચિચિત્તિજ્ઞા ॥૧૦॥ ”

ગાથાર્થ - પ્રાપ અમ્મલ્લથી વિરત એવો તે, આવસરે
અપ્પનિદા લે નિદાનો અત આવતા ઓ સરીરની અશુચિ
આદિનું તે ચિત્તવન કરે

“ પગ્ગેસુ પાગહાહ વમ અણારમ તથ વિસેસાર્દ ।
મામોઅધિસ અગ્ગાદિ અ પમુદેસુ ચિમેસેણ ॥૧૧॥ ”

ગાથાર્થ —પરં દિવ્યોર્મા તથા આશ્વિન અને ચૈત્ર માસની અર્ધા વિશેરેમાં સવિશેષપણે પૌષ્ઠ મધ્યર્થ, આરંભવજન અને તપ વિશેરે થાવક વિશેરે કરે

“ પદ્મચન્દ્રમાસ મમુચિઅનિયમગદો પાડસે વિમેસેણ ।
પદ્યરિત સ ધન્યસ્ય સાદસ્મિઅમસિ અસતિગ ॥૧૨॥ ”

“ જિજ્ઞાસિદિગ્દહણ જિજ્ઞાસણુદ્દી મદપૂર્વ ધમ્મ
જાગરિઆ ।

સુખપ્રમા ઉચ્ચયથે, સદ્ તિલકવમાવળા માદી ॥૧૩॥ ”

ગાથાર્થ —અષ્ટે ચાતુર્માસર્મા તથા વર્તીકાતુર્મા સવિશેષપણે સમુચિત નિયમે તે મદબ્ધ કરે, તેમજ પ્રતિવર્ષે શ્રી સુધપૂજા, શ્રી સાપ્તમીકે અગ્નિ, વાચાગ્નિ, સ્નાત્રમહેતસવ નિન્યવ્યદિ, મહાપૂજા, ધર્મગ્નિઅરિઆ, મતપૂજા, ઉદ્ધાપન, શાસનની પ્રભાવના અને આતોચના કરે

“ જન્મમિ પાસટાણ, તિયમ્મમિદ્દીદ્ કારણ ઉરિઅ ।
ઉચિઅ ચિજ્જાગદ્દગે, પાણિગ્ગદ્દણ વ મિસાદ્ ॥૧૪॥ ”

“ જહ્ય પદ્મિ પદ્મગ્ન, સુઆપ્પચ્ચાવળાય વવટ્ઠવળા ।
પુટ્ઠવલ્લેદ્દણવાયણ, પાસદમાળાદ્ધારવળ ॥૧૫॥ ”

“ આજન્મ સમ્મત્ત જદ્દમસિ વયાદિવગ્ગદ્ અપ્પા ।
આરમ્મચાડ વમ, પદ્મિમાદ્ અનિઆરપ્પા ॥૧૬॥ ”

ગાથાર્થ —નિવર્તેની સિદ્ધિ માટેના જન્મ કૃત્યો — ઉચિત નિવાસ સ્થાન, ઉચિત વિદ્યામહેતુ, પાણિમદ્ય, મિત્રો

વિ કરવા ચૈત્ય કરાવવું પ્રતિમા બરાવવી, પ્રતિષ્ઠા કરવી, પુત્રાદિની પ્રમળ્યાની ઉત્તવણી, પદપ્રદાનનો મહેલસવ, પુસ્તક સખાવવું તથા વચ્ચાવડું, પૌષધશાળા વિ કરાવવું, આજન્મ સમ્પદાવતું પાસન, વચ્ચાર્ચકા મતનું પાસન અથવા દીક્ષાનો સ્વીકાર આરંભનો ત્યાગ, જાજયર્થનું સેવન, આવકની પ્રતિમાનું વહન અને અતિમ આરાધના

“ પર્વ ગિદ્ધિધર્મચિદ્ધિ, પરધિગ્રહે નિચ્ચરહતિ જે ગિદ્ધિણો ।

કદ્ધ મયિ પરમયિ નિચ્ચુરસુદ લ્હુ તે છદ્ધતિ ધુવ્ ॥૧૭॥”

ગાથાર્થ — જો શુદરથો શુદરથધર્મની આ વિધિનું પ્રતિદિન પાસન કરે છે, તેઓ, ખરે જ આ ભવમા, પરભવમા અને શિવિરધાનમા સહેલાઈથી મુખ પ્રાપ્ત કરે છે

શ્રી વૈરાગ્ય શતક

— ૦૦૦ —

સસારમિ અસારે, નહિય મુહ બાહિવેગનાપરે ।
જાણતા હહ જીવા, ન કુળહ જિજ્ઞાસિય ધમ્મ ॥૧॥

ગાથાર્થ — અપિ અને વેદનાથી કરેલા આ અસાર
સસારમાં સુખ નથી તેમ જાણના છતાં આ દુઃખ જિજ્ઞાસ
કયિત ધર્મને સેવતા નથી

અજ્ઞ મલ્લ પર પરારિ, પુરિસા ચિત્તિ અત્પસગત્તિ ।
અજલિગય વ તોય, મલત માત્ર ન વિચ્છત્તિ ॥૨॥

ગાથાર્થ — અર્થની પ્રાપ્તિ આજે થશે, કારે થશે,
પોર થશે અને પરાર થશે એમ પુરણો ચિત્તવે છે પરંતુ
અજ્ઞસિમાના નિર્ગળતા પાણીની જેમ રોજ અદ્ય થતાં
આયુષ્ય તરફ તેઓ જોતા નથી

જં ફલ્લે કાવધ્વ, ત અજ્જ ચિય ધરેહ તુરમાણા ।
વહુવિઘ્નો હ મુહુતો, મા અવરણ્હ પઢિવ્લેહ ॥૩॥

ગાથાર્થ — જો કાગે કર્ત પ છે તે અજે ત્વરાથી
કરે એ મુત પછી અને વિધો વાગુ છે પાછળ
પહોરની રાહ ન જુઓ

હો સસારસહાવ, પરિય નહાણુપરતા વિ ।
જે પુરુષણ્હ વિટટા, ત અવરણ્હ ન દીસતિ ॥૪॥

ગાથાર્થ — પ્રેમાળ એવી જો નેમનુ પ્રભાતે
વર્ણન થયું છે તેઓ પણ સાળે અદસ્ય હોય છે હા ।
સ સાર રતનાનુ આચરણુ કેવુ મેદલનક છે ।

મા સુઅહ જમિગજ્વ, પલાદઅધ્વમિ વીસ થીસમેહ ।
નિશ્ચિ જળા અણુલગા, રોમો અ જરા અ મચ્છૂ ધ ॥૫॥

ગાથાર્થ — જનમની જગ્યાએ સૂઈ ન રહે
પમાવન કરવાની જગ્યાએ વિશ્રામ સાને લ્યો । મારણુ કે
નણુ જણા પાછળ પડેવા છે — વ્યાધિ, વૃધાવસ્થા અને
મૃત્યુ

દિવસનિશાયદિમાત, આઠસલિસ જિઆણ ધિત્તુણ ।
ચદાઈચ્ચચદલ્લા કાલરહુદ્ધ મમાહતિ ॥૬॥

ગાથાર્થ — દિનાકર અને નિશાકર રૂપી બે ન દિન
રાત રૂપી ધની માળાથી જીવેનું આયુષ્ય રૂપી જળ
મહીને કાળ રેલને ફેરવ્યા કરે છે

સા નરિય વગ્ના ત નરિય, સસહ સ નરિય કિપિ વિદ્રાણ ।
જળ ઘરિજ્જહ કાયા, સજ્જતી કાલસપ્પણ ॥૭॥

ગાથાર્થ — તેરી કોઈ કયા નથી તેડુ મોઢું શ્વેયધ
નથી અને તેડુ કોઈ પણ નિમાન નથી કે જે વડે કાળ
સપથી આરાગ્યાની કાયાને ઉગારી સકાય

દાહરફણિદનાલ, મહિધરકેસરદિમામહદલિલ્લે ।
ઉ પીઞ્જહ કાલમમરો, જળમયરદ પુહવિપડમે ॥૮॥

ગાથાર્થ — દીર્ઘ સર્પ જેની નાળ છે, પર્વત જેની
કેસરી છે અને વિદ્યો જેના પતો છે તે દિવસના
માનવ મર ને કાળમર પીએ છે

છાયામિનજ કાલો, સયલ જિજાણ છલ ગવેસતો ।
પાસ વહિવિ ન મુચ્છહ, તા ઘમ્મે સજ્જમ કુણહ ॥૯॥

ગાથાર્થ — સકલ જીવેનું જિ શોધતો કલ્પ પડ
જ્યાની જેમ મોઢું રીતે પીએ છે તે નથી માટે ધમ મા
ઉદમ કરે

કાલમિ ઘણાઈએ, જીવાણ વિવિહવમ્મયસગાણ ।
 ॥ નતિય સવિહાણ, સસારે જ ન સમવદ ॥૧૦॥

ગાથાર્થ — એવ કાર્થ સનિધાન (એકદિપાદિક
 બેઠ) નથી કે જે બનાદિકારીન સસારમા રિવિધ કર્મવશ
 છવેને પ્રાપ્ત થયુ ન હોય

ઘઘવા મુહિણા સર્વ, પિમ માયા પુત્ર મારિયા ।
 વેગવળાઈ નિચત્તતિ, દારુણ સાંલલર્જાલિ ॥૧૧॥

ગાથાર્થ — નપુઓ મિત્રો, માતા પિતા પુત્ર અને
 પતિ તે સૌ જગની અજતિ આપીને રમસાનથી પાછા
 ૧૨ છે

વિહુડતિ મુઆ વિહુડતિ, ઘઘવા વલ્લહાર ય વિહુડતિ ।
 હવ્કો વહુવિ ન વિહુડદ, ઘમ્મો રે જીવ જિણમણિમો ॥૧૨॥

ગાથાર્થ — પુત્રા છુગ પડે છે નપુઓ છુગ પડે છે
 અને વ સમા પશુ વેમણી થાય છે રે આદમન ! એક
 જિનકચિન કર્મ કદિ પશુ વેમગા નથી થતો

અડકમ્મપાસવધ્ધો, જીવો મસારચારએ ઠાડ ।
 અડકમ્મપાસમુવ્કો, પ્રાયા સિવમન્તિરે ઠાડ ॥૧૩॥

ગાથાર્થ — અહીં કર્મ રૂપી પાસથી બંધાયેલો આત્મા સસાર રૂપી કારાગૃહમાં વસે છે, અહીં કર્મના પાસથી મુક્ત આત્મા શિવમંદિરમાં વસે ॥

વિહ્વો સગ્ગણસંગા, વિસમસુહૃદા વિલાસલલિહાદા ।
નલિણીદલગ્ગમોલિર, જલલલ પરિચલ સન્ધ ॥૧૪॥

ગાથાર્થ — જન સ્વર્ગન સમધ અને વિલાસભર્યા સુદર વિવિધમુખો તે સર્વ કર્મવપનના અમ્ભામ ઉપર કુમરતા જનનિદુની જેમ અનિશ્ચય ચલે છે

ત કલ્પ ચલ ત કલ્પ, જુષ્વળ જગત્તિમા કલ્પ ।
સન્ધમણિરુચ પિન્ધહ, દિટ્ઠુ નટ્ઠુ કયતેજ ॥૧૫॥

ગાથાર્થ — તે બળ ક્યા ? તે યોવન ક્યા ? તે દેહસૌધૂવ ક્યા ? નિરંજેશુ તે બધુ ચમદેવથી નષ્ટ થયું સુખો, બધુએ અનિશ્ચય છે

ઘણકમ્મપાસદલ્લો, મવનયરચરણ્ણેસુ વિવિહામ્મો ।
પાવદ વિહવણામ્મો, જીવો કો દલ્લ સરણ સે ॥૧૬॥

ગાથાર્થ — નિજિ કર્મના પાસથી બંધાયેલો આત્મા ભવનગરના ચોટામાં વિવિધ નિદાણુઓ પામે છે તેને સરણભૂત કહે છે ?

ધોરમિ મન્મવામે, કલમલજવાલ્અમુદ્ભોમચ્છ ।
વસિષ્ઠો ઘણતચુત્તો, જીવા કમ્માણુભાવણ ॥૧૭॥

ગાથાર્થ —કનમલના સમુદ ૨૫ કાન્દની અદ્ભુતિથી
ખીભતસતા મુન ધોર અર્ભાવાસમા કર્મના પ્રભારથી આત્મા
અનત વાર વસેને છે

ધુલસીદ્ધ નિર લાષ્ટે, જાળીણ પમુદ્ધમયસહસ્તાદ્ ।
દ્વિવિવકમિષ્ઠ જીવા ઝળતચુતા સમુદાસો ॥૧૮॥

ગાથાર્થ —ત્રીકમા સો સો લાખ જાળોનિ છે અન
ત્રત્રીકમા જીવ અનતવાગ ઉત્પન્ન થયે છે

માયપિયગર્હિ, મસારત્થહિ પૂરિયો લામ્બા ।
યદુજાળીનિવાસીહિ, ન મ ત લાળ ધ મરણ ધ ॥૧૯॥

ગાથાર્થ —સ સારમાં નુ જીવોનિમા નિધામ
કરીને રહેના માનક પિતા બો રનેગી જીવોથી સમગ્ર લોક
બરેને છે નથી તેઓ રક્ષક કે આશ્રપાત્ર

જીવો વાહિવિલુત્તો, સફરા દ્વ નિઝ્જલો સદષ્કંદદ્ ।
સમલો વિ જળો વિચ્છદ્, કો સવકા વઝળાવિગમ ॥૨૦॥

ગાથાર્થ—જળ વિના તરફતા માછલી જેમ
-પાણી ત્રાસી ગયેલા જીવ ત કહે છે સૌ એને જીવે ॥
પરંતુ એની વે ના દાખલા કોઈ સમર્થ છે ?

મા જાણમિ જાવ તુમ, પુત્રવત્સાદ મજ્જ મુદ્દહેઠ ।
નિહળ સંધનમેય, સસાર સસરતાળ ॥૨૧॥

ગાથાર્થ—આ મનુ ! “પુત્ર પત્નિ મિત્રે માતૃ
મુખતા રેતુ છે એમ તુ જાણતો નહિ બેનક સસારમા
નમમ્બુ મરનારને તે અનિશ્ચય ॥૨૧ કપ છે

જળળા જાણજાયા, જાયા માયા પિયાય પુત્રોય ।
જળવત્સા સસાર, વમ્મવમા સંધવજીવાળ ॥૨૨॥

ગાથાર્થ—માતા પત્નિ જે બને છે પત્નિ માતા
રૂપે બને છે, પિતા પુત્ર રૂપે બને છે અને પુત્ર પિતા રૂપે
બને છે સસારમા કર્મબંધનતાને કારણે સર્વ જીવોની સ્થિતિ
અનેક પ્રકારની હોય છે ।

ન સા જાઈ ન સા જાણી, ન ત ઠાળ ન ત કુલ ।
ન જાયા ન મુજા જલ્ય, સંધવે જીવા જળતમો ॥૨૩॥

ગાથાર્થ—ન ત એવી કોઈ જાતિ નથી જેવી કોઈ
ચોતિ નથી એવું કોઈ ધ્યાન અને નથી એવું કોઈ

જ્યા સર્વ શ્રવે અનતવાર ઉત્પન્ન ન થતા હોય તથા
મૃત્યુ ન પામ્યા હોય

જિ કિંપિ નતિય ઠાળ, લોમે ઘાલગ્ગનોદિમિત્તપિ ।
જત્ય ન જીવાં વહુસો, સુહદુરસપરપર પત્તા ॥૨૪॥

ગાથાર્થ—એકમા વાળના અગ્રભાગના માત્ર છેડા
જેવડું મધ્ય સ્થાન એવું નથી કે જ્યાં શ્રવેએ અનેકવાર
સુખ હુ ખની પરપરને પ્રાપ્ત કરી ન હોય

સત્વાગ્રો રિઘ્ધીઓ, પત્તા સધ્ધવિ સયણસઘયા ।
મમારે તા વિરમમુ તત્તો જદ મુણસિ અપ્પાણ ॥૨૫॥

ગાથાર્થ—મર્વ સદિઓ સ સારમા પ્રાપ્ત થઈ છે
સર્વ સ્વલ્લસ બધ મગી મૃત્યુ છે મારે જો તુ આત્માને
જાણે છે તે તેનાથી વિરમ

મેગો ઘણદ કમ્મ, એગો વહુવધમરણવસણાદ ।
વિસહદ મંવમિ મમદદ, ધમુન્નિવમ્મ કમ્મવેલવિમો ॥૨૬॥

ગાથાર્થ—શ્રવ એકલોજ કર્મબંધ કરે છે એક
લોજ વધ બંધન મરણ અને પ્રાપ્તિઓને સહન
કરે છે કર્મથી કમાવેને તે એકલોજ ભવમા
ભમે છે

અત્રો ન કુળદ ગ્રહિય, દિયપિ અળા કરેદ ન હુ અત્રો ।
અવ્યય મુન્દુવય મુજમિતા કીમ દીળમુહો ॥૨૭॥

ગાથાર્થ — અ-ય મોઈ અદિન તથી કરુ, દિત
પણ આપા કરે છે, અ-ય મોઈ નહિ આત્મકૃત સુખ
હુ મ તુ મોગવે છે, મારે શાને દીનનામધુ મો
રાખે ?

મહુઆરમવિઠત, વિત વિલમતિ જીવ સયનગણા ।
તજ્જણિયપાવક્કમ, અગુહવસિ પુણો સુમ જેવ ॥૨૮॥

ગાથાર્થ — ૨ આત્મન । મહુ આગળથી તે સુખ-
ન કરેલ ખનતો ઉપભોગ ગ્વલન સમૂહ કરે છે પરંતુ
તે આરમથી થયેન પાપકર્મ તુ એકયેન અતુભવે છે
અહુ દુઃસ્વપ્નાદ તહુ, મુહિયપાદ અહુ વિસિમાદિમાદ ।
તહુ યોવપિ ન અળા, વિચિનિઓ જીવ વિ મણિમો ॥૨૯॥

ગાથાર્થ — આત્મન । 'હવે હુ ખી છે તથા બુધ્ધ્યા
મ,' એમ ભાળકાલી ચિતા જેમ તે કરી તેમ થોડી પણ
આત્મચિંતા તે ન કરી મારે તને અમે શુ કહીએ ?

નગમગુર સરીર, જીવો અત્રો ધ સાસયસજ્જો ।
કમ્મવસા સવધો, નિન્વવો હત્ય વો તુજ્જે ॥૩૦॥

ગાથાર્થ — દેહ મણુજગુ છે આત્મા તેનાથી વિન્ન
છે અને શાશ્વત સ્વરૂપ છે દેહનો સંધાય કમીધીન છે,
તેમા તને રાગ શાને ?

કહ પ્રાય કહ ચલિય, તુમપિ કહ આગયો કહ ગમિહી ।
અમુઘપિ ન યાળહ, જીવ કુઢુવ કયો તુજ્ઞ ॥૩૧॥

ગાથાર્થ — આ મનુ ! કુઢુવ કેમ આ યુ અને કેમ
ગયુ ? તુ પણ કેમ આ યો અને કેમ જઈશ ? જ્યારે એક
મિત્રને જાણતા નથી ત્યારે કુઢુવ તાડુ કયાથી ?

સળમગુરે સરીરે, મળુઅમવે અમપહલસારિચ્છે ।

સારે રૂતિયમેત, જ કિરદ સોહળો ઘમ્મો ॥૩૨॥

ગાથાર્થ — નાજાના સમૂહ સમાન મુખ્યભવેમા,
દશુભચુર દેહે જે મુદર ધર્મ કરાય છે તેનોજ
માન સાર છે

જમ્મદુક્કસ જરાદુપ્પલ, રોગાય મરણાણિ યમ્મ

અહો દુક્કયો હુ મમારો, જત્ય કીસવિ જતુળો ॥૩૩॥

ગાથાર્થ — જ મનુ દુખ, જરાતુ દુખ રોગો
અો મરણો ! અહો મમાર જ દુખરૂપ છે કે જ્યાં જીવે
થી ! અનુભવે છે.

જાય ન હિદિયહાળી, જાય ન જરરક્વસી પરિપ્પુરદ ।

જાય ન રાગવિગારા, જાય ન મન્નવ્ સમુલ્લિખદ ॥૩૪॥

ગાથાર્થ — જ્યાં સુધી હિદિયોની દશિયતા નથી,
જ્યાં સુધી વૃદ્ધાવસ્થા રૂપી રક્ષસી વ્યાપતી નથી, - જ્યાં
સુધી રોગના વિગારો નથી અને જ્યાં સુધી મુખ્ય ભેટણ
નથી, ત્યાં સુધીમા હે આત્મનુ ! ધર્મનું મેવન કરી લે

જહ મેહમિ પરિત્ત, ફૂલ સળિડ ન સવરમે વોદ ૧
 તહ સવતે મરણ, ઘમ્મો વહ કીરયે જીવ ॥૩૫૧॥

ગાથાર્થ — જમ ધર જગતુ દાલ ત્યારે પૂલે ખેલ
 યાને મોઈ સળિવત ન દેલ તેમ મૃત્યુ નશક આવતા
 ધમ્મોડી રીતે કરી રાખ્ય ૧

જવ મસાસય મવ, વિજ્જુલમાષચત્ત જમે જીમ ૧
 સન્નાપુરાણ સરિસ, સળમ્મજીમ્મ ચ સારણ ॥૩૬૧॥

ગાથાર્થ — જા દુષ નસાવત છે જમમાં ઈરિત
 વિષુ પ્રતા જેનુ ચપન છે બને સૌવન સમારમતી જે મ
 નવમાત્ર રમણી છે

મવકપ્પચલ્લામા લક્કામાત્રિમ્મસાવસારિચ્છ ૧
 વિસયમુહ જાવાળ વુજ્જમુ વ જાવ મા મુજ્જ ॥૩૭૧॥

ગાથાર્થ — લક્કામાં દાસીના કાન જેણે પૂર્યા
 ઈવેનુ વિવચસુખ છ, ધનુ પ જેણે રે રે કર ૧ તુ સમ
 બને મોદ ન પામ

જહ સત્તાય સરપાણ, સમમા જહ પહ મ પહિઆણ
 સયણાણ સજાગા, તદ્દય સળમમરા જીવો ॥૩૮૧॥

ગાથાર્થ — અત્તમેન ૧ મધ્યા સમયે પખાએ
 સમમ અને માર્મમા જેમ પચિકોને સમાગમ કાલિક
 તેમ સ્વજનોને સમિત કાલિક ૧ છે

નિસાધિરામે પરિભ્રાવયામિ, ગેહે પલિતે વિમહ સુયામિ ।
 દજ્જાત મપ્પાણ મુવક્કયામિ, જ ધમ્મરહિયો દિબ્બહા
 ગમામિ ॥૩૯॥

ગાથાર્થ — ગત્રિના અતિ ફરી ફરીને વિચારુ છું કે,
 “બધતા ધરમા હું કેમ મૂર્ધ રહ્યો છું ? દાઝી રહેલા
 આત્માને કે ઉપેક્ષા રહ્યો છું અને ધર્મરહિત દિવસો
 પસાર કરું છું”

જા જા ષઙ્ગદ્દ રયણી, ન ય સા પહિનિયત્તદ્દ ।
 અહમ્મ કુળમાણસ, અહલા જતિ રાદ્દયો ॥૪૦॥

ગાથાર્થ — જે જે રાત્રિ બપો હ તે ફરી આવતી
 નથી. અધર્મ કરનારની રાત્રિઓ આજ બપો છે

જન્મ્મ દરિય મઙ્ગુણા સવજ, જન્મ્મ વ ડિયિ વલાયણ ।
 યો જાણે ન મરિત્સામિ, સા હુ વલ્લે સુમે સિયા ॥૪૧॥

ગાથાર્થ — જેને મૃત્યુ માથે મિત્રના જે અથવા જેને
 એનાથી નાસવાનું છે અથવા ‘મરીશ નહિ’ એમ જે વાણે
 છે તે ‘આવતી કાને ધર્મ મને’ એની ધૃત્તિ દર્શાવત
 કરે તે બને

દદકલિષ્ઠ વરિત્તા, વચ્ચતિ હુ રાદ્દયો ય દિવસાય ।
 જાગસ સવિહ્વતા, ગયાવિ ન પુણો વિષત્તતિ ॥૪૨॥

ગાથાર્થ — -રી ઉત્તેજાતા સૂત્રની જેમ રાત્રિ

દિવમાં આપુ મને હોયેલી રક્ષા છે પરંતુ મોયા તે કરી
પાઠા આવના નથી

બહુ સાહો વ વિય ગહાય, મચ્ચુ નર જહ હુ મતવાલે ।
મ તસસ માયા ન પિયા ન માયા, કાલમિ હમિ સહરા
મવતિ ॥૪૩॥

આશ્વાર્થ — આ લેખમાં જેમ સિદ્ધ મુખને પાડીને
સહ જાણ છે તેમ અન્યમયે મુદ્ધ માણસો પડીને લઈ
જાય છે તે સમરે માતા પિતા કે ભાઈ સહાય બનતા
નથી

જોમ જઠવિદુષમ, મનતીત્રો તરગ સોનામા ।
સુમિળરમમ વ વિમ્મ, જ જાણસુ ત વગિજામુ ॥૪૪॥

આશ્વાર્થ — જીવન જઠવિદુ જેવું છે અપતિઓ
જાણતા તરંગી જેમ ચમચ છે અને રનેક સ્વપ્ન સમાન
છે જે જાણ તે કર

સમ્મરાગજલવુલ્લુમાવમ, જાવિજ જ જગિવિદુચચલે ।
જુલ્લવણ મ મદયગસનિમ, પાવજીવ । વિ મિય ન મુજ્જસ ॥૪૫॥

આશ્વાર્થ — સુખના રંગ અને પશુના પરપોગ
સમાન રંગત જળજિદુ જેવું ચમચ હોવા જાય અને
યોગ્ય નથીના પૂર જેવું હોવા જાય, કે પાપામન । જુ
ભોધ કેમ પામતો નથી ।

અગ્રત્ય મુખા અગ્રત્ય, મહિની પરિચનાયિ અગ્રત્ય ।

મૂઘવલિધ્વકુદુવ, પવિસત્ત હપમયતેજ ॥૪૬॥

ગાથાર્થ—હા ! જૂનને કે કાતા ગતિની જેમ થયેલે
કુદુખને છૂદુ જવાયુ દેખુ-હે પુરને અન્નપત્ર, પાનિને
અન્નપત્ર જો રસજનોને પશુ અન્નપત્ર

જીવેણ ભવે ભવ, મિલિયાદ દહાદ જાદ સસાર ।

તાણ ન સાગરોહિ, કોરદ સલાઝણતોહિ ॥૪૭॥

ગાથાર્થ—સ સારમાં ભરે ભવે જે સરીકે છે
પ્રાપ્ત કયા છે તેની અખ્યા અનત સાગરાથી નથી કઈ
નાશની

તમણાદયપિ તાસિ, સામરમલિલાજી ચહુવર હાદ ।

ગલિય રૂમમાણાણ, માઝણ મસમપ્રાણ ॥૪૮॥

ગાથાર્થ—નિ ન લિ । જ મોખા મનેની માતા
ઓના નપનમાથી રહી સમયે રહેતુ જળ પશુ સાગરના
જળથી અધિક હોય છે

જ નરથ નરદયા, દુહાદ પાવતિ ધોરણનાદ ।

તત્તો અણતગુણિય, નિગામમજ્જો વુહ દોહ ॥૪૯॥

તમિ વિ નિગામમજ્જત, વસિમા રે જાવ વિધિહક્કમ્મવસા ।

વિસહંતો તિવચ્ચદુહ જણતપુમ્મલ્પરાવસે ॥૫૦॥

ગાથાર્થ—૧૨મા નારોડે જે ધોર અને અનત
જો પામે છે તેથી અનતગુણ દુખ નિગોળમાં હોય છે

૧૨ આત્મનું ! વિવિધ મર્મની આધીનતાથી તે નિજોદ્ધમ
પણ અનન્ય પુરુષના અવતરણ સુધી તી-સુ દુઃખ મહત્ત્વ કરેના
૭ રથો

३५०
निद्वरात्र वद्भवि ततो, पतो मणुग्रत्तणपि र जीव ।

इयवि जिणवरधम्मा, पत्तो चित्तामणिसरिच्छो ॥५३॥

• **આથાથર્થ** — ૨ ૬૧, તપાથી ડાઘપણરીને નિઠગીને
મનુષ્ય મનુ પેણ ૭ પામ્યો તેમ। પણ ચિત્તામણી સદસ
નિત્યર્થ તો પ્રાપ્ત થયે।

पञ्चि तमि रे जीव, कुणसि पमाय तुम सय चेय ।

जग भवपक्व पुणावि पट्टिओ दुठ लहसि ॥५२॥

“**ગાથાથર્થ**—તે પ્રાપ્ત થતા વ્તા પણ રે છતાં, તેજ પ્રમાણ કરે છે કે જે પ્રમાણથી ભગવદ્ગીતામાં ફરી વાર પદ્ય પડે તે કુળ પામે

उदलहो द्विषण्यो, न यः अणुचिण्यो पमापदोऽपि ।

इति जीव अक्षयवर्णि म, सुबहु परमो विसूरिहसि ॥५३॥

ગાથાર્થ — રે આત્મનુ ! જિન ધર્મ મળ્યો પરહ
પ્રમા, રોગથી જેનું મેલન ન થયું - અર આત્મવેરી,
પરનોકમા તું ખૂન-એ પામીશ

सोमति ते वराया, पञ्चा समुवट्टियमि मरणांमि)

पावपमायवसेण, न सुविषो भहि जिणधम्मो ॥५६॥

ગાથાર્થ — પાપરૂપ પ્રમાણે આધીન થાને જેઓએ
જિનપર્મનો સચય નથી કર્યો તે રક્ષાનો પછી મરણ
ઉપગિયન થતા તોડ કરે કે

ધી ધી ધી સમાર, દેવો મરિકુળ જ તિરી હોઈ ।

મરિકુળ રાયરાયા, પરિપન્ચદ્ નિરયજાતામે ॥૫૫॥

ગાથાર્થ — જે સસારમાં દેવો મૃત્યુ પામીને સિધ્ધ થ
બને છે અને રાખધિગમ્ય મરણ પામીને નરકની જ્વાલાથી
અનિશ્ચય પમાડ છે તે સસારને ધિક્કાર દો । ધિક્કાર દો ।
ધિક્કાર દો ।

જાદ્ અળાહો જીવા, દુમસ્સ પુપ્ફ ચ મમ્મવાયદ્ધમો ।

ઘણખન્ના હરણાદ્, ઘરસયણકુડુવ મિલ્લેવિ ॥૫૬॥

ગાથાર્થ — કમરૂપી પરનથી દલાયેનો આત્મા
ધન ધાન, આમરણ્ય મરે રસજન અને કુકુળને મૂળને
પરનથી પડી ગયેના જક્ષના પુષ્પની જેમ અનાથ બનીને
ભાય છે

વસિંધ ગિરીસુ વસિય, દરીસુ વસિય સમુદ્ધમગ્ગમિ ।

શ્વશ્વગ્ગેસુ ય વસિય, સમારે સંવરતેણ ॥૫૭॥

દેવો નૈરદ્ધમોત્તિય, કોઠ પયગુ ત્તિ માણુસો મેસો ।

રૂવત્સીય વિમ્બા, સુદ્ધમાળા દુસ્સમાગીય ॥૫૮॥

રાહત્તિ ય દમગુત્તિય ધસં સવાગુત્તિ મેસ વયવિઠ્ઠ ।

સાપીં દાસો પુગ્ગો, સત્તોત્તિ યયમ્મો ધણવદ્ધત્તિ ॥૫૯॥

નવિ દત્થ તોડ નિયમો, મક્કમ્મવિણિવિદુસરિસકય ચિટ્ઠા ।
અન્નુજકયવસા, નદુવ્વ પરિચ્છત્થ જીયો ॥૬૦॥

ગાથાથે — સમા મા ૧૧/૧ કરતા ૧૧૨ નિવાસ
ચિરીમા થતા છે ૧૬૫મા થયો ૭, મપ્પ અમુરમા થયો છે
અને વગતી રેતને પણ ચરેતો છે

તુ દેવ બ થો છે અને નારક બ થો છે કાગ અને
પતંગ થયો છે અને મનુષ્ય પણ ચરેતો છે તે જ તુ
સોદામત્રો અને કુડપ ન્યો છે મુખી બ રો છે અને દુખી
બ્યો છે

તુ રાગ અને બિખારી ન થો ૭ તે જ તુ નકાળ
અને વેદપારી રનામિ અને ૧૪ પૂ ૪ આરે દુર્ગત,
નિર્ધન અને ધનવાન થયો છે

એમા કોઈ નિરમ નથી ન્યૂત કમની ગચના પ્રમાણે
એમા ૫ તે ૭૪ નટની લેમ નિ ન નિ ન ૩૫ અને વે
ધાગ્ય મીને પગાન ન પામે છે

નરઘસુ મેઘનાગ્રા અણવમાગ્રા અગ્નયવહલામી ।
રે જાદ્ય તગવત્તા અગતવુના વરવિહ નો ॥૨૧॥
દેવત્ત મણુજત્ત, પગામિમોગત્તણ ઉવગણ ।
મીનગદુહ વરુવિહ અગતવુના મમતુમ ॥૨૨॥
તિરિવગદ્ધ અણુત્તા, મીમમહાવેઘના અણવવિહા ।
જમ્મગમરણરહદ્ધ, અણત્તુતા પરિમમિઓ ૧૮

ગાથાર્થ — રે જીવ ! દુઃખથી બંધુ અને ઉપમા
રહિત મનરિધ વેનાઓ નારનીમા મનનીવાગ તે પ્રાપ્ત
કરી છે

પ્રથમ નરમા અને મારાનનમા તગરીનનાને પાળીને,
અનેક પ્રકારનું ભોજન દુષ્ણ ને અનુભવ છે

અનેક પ્રકારની મદામા ર વેનાઓ નિર્વચનિને
પાળીને લાજ મ મ ૧૩૧ જેમા મનનીવાગ પરિભ્રમણ
તે ૧ ૨

જાયતિ કવિ દુઃખા, મારીરા માણમા ર મનારે ।
વત્તો અણતણુતો, જીરા સસારકનારે ॥૬૪॥

ગાથાર્થ — મના મા જીવના પાળીને અને માન
સિદ્ધિ દુખો છે ૧ મન જીવે ભરતીમા અનનીર ર પ્રાપ્ત
કરી છે

તળ્હા અણતણુતો સસાર તારિસી તુમ આસી ।
જ પસમેઝ સધ્વાદહાણમૂદય ન તોરિજ્જા ॥૬૫॥

ગાથાર્થ — સમારમા અનતનાર તને એવી તુમ
થઈ હતી ર જેને સમાવવાને સમન આચરનું પાળી અમ
મર્થ થાય

આસી અણતણુતો, મસારે ત છૂહાવિ તારિસિયા ।
જ પસમેઝ સધ્વો, પુગલકાઓવિ ન તોરિજ્જા ॥૬૬॥

ગાથાર્થ — મમાગ્રમા અનતીતાર તારી ભૂખ પથ્ય
એવા મમાગ્રની દત્તી કે જે સમાવવાને સર્વ પ્રદ્યુમ્નો અસમર્થ
થાય

કાકુળ મળગાદ, જમ્મળમરણ પરિષ્કટુણસયાદ ।
દુવતુળ માણુવત્ત, જદ સહદ અહિન્દિય જીવો ॥૬૭॥
ત તહ દુલ્લહલમ, વિજ્ઞુલયાચવન થ મળુમત્ત ।
ધમ્મમિ જો વિસીયદ, તા વાઠરિયો ન સપુરિસો ॥૬૮॥

ગાથાર્થ — અનેક જન્મ મરણોના મેરુ પગવર્તનો
કરી । મદા ક દ જીવર જીવ મનુષ્ય પણ પામે છે ત્યારે તેનું
વધનિત ત પ્રાપ્ત કરે છે

પ તુ ને દુનલ અને વિષુ કયા જડ અપણ મનુષ્ય
પાડ પામે જે ધમ્મકથના ખ કર છે ત મુ પુનઃ જ
■ પૃષ્ઠ નદિ

માણુસજન્મ તદિ રબ્ધયામિ, જિજિદધમ્મા ન વખા ય જણ ।
તુટક ગુણ જહ ધાણુવવ મળ, દલ્યા મલે ત્રા મ અવરસ સળ ॥૬૯॥

ગાથાર્થ — જમ ખનુપારીની ઘેરી રૂડી ગયા પડી
તે । અવન્ય લાથ ધસવા પડે છે તમ મસારસામગ્ના
તિભાગ સી માતૃવત્તન પામીને જણે જિનકથમંડ સવન
નથી કરુ તેને આ ત્ય લાથ ધસવનુ દમે

ર જીવ નિમુણિ ચચલસટાવ, મિત્તવિણુ સયલ વિ રજ્યભાવ ।
તવમેયપરિગ્ગરવિવિટજાન, સતારિ અતિથિ સહ દલ્યાન

ગાથાર્થ — રે આત્મનુ । સાબળ ચ ચળ નરભાવ
વાળા સકલ નાચ ભાવેને અને નવવિધ પરિચરની વિવિધ
ભાગને મૂળને જવાનુ છે માત્ર સસારમા મધ્યમુ ઇદમ્બળ
જેવુ છે

વિયપુત્તમિત્તધરધરણોજાય, ફહલાદય મઝ્વ નિયસુહસહાય ।
ન વિ પ્રતિય કાદ તુહ સરણિ મુક્ત, ફક્તલ્લુ સહસિ તિરિ-
નિરયદુઃખ ॥૭૧॥

ગાથાર્થ — હે મૂખ । આ પાકમા પિતા પુત્ર,
મિત્ર, મૃદિધી નિરોરેનો સમક મોતુ સુખ શોધનાના
રતનાવવાનો છે કાર્ધ તન શમ્ભુરત નથી તિર્વંચ અને
ન મના ફુ ખો તુ એમોજ મન કરીશ

કુસંગ જહ આસરિદુઃખ, થોવ ચિદ્વદ લલમાળમે ।
એવ મણુમાળ જીવિય, સમય ગાયમ મા પમાવમે ॥૭૨॥

ગાથાર્થ — જેમ ભના અમભાગે મનુ જળપિ ફુ
થોડીજ વાર ટકે છે તેમ મનુષ્યનુ જનિત થોડીજ વાર
ટકે છે હે મોતમ । એમ સમય પણ પ્રમા ન કર

સકુઝહ તિ ન કુઝહ, સઘોટી સલુ પિચ્ચ દુલ્લહા ।
ના દુ ડવળમતિ રાદજો, ના સુવહપુણરવિ જીવિય ॥૭૩॥

ગાથાર્થ — તમે બોધ પામે તમે જાને મોધ નથી
પામના ? ખરેખર, મનુ પાગા પડી અનંત ભવમા

માનિ તાજ દુર્લભ છે જેમ મયેના રાત્રિનિમિત્તે નિમ્ન પાછ
આવના નરી તેમ દિવિત પ્રીધરી સુનન નથી

ઢહરા વુઢા ય પાસહ, મલ્મલ્યા વિ ચયતિ માળવા ।
સળ જહ વટ્ટય હર અવ માત્રવ્યયમિ સુદૃહ ॥૭૪॥

ગાથાર્થ — ભુમે ' બાળકો વૃદ્ધા અને મર્તમા
રહતા મનુ રો પશુ મૃત્યુ પમે છે નાજ પતી જેમ
તેતરનું દરજ કરે ઇ તેમ આયુરનો વય થતા ધમદે
અવિનને દર છે

નિદુયળજળ મરત દટ્ટળ નયતિ જ ન અટ્ટાળ ।
વિરમતિ ન ગાવાધો, ઘો ઘી ધીટ્ટળ સાળ ॥૭૫॥

ગાથાર્થ — નવ સુનના જતેને મરના વાદીને
જેઓ આપાને ધમપામે રો ન નહી અને પાપથી અ
કતા નથી તેમની વધુને પિછાડ થાઆ

મા મા જવહ વટ્ટય જ વઘ્યા વિવળજટિ વગ્મહિ ।
સમ્ભમિ તતિ જાયદ દિઓવસો મહાદાસો ॥૭૬॥

ગાથાર્થ — ચિદ્ધા કમથી જે બવાયના ઇ તેમને
નુ બોધ ન આપે તે સોને તિતપ સ મહાદેવમા
પરિણમે ૯

કુળમિ મમત્ત ઘળમયળવિટવપમુદ્દમુ ઘળનટ્વલ્લસુ ।
મિલિલસિ આયર પુળ, ઘળતમુક્તમિ મુક્તમિ ॥૭૭॥

ગાથાથ — અનતદુ ખના કારણરૂપ એના ધન
સ્વગત અને વૈ શિમેરમા ॥ મમ પ મ્મ હ પરત્ત
અનતસુખરૂપ મોતમા તુ આ રને સિધિન કરે છે

સસારો દુહદુહ, દુઃસ્વપ્ના દુસહદુઃસ્વરૂપો ય ।

ન ચયતિ તપિ જીવા અદ્યદ્ય નહનિમ્લેહિ ॥૭૮॥

ગાથાથ — ખનુ ને । શુ કે દુ ખનુ ને રૂન
છે અને ન અનલ દુ ખ પ હ તે મમાન પશુ રનેક્ષી
સામળી અનિલ ન ધારના શ્વેત ત્વગતા નથી

નિયક્ષ્મપવણચલિન્ના, જીવા સમારવાણન ધાર ।

વા વા વિદ્યવાન્ના, ન પાવમ દુઃસહદુઃસ્વરૂપો ॥૭૯॥

ગાથાથ — એ સસા અનિલ રૂપ રૂપી
પનથી અનિલ થયેનો શુ અનલ વ ના યુક્ત ૧ ૧
વિનિયુક્તો પામતો નથી ૧

સિતિરમિ સીયલાનિલસહરિમહસ્સહિ મિત્તચનદહા ।

સિરિયત્તણમિ ડરણ અગતમા નિહણ મનુર ના ॥૮૦॥

ગિમ્હાયવસગતા, ડરણ છુદ્ધિજો પિવામિત્રા વહુસા ।

સપત્તો તિરિય ભવ, મરણદુઃ વહુ વિસૂરતો ॥૮૧॥

યાસાસુ ડરણમજ્જ, ગિરિનિજ્ઞરણોદગહિ વજ્જતો ।

સીયાનિલટજ્જદિઓ, મમાસિ તિરિયત્તણ ઝહુમા ॥૮૨॥

એવ તિગ્ગમવેનુ કોસના દુઃસ્વસદસદમ્મોહ ।

વસિઓ અણનમુત્તો, જીવા મીમણમયાગ્ગણ ॥૮૩॥

વિષમાયમયણરહિઆ, દુરનવાહીઠિ પીડિઓ વહુમો ।
મણુમય્યે નિમ્માર વિલાવિઆ કિં ન સ સરસિ ॥૮૬॥

ગાથાર્થ — નિ ૥૨ માનવનવમા, ગિના ગાના
અને ૨૪૪ ૥ દોણો નથા દુત યાધિથી અનેકવાર પીડાતો
તુ રિનાય કરના દને ન ન મ્મ થા ને નથી ?

પવણુવ ગયણમય્ય મસલિવિઆ મમદ મવચ્છ જીયા ।
ઠાણદુ,ળમિ સમુગ્ગિઝ્ઝળ ઘણમયણસઘામ ॥૮૭॥

ગાથાર્થ — આને રથાને પન અને યાગનના સમૂદને
મૂળને ભવનમા શ્રવ મસનમાર્ગમાના પનની જેમ
અદશ્ય નીને બને છે

વિલ્લિજ્જતા અસય, જન્મજરામરણનિવસ્યુતહિ ।
દુદ્ધમણુહવતિ ધાર, સસારે સમરત જિઆ ॥૮૮॥
તહ્વિ મ્મણિ — યાવિ દુ, અન્નાણમુમદકિયા જીયા ।
સસારધારગાગા નય ઉલ્લિજ્જતિ મૂદમળા ॥૮૯॥

ગાથાર્થ — સમા માં બન્ધતા હવેા જન્મ જરા
અને મ મ્મ તીમ્મ બાનાઓથી અનેકવાર વાધાના થે
દુ અ અનુભવે છે

તોપણ અજ્ઞાનસપથી આનેના મુમ્મનનાળા હવેા
સસારકા મુદ્ધયા ખરેજ, કદિ પણ દાણુમાત્ર ઉદગ અનુ
ભવતા નથી

કોલસિ કિયતવેલે, સરીરવાધોદ જલ્ય પદસમયં ।
ચાલરહુઠ ઘડોહિ, સોમિજ્જદ જોવિઅમાહ ॥૧૦॥

ગાથાથ — ૧ દેવ વાવડીમા પ્રતિસમય મળરૂપી
રેલા પાપો રહે છરિતરૂપી જાગમમૂલ સો આત્મ્ય છે ત્યા
તુ કેલે સમય કીડા કરીશ ?

રે જાવ ઘુજ્જ મા મુજ્જ મા પમાય કરસિ રે પાપ ।
કિ પરલાદ મુગ્ધુક્સમાયણ હોદિસિ અયાણ ॥૧૧॥

ગાથાર્થ — ૧ આત્મન । મોધ પામ મોહ ન કર
રે પાપ । પ્રમાદ ન કર રે અત્યુ । પરસોકમા બારે
દુ ખનુ કાળન સામારે થાય છે ?

ઘુજ્જસુ રે જીવ તુમ, મા મુજ્જસુ જિણમયમિ નાકણ ।
જમ્હા પુણરવિ ખેસા સામગી કુલ્લહા જીવ ॥૧૨॥

ગાથાર્થ — ૨ શ્વ, મોધ પામ જિનમત જામૂને
મોહ ન પામ કાળુ રે, હે શ્વ આ સામગી ફરીને
મળી દુલ્લ છે

દુલહો પુણ જિણમમ્મો, તુમ પમાયાયરો સુહેલીય ।
દુમહ ધ નરયદુક્ષ, વદ હોદિસિ સ ત યાણામો ॥૧૩॥

ગાથાર્થ — જિનધર્મની પુન નાખિ દુલ્લ છે તુ
પ્રમાદી અને સુખનો અભિલાષી છે નરકુ ખ દુ સહ છે

ઘયિરેણ ધિરો સમલેણ, નિમ્મલો પરવસેણ સાહીણો ।
 દેહણ જદ્દ વિઠ્ઠણદ્દ, ધમ્મો તાં કિં ન પવ્વજત્ત ॥૧૪॥

ગાથાર્થ — અસ્થિર, મનિન અને પરાધીન દેહથી
 ને શિષ્ટ નિર્ભણ અને સ્વાધીન ધર્મ હોવાને ધર્મ શરે
 છે તે તને શુ પ્રાપ્ત નથી થયું ?

જહ્ ચિતામણિરયણ, સુલહ ન હુ હોદ્દ સુચ્છાનિહવાણ ।
 ગુણવિહવવજિગયાણ જિવાણ સહ ધમ્મરયણપિ ॥૧૫॥

ગાથાર્થ — તુરંત વિભવગત્યોને નેમ ચિતામણિ
 રત્ન મુલમ નથી હોતુ તેમ જુષ્ટ રૂપી વિભવથી રહિત
 છવેને ધમ રત્ન પણ સુલભ નથી હોતુ

જહ્ વિટ્ઠીસજોગો ન હોદ્દ જરુધધયાણ જીવાણ ।
 તહ્ જિણમયસજોગો, ન હોદ્દ મિચ્છધજીવાણ ॥૧૬॥

ગાથાર્થ — જન્મમાપ છોતે નેમ અમુને યોગ ન
 હોય તેમ મિચ્છાત્તથી અધેછવેને જિનધર્મનો યોગ ન હોય

મન્નવપલ્લ મણતગુણે, જિણિદધમ્મે ન દોસલેસો વિ ।
 તહ્વિ હુ મમ્માણધા, ન રમતિ કયાવિ તમિ જિયા ॥૧૭॥

ગાથાર્થ — જિને દધર્મમા પ્રત્યક્ષ અનુભવો છે
 અને દોષ લેસમાત્ર નથી તેપણ અજ્ઞાનથી અધેછવે,
 ખરેજ, તેમા રમણુક રતાં નથી

મિષ્ટે અગત્ત દોષા, વયદા દોષતિ ન વિમ ગુણસેષો ।
તદ્દિવિય તત્તેવ ત્રિપા, હીમોદ્ધવા નિસેવતિ ॥૧૮॥

ગાથાર્થ — મિષ્ટાન્વયા અનતદોષે પ્રગટ રેખાવ છે
અને તેમા શુભ સ્વભેદ પણ નથી હતાં એવું પિત્રે તેને
સેવે છે હા ખેરે ।

વિદિ તામ નરાજ, વિદ્વાને તદ્દ ગુણગુ કુસલર્ત ।
સુદૃઢસ્વધર્મચરણે સુપરિવ્રજ જ ન જાણતિ ॥૧૯॥

ગાથાર્થ — જેઓ સુખદ સ્વધર્મરૂપ રતની સારી
રીતે પરીપાળી કરીચકતા તે પુ રોની વિદ્વાનની અને
શુભની કુસળતાને વિદ્યાર દો । વિદ્યાર દો ।

ત્રિગધર્મો ડ્ય જીવાળ અપુરો જ્યપાયવો ।
સાંગાવલગનુવસાળ, કલ્પાન દાયવો દમો ॥૨૦॥

ગાથાર્થ — આ ત્રિધર્મ છેવેરે મળે અપૂર્વ
કલ્પનરૂ છે સ્વર્ગ અને મુક્તિના સુખરૂપ ફલમ તે
આવનાર છે

ધર્મો યદુ મુક્તિર્થ ય, ધર્મ્યા વરમા ગુર ।
મુક્ત્યમાગપયદ્વાજ, ધર્મો પરમમદણો ॥૨૦૧॥

ગાથાર્થ — ધર્મ બધું અને મુક્તિ છે ધર્મ પરમ
ગુર છે મોક્ષમાર્ગમા પ્રગટ થયેલાઓને ધર્મ પરમ રથ
સમાન છે

અધિરેણ ચિરો સમલેણ, નિર્મલે
દેહેણ જહ વિઠળહ, ધમ્મો તા

ગાથાર્થ — અસ્થિર, મિ
ત્રે સ્થિર, નિર્મળ અને સ્વાધીન
છે તો તને શુ પ્રાપ્ત નથી થયું.

જહ ચિત્તામણિરવણ સુલહ ન
ગુણધિહવવિજયાણ જિયાણ

ગાથાર્થ — સુચિત્ત વિભવ
ગત સુખમ નથી હોતું તેમ શુ
શ્રવણે ધમ રત્ન પણ સુખમ ન

જહ નિટ્ઠીમજોગો, ન હ
તહ જિણમયસજોગો, ન હ

ગાથાર્થ — નિર્ભય
હોય તેમ મિથ્યાત્વથી અધ્યક્ષ

મન્નવલ મળતગુણે, જિ
સહવિ હુ સમાણવા, ન હ

ગાથાર્થ — નિર્ભય
અને હોય લેશમાત્ર નથી
પરેજ, તેમાં સમબુદ્ધ રત્ન

મિલ્લો ધાન્ય દાણા, વચ્ચે દીકરો મ વિ ચ મુદ્દાઓ ।

તહેવિ પં સ ચિત્ત રિયા, હી મોહિયા નિષેધો ॥૧૮॥

આધાર્થ—મિલ્લો ધાન્ય અને દીકરો મ વિ ચ મુદ્દાઓ છે
અને તેમાં મુળ સ્વચ્છેષ્ટ પણ નથી એ મોહિયાને તેને
તેવે છે એ ખો ।

ચિદ્દિ લાગ મલાગ, વિજ્ઞાન સદ્ મુદ્દો મુદ્દાઓ ।

સુદ્ધવચ્ચધમ્મરત્નો મુપરિવ્રજ જ ન જાણતિ ॥૧૯॥

આધાર્થ—એકો મુખ્ય સ્વચ્છેષ્ટ ૧૫ સ્વચ્છે કારી
રિતિ પરીક્ષ નથી કરીયાગ તે પ્રાણી ચિદ્ધવિ અને
મુદ્દો મુદ્દાઓને વિજ્ઞાન હો । વિજ્ઞાન રો ।

વિજ્ઞાનમ્મા એ જોવાન, યવુચ્ચ કપ્પસદ્ધા ।

મર્યાપકામમુસમાન, કુળામ જાણો દમા ॥૨૦॥

આધાર્થ—જા વિજ્ઞાન એકો મર્યાપકો
મર્યાપક છે, દરમ અને મુદ્દો મુદ્દાઓ રિતિ તે
મુદ્દાઓ છે

ધમ્મો વધુ મુનિતા ય, ધમ્મો વરમા મુદ્દ ।

મુવસામગ્ગવટ્ટાણ, ધમ્મા વરમાદા ॥૨૧॥

આધાર્થ—ધર્મ બધું અને મુનિતા છે ધર્મ ૧૧મ
પ્રકર છે મોખમાર્ગે મર્યાપક મર્યાપકને ધર્મ ૧૧મ રસ
સમાન છે

ચરંગદ્વણતદુહાનલપલિતમવવાળજે મહામીમ ।

તેવસુ રે જીવ તુમ, જિણવચણ અમિયકુઠસમ ॥૧૦૨॥

ગાથાર્થ — ચતુર્થાંશ ૧૫ અનત દુ ખાગ્નિથી જળતા

મહાભય કર લવવનમા અમૃતકુઠ સમાન જિનવાણીને, રે
શુવ, તુ સેર

વિસ્તમે મયમદ્દસે અણતદુહમિમ્હતાયસતસે ।

જિણધમ્મકવ્વહ્વલ, સરસુ તુમ જીવ સિવસુહદ ॥૧૦૩॥

ગાથાર્થ — રે શુવ, અનતદુ ખ ૨૫ પ્રાપ્તનશુના

તાપથી સતપ્ત બને વિષમ એવા સસાર૨૫ મનુદેશમા
શિવશુભને આપનાર જિનધર્મરૂપી કરપદ્ધતિને તુ આશ્રય
કર

કિં બહુણા જિણધમ્મે, જહ્યમ્વ જહ્ મવોદહિ ધોર ।

લહુ સરિય મળતસુહં, લહ્હ જિમો સાસય ટાળ ॥૧૦૪॥

ગાથાર્થ — કિં બહુણા ! ધોર લવોદધિને સહેલા

છથી તરીને અનતશુભનુ સાધત રથાન જે રીતે શુવ પ્રાપ્ત
કરે તે રીતે જિનધર્મમા યત્ન કરવો જોઈએ

શ્રી સબોધ ત્રિતરિ

મયિક્કન તિન્નમ્બુર, સોમલોષ્ણવામય વીરં ।
સંકોટતત્તરિ મદ, રત્તવિ ઉપ્પાર તાદાર્દિ ॥૧॥

ગાથાર્થ — ત્રિલોના મુદ્દુ તથા ત્રેણોતોત્રપ્રપાસા
થી સોમલોષ્ણને નમાઝી કરી । ઉપ્પુત્ર અપામેલ વો ૬
મમોષ્ણવત્તેકાન ત્વુ છુ

સેવકાગ ત આસંકરો ષ, કુપ્પામ મહુવ મનો વા ।
સવમાવવાવિમ્બા, મદ્દ મુવતે ત ગન્દિહા ॥૨॥

ગાથાર્થ — મેત્તનર દો ૩ તિન્નમ, સોધ દો ૩
અ-૧ ૩ । જે સમસરથી ભાવિત આત્મા છે ન તિન્નરેદ
મેધ મેગરે છે

મદ્દનદોષરહિમો, દેવા ધમ્મા વિ તિન્નન્યગહિમો ।
તુપ્પુરુ વિ સંમવારી, આરમપરિગ્ગહા વિરમા ॥૩॥

ગાથાર્થ — નામ દેવાની રહિત તે દેવ ૭ તિન્નમ
દેવાની પુત્ર ત ધર્મ છે, તથા મન્નગ્ગાની અને આરમપરિ
મદ્દથી વિરજા તે સદ્ગુ ૭

ચતુર્ગણતદુહાનલપલિત્તભવકાળને મહામીમે ।

સેવસુ રે જીવ તુમ, જિણવયણ અમિયકુહસમ ॥૧૦૨॥

ગાથાર્થ — અતુર્મનિ રૂપ અનત દુ ખાગ્નિથી જળતા

મહાભય કર અવવનમા અમૃતકુહ સમાન જિનવાણીને, રે
શુભ, તુ સેવ

વિસમે મવમરુદેસે અણતદુઃખગિમ્હતાવસતત્તે ।

જિણધમ્મવપ્પદવલ્લ, સરસુ તુમ જીવ સિવસુદ્ધ ॥૧૦૩॥

ગાથાર્થ — રે શુભ, અનતદુઃખ રૂપ અભિમત્સત્તુના

તાપથી સતપ્ત અને વિષમ એવા સસારરૂપ મનુદેસમા
સિવસુખને આપનાર જિનધર્મરૂપી કર્પવૃક્ષનો તુ આશ્રય
કર

કિં વહુણા જિણધમ્મે, જશ્યસ્વ જહ મવોદહિ ધોર ।

લહુ સરિય મળતસુહ, છહુ જિમો સાસય ઠણ ॥૧૦૪॥

ગાથાર્થ — કિ મહુના । ધોર અવોદધિને સહેલા

ધર્મી તરીને અનતસુખનું સાધત સ્થાન જે રીતે શુભ પ્રાપ્ત
કરે તે રીતે જિનધર્મમા યત્ન કરવો જોઈએ

શ્રી મબોધ સિત્તરિ

નવિક્કળ તિલોમગુહ, સોમલામ્બવ્યાસય વીર ।
સરોહસત્તરિ મહ, રણિ ઉધ્ધાર ગાઝાહિ ॥૧॥

ગાથાથ — ત્રિલોના ૫૬ તથા ગોમનોઃક્રમસક
શ્રી વીરમુખો નમઃક શ્રી ઉધ્ધુન ગાથાઓ વડે ૬
સબોવસખનિઝાને ત્યુ ધુ

સેયવરો ન આસવરો ય, વૃષ્ણો અ મહુવ અગ્રા યા ।
સમમાવિમાવિમ્બા, સહુ મુગ્ધ ન મદિહા ॥૨॥

ગાથાર્થ:—સ્વેનામર દો કે દિન ૫૦ બૌધ્ધ હા કે
અન ૩૦ ને સમસાચી બાવિન આત્મા છે તે નિસરિક
મેલ મેલે છે

અટ્ટદનદોમરહિમો, દવા ધમ્મો વિ નિક્કળદયસહિમા ।
મુગુહ વિ ધમ્મચારી, આરમ્ભપરિગ્રહા વિરમો ॥૩॥

ગાથાથ — અ ૨ ગાથા સદિત તે રેન છે, નિક્કળ
દયાળી મુગ્ધ તે ધર્મ છે, તથા અધ્યચારી અંતે આરમ્ભપરિ
મદ્યા વિરમ તે સરગુ છે

અન્નાણ કોહ મયમાણ, સોહ માયા રહ ય અરહ ય ।
 નિહા સોય અતિયવચણ, ચારિમા મચ્છર મયાય ॥૪॥
 પાનિયહ પમ ચીલાંપસમ, હાસાય જસસ એ દોસા ।
 મટ્ટારસ વિ પળટ્ટા, મમામિ દેવઘિદેવ ઠ ॥૫॥

ગાથાર્થ—અન્નાન, ક્રોધ, મદ માન, લોભ માયા
 રતિ અને અરતિ નિહા સોઠ અસત્યમાત્મ્યે ચોરી મત્સર
 અને ભય પ્રાધ્વિરૂપ પ્રેમ કી ભયમ અને હાર્ય તે
 અગારે ૫ દોષો જેમના સચ્ચર નાસ થયા છે તે દેવઘિદેવને
 હુ નમુ છું

સઘ્વામા વિ નર્દઓ કમેણ જહુ સાયરમિ પિચકતિ ।
 તહ મગવેહ અહિસ, સુધ્ધ ધમ્મા સમિત્તવતિ ॥૬॥

ગાથાર્થ—તપોન સંગિતાઓ કમથી જેમ સાગરેમાં
 પડે છે તેમ સર્વે ધર્મો ભગવતિ અદિસામા સન્નિમિત્ત
 માન છે

સસરીર વિ નિરીહા, મજ્જમિતરપરિગ્ગહવિમુક્કયા ।
 ધમ્મોવગરણમિત્ત, ધરતિ ચારિત્તરક્કમટ્ટા ॥૭॥
 પચિદિયદમણપરા, તિગુત્તસિધ્ધતગહિયપરમત્થા ।
 પચસમિયા તિગુતા, સરણ મહુ એરિસા મુદ્દળો ॥૮॥

ગાથાર્થ—સ્વસરીરમાં નિરીહ બાળાવતર પરિ
 મદથી સ્થિકત, ચારિત્રની રક્ષા માટે ધર્મોપકરણમાર્થ

ધરનાર પાંચ ઈંદ્રિયોનું દમન કરનાર જિનોબ્લ સિધ્ધાંતના
પરમાયના જાણકાર પાંચ સમિતિથી સદિત અને ૧૨
શુભિથી સુખ એવા ચુક્રો માત્ર શુભ છે

પામત્યો સાસના હોદ કુસીલો તદ્દવ સમતો ।
અહદ્દા વિ ચ એ, અવદનિગ્ગા જિણમયમિ ॥૧૮॥

ગાથાર્થ — પામત્ય, અવસ ન, કુસીલ તેમજ
સમત અને યથાહદી — એ જિનમતમા અવલીય ॥

પામત્યાર્થ વન્માણસ્સ, નવ કિત્તી ન નિગ્ગરા હોદ ।
જાયદ વામકિલ્સા યથા વન્મસ્સ સાનાર્થ ॥૧૯॥

ગાથાર્થ — નિગ્ગરા વિગ્ગે વદન ક્રમ નથી
યત્તી હિત્તિ નથી યત્તી નિર્જસ થાય છે કાપક્રમેય
કર્મનય અને આત્માત્મ

જે ચમચેરમહા, પાણ વાકિતિ ચમચારીણ ।
તે હુતિ દુટમુટા, ચોદિ વિ સુદુલ્લહા તેસિ ॥૨૦॥

ગાથાર્થ — જે અલ્પચર્ચકો અલ્પચારીઓ પ્રાણે
વદન ક્રમે છે, તેઓ પાંચગા બને છે એધિ બીજ ૫
તેમને અત્યંત દુર્લભ હોય ॥

દસણ મઠઠો મઠઠો દસણમહુસ્સ નત્થિ નિવ્વાણ ।
સિજ્જતિ ચરણરહિયા, દસણરહિયા ન સિજ્જતિ ॥૨૧॥

ગાથાર્થ—દસનથી બહુ આત્મા બહુ છે દશનથી
બહુ આત્માની મહિત નથી ચારિત્રથી રહિત આત્માઓ
સિધ્ધિપદ પામે છે પરંતુ દશનથી તિત્તિ આત્માઓ સિધ્ધિ
પામતા નથી

૨૪૪

તિરચ્છર સમો સૂરી, સમ્મ જા જિણમય પમાસેઈ ।
જાણાઈ અદ્વચ્છતો, સો કાપુરિસા ન સપ્પુરિસો ॥૧૩॥

ગાથાર્થ—જિનેશ્વરના સિધ્ધાતને જે આચાર્ય
સમ્યક્ રસરૂપે પ્રકાશે છે તે તીથ કરતી સમાન છે જિના
તાને જે એવરૂપે છે તે સપુરિ નથી કિંતુ કુર્તિસન
પુરુષ છે

જહલાહસિલા અપ્પવિ ચોલણ સહ વિલગ્ગ પુરિસવિ ।
ઇય સારમો ય ગુરુ પરમપ્પાણ ચ ચાલેઈ ॥૧૪॥

ગાથાર્થ—ગોખડી સિના જેમ પોતાની ભાતને
તથા તેના આશ્રિત પુત્રને કુખાડે છે તેમ આરભથી મુક્ત
શુદ્ધ સ્વ અને પ । કુખાડે છે

કિદ્દકમ્મ ચ રસસા સુહસીલજ્ઞમિ વમ્મચ્ચાય ।

જે જે પમાયટાળા તે તે ડચ્ચહિમા હુતિ ॥૧૫॥

એવ ણાલ્લ સસન્નિ, દસણલાવસચ્ચ ।

સવાસ ચ હિયાક્કસી, સબ્બો વાણ્હિ વજ્જણ ॥૧૬॥

ગાથાર્થ—સુખશીલીઆને રહન અને પ્રસસા
કર્મબદ્ધ મારે ચાપ છે, જે જે પ્રમાદસ્થાનો છે તે તે તેવા

૭મિ પામે છે

એમ જાણીને દિવસે ધન્યુક આત્મા તેમજોનો સ સમ
તથા સદાસ, તેમના દર્શન અને સ્તુતિ તથા તેમની સાથે
આનાપ સર્વ ઉપાયો વડે તથા રે

મહિગિરદ ગલદ સમર, મહવા વચ્ચુગતતિ મયનાઈ ।

હા વિસમા વગ્ગવદ, મહિના છચ્છુદરિ મહિગ્ગા ॥૧૭॥

ગાથાર્થ — હા । મનની મતિ એવી વિગમ થઈ કે
સર્વે જુદાઈને પકડી છે, જુદાઈને તે મળી જાય તે તેનું
ઉદર મળી જાય અને જો મન મળીનામે તે તેના નેત્રો
નાશ પામે.

કો વચ્ચુગતિરિમ્મિ, વદ્ધ રાસત્તણ સમખિલસદ્દ ।

કો વ રયનાદ મુમ્મ, પરિગિહદ વચ્ચલસદ્દાઈ ॥૧૮॥

ગાથાર્થ — ચક્રવર્તીની ક્રમિ તપછને ગુનામોને ઠેસ
છાએ । વગી રતો મળીને પત્થરના દુકાઓ ધણ મલમુ
કરે ।

નરદયાળ વિ દુક્કલ, જિગ્ગદ કાલેણ કિ વુજ નરાળ ।

તા ન વિર તુહ હોઈ, દુક્ક મિળ મા સમુચ્ચિસુ ॥૧૯॥

ગાથાર્થ — નારાણ પણ દુખ મળ વીતે હવ થઈ
જાત છે તે પછી મનુષ્યોના દુખનું શું ? માટે તારું અં
દુખ ધાંલુ નથી તું મેં ન કરે

વર ઋગિમ્મિ પવેસો, વર વિસુધેન વચ્ચના મરણ ।
 માં ગદિયવ્યધિમાં, માં જીમ્મ ગલિજસીલસેસ ॥ ૨૦ ॥

૧ ગાથાર્થ — મેંદણ કરેત નવના ભંમ કરતાં અને
 રખનિત શી ન વાળાના દુરન કરતા આ નમો પ્રવેશ સારો
 તથા વિશુદ્ધિ મેંદણ મેંદણ સાદુ ન

અરિહં દેવો મેંદણો, સુતાહુનો જિનમય મહપર્માણે ।
 દ્રવ્યાદ મુદ્ધો । મોવો, સમ્મતે વિવિ જગગુણો ॥ ૨૧ ॥

૧ ગાથાર્થ — 'અરિહંત તે દેવ, મેંદણ તે શુદ્ધ અને
 જિનમય તે મારે પ્રમાણભૂત, વિવેરે સુમતારને નેમ્દણુઓ
 સમ્મત કરે છે

લંબદ્ધ સુરસામિન, લંબદ્ધ પદ્મસત્તન ન સવેહો ।
 એંગે નેવરિ ન લંબદ્ધ, દુલ્લહરયણ વ સમ્મત ॥ ૨૨ ॥

૧ ગાથાર્થ — લંબદ્ધ મને છે અને પ્રભુત મને છે
 તેમાં સદેત નથી નથી મંગલ એકમાત્ર દુર્બલ એવું
 સમ્મત કરેત

સમ્મત્તમિ ઉત્તરે, વિમાણવજ્જ ન વધાર્યા ।
 જડવિ ન સમ્મત્તજલો, જહવ ન વધાર્યા પુલ્લિ ॥ ૨૩ ॥

ગાથાર્થ — જોણે પૂર્વે આયુષ્યને બધ કર્યો નથી
 અને ને સમ્મત્તવથી ચ્યુત થયે નથી તે આત્મા સમ્મત્ત
 પ્રાપ્તિ કર્યો પછી વૈમાનિક દેવ સિવાયનું આયુષ્ય ન બાધે

ધ્યવ્ય છકાવરણા, પચિદિય સોહનિગ્મહો સતી ।
 ભાવવિસુદ્ધિ પદિલેહનાદ્વરણે વિસુદ્ધી ય ॥૨૮॥
 સજમજોઈ જુત્તો, મનુસત્તમણવયનકાયસરોહો ।
 સીયાદ્વીપીડસહણ, મરણ ઉવસગ્ગસહણ થ ॥૨૯॥
 સત્તાવીસગુણેહિ, એઈહિ જો વિમૂલિષ્ઠો સાહુ ।
 તં પળમિગ્જઈ મત્તિમ્મરેણ હિયણ રે જીવ ॥૩૦॥

ગાથાર્થ — છ મત, છકાવરી રક્ષા, પાત્ર ધૃદિય
 તથા મોભનો નિમલ ક્ષમા, ભાવવિશુદ્ધિ, અતિપેષનાની
 ક્રિયામાં વિશુદ્ધિ સ્વયમયોગથી મુક્ત અકુસલ મનવચન
 કાયાનો સરોવર ચીતાદિ પીડાનું સહન કરવું અને મરણાત
 ઉપસર્ગનું સહન કરવું—એ સત્તાવીસ ગુણોથી જે સાધુ
 વિભૂષિત છે તેમને, રે આત્મનુ ! ભક્તિભર્યાં દેવે નમન
 કરીએ

ધમ્મરયણસ્ત જુગો, મનસુદ્ધો રૂવવ પગદસોમો ।
 સોગમ્પિમો મધૂરો, મીરુ અસલો સુદક્ષિન્નો ॥૩૧॥
 સજ્જાલૂ મ દયાલૂ, મજ્જત્વો સોમદિટ્ઠી ગુણરાગી ।
 સંવકહ સુપવલ્લજુતો, સુદીહદસી વિસેસધૂ ॥૩૨॥
 વુદ્ધાણુગો વિનીઓ, કયધુધો પરહિઅલ્પકારી અ ।
 તહુચેવ લલ્લલક્ષો, હમવીસગુણો હવહ સદ્ધો ॥૩૩॥

ગાથાર્થ—ધર્મરત્નને યોગ્ય થાય તો એકવીસ 'કુણ'
સહિત હોય તે—અશુદ્ધ, રૂપવાન, સૌમ્યપ્રકૃતિવાળો
લાઝિમ અપૂર, પાપબીડુ અથવા સુધૃષ્ટિપરવાન, લાજાળુ,
સ્વાતુ મંબરય સૌમ્યદષ્ટિ, કુણરામી સતભાવી, સુપદ
યુક્ત, 'મુદીપંથી' વિરોધી, રૂઝાનુસારી વિનિત, કૃતજ્ઞ,
પરહિતમરી અને લબ્ધવદ્.

કરય ધમ્હારિતા પાળો, દૂસમાલોસદૂસિમા ।
હા બગાહા વહ હુતા, ન હુતો જદ જિનાવમા ॥૩૪॥

ગાથાર્થ—જો જિનાવમ ન હોય તો અમાસ નેવા
અનાય અને નમ આગમ દેવો હોય અભાગ્યે. કેવ
અને કઈ સ્થાપા હોય ?

આગમ પ્રાયસ્કણ, અત્તળો દિયવસિણા ।
વિત્તનાહો ગુરુ ધમ્મો, મધ્વે ત વહુમપ્રિયા ॥૩૫॥

ગાથાર્થ—આત્મદિત સાધવાના અભિવાદીને આગમ
મન્ય અપરની સાથે, તીવ્રવતિ, શુદ્ધ અને ધર્મ તે બધા
બહુમાનનીય ■

સુહસીલાયા સજ્જદચારિણો, વેરિણો સિવપહરસ ।
આણામદ્દામો વહુજણાવો, મા મગહ સનુત્તિ ॥૩૬॥

ગાથાર્થ—સુખસ્વીચીવા, સ્વચ્છ ધર્મારી, મુકિત
માર્ગના વેરી અને આજ્ઞામંત્ર એવા જુ-માણસોના સમુ

દાપને સધ ન ગણ

અગો, સાહુ અગા, ય સાહુની સાધમા ય સઠઠી ય
આણા જુતો સધો, સેસો પુણ અઢિસધાઓ ॥૩૭॥

ગાથાર્થ — આણાપુક્ત એક સાડું, એક સાધી,
એક આવક અને એક ચારિકા તે સધ છે બાળનેા સમુ
દાય અરિથનેા સમૂહ છે

નિમ્મેલનોગવહાંણો, દસળજુસો ચરિસગુણવતો
તિલ્યવરોળ ય પુજા, વુન્નહ અચારિસો સધો ॥૩૮॥

ગાથાર્થ — નિમંસ જાનની પ્રધાનતાપુક્ત દસનયુથ
પુક્ત, ચારિત્રયુજ પુક્ત અને તીર્થ કરોને પણ પૂત્ય એવા
સમાજને સધ કહેવાય છે

જહતુસલ્લહણ મયમહણાહ રણાહ મુદ્ધરમ્મિ ।
વિહુલાઈ તહ જાળમુ, આણાગહિય મળુટાળ, ॥૩૯॥

ગાથાર્થ — ફેાતરાનું ખડત, સન્ને સજાગર અન્ને
સત્ય અરધમા રૂઢન જેમ નિમ્બળ છે તેમ આજાવિનાનું
અનુકાત નિમ્બળ નામ

આણાહ તવો આણાહ સજમો તહય દાળમાણાદ
આણારહિઓ પમ્મો, પલ્લલ, પુલ્લલ પડિહાઈ ॥૪૦॥

ગાથાર્થ — આણાપુજન તપ, આણાપુજન સંપન્ન

ગાથાર્થ—જેર અને સરસવતુ જેટલુ અતર છે
તેટલુ અતર અહીં ન રસ્તવ અને ભાવસ્તવનુ ભણવુ

લક્ષ્મીસ દર્શકમય આરાદ્યિય જાહ અશ્વમય જાત ।

આવશ્યદળ પાવદ, અતમુહુતળ નિવ્યાળ ॥૪૫॥

ગાથાર્થ—ઉત્કૃષ્ટ દ વસ્તવનુ આરાધન કરીને,
આત્મા અમૃત દેવસાક્ષી મુખી ભવ છે જ્યારે આસ્ત્રાપી
તે અન્તમુહુત મા નિર્વાણ પ્રાપ્ત કરે છે

જત્ય ય મુનિનો વ્યવિક્કયાહ કુશ્વતિ મિચ્છવમ્મદ્વા ।

ત ગચ્છ ગુણસાયર, વિસ ય યૂર પરિહરિજ્જા ॥૪૬॥

ગાથાર્થ—જ્યા નિત્ય બ્રહ્માચારી મુનિઓ ૬૫
વિક્ષ વિગેરે કરે છે, તે અમ્મને, હે ગુણસાયર, વિસની
જેમ ફર પરિહર

જત્ય ય ઇન્દ્રજાનક પદિગ્ગહ માહ્ય વિવિહ મુવગરણ ।

પદિમુગ્ગહ સાહૂહિ, ત યોપમ કેરિસ ગચ્છ ॥૪૭॥

ગાથાર્થ—હે ઔતમ જ્યા સાધ્વીએ મેળવેલ
પાયારિ વિરિધ ઉપકરણો સાધુઓ વાપરે છે તે કઈ
ભાવેા ગરુ ?

જહિ નતિય સારણા વારણા, ય પદિચોમણા ય ગચ્છમિ ।

સો અ અગચ્છો ગચ્છો, સજમકામીહિ મુત્તમ્વા ॥૪૮॥

ગાથાર્થ — જો મનુષ્ય સારણ, — વારણ, ચોંચણ અને પડિચોંચણ નથી, તે, મનુષ્ય મનુષ્ય તરીકે સમજીને અર્થોએ તે મનુષ્ય ત્યજવા ચોંચ, છે ;

ગચ્છ તુ રવેહતો, કુચ્છદ દીહ મવે વિહીણો । ૧ ।
પાલસો, પુઠ્ઠ-સિન્નદ, તદ્ય મવે મગવર્દ સિદ્ધ ॥૪૯॥

ગાથાર્થ — મનુષ્યી ઉપેક્ષા 'કર્મિ' આત્મા અનેક સ્વેદ, કર-છે, ન્યારે, એવું વિધિપૂર્વક પાત્રન કરવાથી ત્રીને મવે તે મુક્તિ પામે છે એમ થી બગરતિ સૂચના સિંધ છે

અત્ય હિરન્નસુંવર્ણી, હૃત્યણ પરાણમપિ નો છિવ્યદ' । ૧
કારણસમિપ્તય * પ્રિ હુ, ગોચમ ગચ્છ તય મણિય ॥૫૦॥

ગાથાર્થ — પારક એવું દિરવ્ય અને સુવર્ણ સકારણ અપિંત થયા છતાં, ન્યા મુનિઓ દસ્તથી તેનો રૂપરૂ' પણ કરતાં નથી તે મનુષ્ય કહેવામાં આ ચો છે,

પુઠ્ઠવિદગ અગ્નિમાદ્યવણસ્સદ તદ્દત્તસાણ વિવિહરણ-દદ
સરણતે વિ ન વીદા, કીરદ મગસા તય ગચ્છ ॥૫૧॥

* નોંધ — પાઠાતર — સમલ્લિયપિ । ગાથાર્થ પારક એવું દિરવ્ય અને સુવર્ણ, કારણ પ્રાપ્ત થયા છતાં, ન્યા મુનિઓ દસ્તથી તેનો રૂપરૂ' પણ કરતા નથી તે, મનુષ્ય કહેવામાં આવે છે

ગાથાર્થ — તે ગચ્છ છે કે જેમા પૃથ્વિના પાણીના, અગ્નિના, વાયુના અને વનરપતિના શ્રવેને તથા વિવિધ પ્રકારના વસ શ્રવેને મરણાન્તે પણ મનથી પીડા કરવામા નથી આતી.

મૂલગુણેહિ વિમુક્ક, મહુગુણકલિયવિ લલિસપ્ત ।
વત્તમદુલે વિ જાય, નિદ્દાદિગ્ગદ્ તય ગચ્છ ॥૫૨॥

ગાથાર્થ — અનેક ગુણોથી અત કૃત, લલિસપ્ત અને ઉત્તમ કુળમાં જ મ પામેન હોવા છતાં મૂળ ગુણોથી રહિત મુનિને, જ્યાં બદલ કરવામા આવે છે તે ગચ્છ છે

જાત્ય મ ચ્ચેમહાદીર્ણ, તિલ્લયરાણ સુરિદ્ મહિયાણ ।
કમ્મદુવિમુક્કાણ, આણ ન લલિગ્ગદ્ ત ગચ્છો ॥૫૩॥

ગાથાર્થ — તેના અને ઇદ્રોથી પૂજિત અને અષ્ટ કર્મથી રહિત જનમાદિ તીર્થ કરોની આસા જ્યાં રખાવના પામતી નથી તે ગચ્છ છે

જાત્ય મ અગ્ગાહિ સમ, ચેરાવિ ન ઉલ્લવતિ ગયદસણા ।
ન મ ક્ષાયંતિરપીણ, ધમોવગાદ્ ત ગચ્છ ॥૫૪॥

ગાથાર્થ — જેમના દાત મહેલા છે એવા રથવિરે પણ જે ગચ્છમા સાધીઓ સામે સંભાષણ કરતા નથી તથા રત્રીઓના અંગોપાચુ ખ્યાન કરતાં નથી તે ગચ્છ છે

વજ્રેદ અપ્પમત્તો, મજ્જાસસુગિ મગ્ગિવિહસરિણી ।
મજ્જાણુચરો સાહુ, લહદ્ધ સ્થિતિ સુ, પર્ણિરેણ ॥૫૫॥

ગાથાર્થ—અગ્નિ અને રિપ જેવો સાધ્વીને સ સર્ગ
અપ્રમત્ત મુનિ તથા છે સાધ્વીની પાછળ ફરનાર સાધુ
પરેજ, અપ્પમમ્મા અપ્પાનિ પામે છે

જો દેહ કળયકોઈ, અહવા વારેદ કળયજિગમવળ ।
તત્સ ન સત્તિય પુત્ર, જત્તિય ચમન્દવ મરિણ ॥૫૬॥

ગાથાર્થ—જે કોઈ સુરત્વંતુ ઘન કરે છે તે સુર
ત્વંતુ જિનમંત્રિ બનાવે છે તેનું પુત્ર્ય તેટલું નથી કે જેનું
અભયપ્રવેશના પાનનમાં હોય છે

સીલ ફુલમાહરણ, સીલ સુવ ચ લતમ્મ હોદ્દ ।
સીલ ચિય પદિસ, સીલ ચિય નિદવમ ધમ્મ ॥૫૭॥

ગાથાર્થ—શીત એ ડુળનું આખૂણું છે, શીત એ
ઉત્તમ રૂપ છે શીલ એજ પાત્રિય છે અને શીલ એજ
અનુપમ ધર્મ છે

ઘર વાહી ઘર મરુચૂ, ઘર દારિદ્રસગમો ।
ઘર અરણ્ણવાસો અ, મા કુમિત્તાણ સગમો ॥૫૮॥

ગાથાર્થ—કુમિત્તોની સમતિ ન હો તેની સમતિ
કરતાં તે બાધિ સારો થતો સારું, દારિદ્ર સારું અને
અરણ્યગમ પછા માટે

અગીયસ્ય કુસીલેહિ, સમ તિવિહેન ચોસિરે । ૧૦

મુક્તમગમ્બીમે વિમ્બ, પહમિ તેનમો અહા ॥૫૯॥

ગાથાર્થ — અગીતાય અને કૃતીતીપા સાયની
સગતિ મનથી, વચનથી અને કાપાથી એમ ત્રણે પ્રકારે
ત્યજી દેવી માર્ગમાના ચિંતની જેમ તેઓ મેક્ષમાર્ગમા
વિમ્બ છે ૨

ઉમ્મગ દેસગાણ, ચરણ નાસતિ જિણવરિદાણ । ૧

વાવન્નવસણા જલુ, નહુ, લમ્મા ઠારિસ (સા) દટહુ ॥૬૦॥

ગાથાર્થ — જેઓ મિથ્યાત્વ પામેલા છે તેઓ ઉમ્મા
મના ઉપદેશથી જિનેશ્વર ભગવતના માર્ગનું ચારિત્ર નાસ
કરે છે તેવાઓને જોવાનું પશુ યોગ્ય નથી.

પરિવારપૂઅહેક, ઓસન્નાણ, ચ આણુવિસીણ । ૨

ચરણકરણનિમૂહઈ, ત દુલહબોહિમ આણ ॥૬૧॥

ગાથાર્થ — પરિવાર વડે પૂજવાના હેતુથી જે અવ
સ્થાને સાધુને અનુસરે છે અને અરણ્યસિત્તરિ તમા, કરણ
સિત્તરિને ગોપવે છે તે દુર્લભઓથી બધું

અંબસ્ત ય નિવસ્ત ય, દુણ્હપિ સમાગયાઈ મૂલાઈ । ૩

સસમ્મેણ જિણઠઠો, અવો નિવત્તણ પસો ॥૬૨॥

ગાથાર્થ — આમરૂક્ષના અને લીમડાના બર્તેના મૂલો
એકત્ર યુવા અને તે સસર્ગથી લીમડપણને પામેલ અભો
વિનષ્ટ થયો

પક્ષજનકુલે વસતો, સરણીપારો વિ નરહિમો હોઈ ॥

હય દસજનસુવિહિઆ, મર્જિત વસતા કુસોલાજ ॥૬૨॥

ગાથાર્થ — શુકનસારવતો પારમત પક્ષ સાથે
કુળમાં વખતે નિહિત થાય છે તેમ સમ્યક્ત્વથી સુવિહિત
મુનિ કુશાભાનો વચ્ચે રહીને નિહિત થઈ છે

ઉત્તમજન સસંગી, સીસ દરિદ્રપિ કુળદ સીસદ્
જહુ મૈહગિરિ વિલગ્ન તજવિ જનગતજનમુવદ્ ॥૬૪॥

ગાથાર્થ — જેમ મૈહ પાતને વળગેતું પાસ પક્ષ
સુવધુ પક્ષ પામે છે તેમ ઉત્તમજનનો સસંગી સીસથી
રહિત પુરુષને પક્ષ લીધે સુધુથી ત્રિજુષિત કરે છે

ન વિ ત કરદ અગી, નેવ વિસ નવ કિણ્હ સપ્પા અ ।

જ કુળદ મહાદોસ, તિબ્બ જીવસ્સ મિરછત ॥૬૫॥

ગાથાર્થ — આમાં તો તો મિત્રતા જે મહાન
ગુણ છે તેવું ગુણાન અતિ વિષ અને ઠાણી સપ્પ
પક્ષ નથી કરી શકતા

• કટ્ટ કરેસિ અપ્પ, દમેસિ અત્થ ચયસિ, સમ્મત્થ ।

દક્ક ન ચયસિ મિન્દ્યત્તવિસલવજણે પુરિ

ગાથાર્થ — જાતમન ! તું કષ્ટ કરે છે, દેહદમન કરે છે અને ધર્મ માટે ધનને છોડે છે, પરંતુ એક મિથ્યાત્વ રૂપી રિપના બિંદુને તું પરિહરતો નથી, જેથી તું ભવ-સાગરમાં ડૂબીશ

જયંતા ય ધમ્મજ્ઞણી, જયંતા ધમ્મસ્સ પાલણી ચેવ ।
તયકુદિદકરો જયંતા, એગત સુહાવહા જયંતા ॥૬૭॥

ગાથાર્થ — યતના એ ધર્મની, માતા છે યતના એ ધર્મની પાલનકાર છે યતના તપની શ્રદ્ધિ કરનારી છે અને યતના એકાંત સુખાવદ છે

‘જ ઇચ્છિમઃ ચરિત્ત, દેસુણાં વિ પુઠ્ઠકોદીરં ।
ત પુણ કસાવમિત્તો, હારેદ તરો મુહુત્તેણ ॥૬૮॥

ગાથાર્થ — કાર્ષક ન્યૂન એવા પૂર્વ કોડ વગેરે જે અરિત્રતન પ્રાપ્ત કરેછું છે તે પશુ અપ્ય કપાય કરવા માગ્યથી એક મુદુર્ત્તમા માણસ હારી જાય છે

કોહો પીદ પનાસેદ્, માણો વિળયેનાસણો ।
માયા મિત્તાણિ નાસેદ્, લોહો સંઘવિળાસણો ॥૬૯॥

ગાથાર્થ — ક્રોધ પ્રીતિનો નાશ કરે છે મન વિન ધનો નાશ કરે છે, માયા મિત્રોનો નાશ કરે છે અને સ્ત્રોત સરનેદ રિનાશ કરે છે

સ્વતી મુદ્દાળ મૂલ, મૂલ ધમ્મસ્સ રત્તમા સ્વતી ।

હરદ મહાવિજ્ઞા દવ, સ્વતી દુરિયાદ સદ્વાદ ॥૭૦॥

ગાથાર્થ — મુખનું મૂળ લખા છે ધર્મનું મૂળ
પણ ઉત્તમ લખા છે મહાવિજ્ઞાની જેમ લખા સર્વ દુરિ-
તાને દરે છે

સય મહ પરિચ્છગ્ગ, પરમેહમિ યાવદ ।

નિમિત્તેણ ય યવહરદ, પાવસમણુ તિ વુચ્છઈ ॥૭૧॥

ગાથાર્થ — સ્વયંભૂતે ત્યજને પરચ્છે જે-વડું
કરે છે અને જે નિમિત્તસારન વડે બંધાયેલ કંઈ જે જે ન
અમણ કહેવાય છે

દુલ્લ દહી વિગઈઓ, આહારેઈ અમિક્કણ

ન કરેડ તવોકમ્મ, પાવસમણુ તિ વુચ્છઈ ॥૭૨॥

ગાથાર્થ — દુધ અને દહી વિગઈને જે જે
સેવન કરે છે અને જે તપશ્ચરણ નહ કરે તે કલ્યાણ
કહેવાય છે

મગ્ગ વિસય વસાયા, નિદા વિચ્છેડ મગ્ગે વસિ

એ એ પવ પમાયા, જીવ પાઈએ મગ્ગે ॥૭૩॥

ગાથાર્થ — મદ, તિષ્ઠ, મગ્ગ વિચ્છેડ મગ્ગે
વિશ્યા, એ પૂર્વ પ્રમાણે મગ્ગે મગ્ગે મગ્ગે

જહ ચડદસપુસ્વધરો, રસદ નિગોણસુજ્જતયકાલ ।

નિદાપમાયવસગો ઘાઠોહિસિ વહ તુમ જીવ ॥૭૪॥

ગાથાથ — નિદા અને પ્રમાદને આધીન બનીને
યોગ પૂનઃપ્રવૃત્તિને કારણે સુધી નિગોણમાં, રહ્યો
તો હે આત્મા તારું શું થશે ?

હય નાળ કિયાહીળ, હયા સુદ્ધાળઓ ક્રિયા,

પાસતો પગુલો દહડો, ધાવમાળો અ અધૂઓ ॥૭૫॥

સર્જાગ સિદ્ધિપ્રફલ વયતિ, નહુ એગ ચક્રકેળ રહો પયાદ ।

અધો યદુગૂચ વળે સમિચ્છા, તે સંપળદોનમરવચિટ્ટા ॥૭૬॥

ગાથાથ — રેખતો પશુ દાઝયો અને હોડતો આપણો
દાઝયો તેમ ક્રિયા વિનાયુ યાત્રા દણાડુ અને અધ્યાત્મિક
ક્રિયા દણાડુ

બન્નેના સંતોની સિધ્ધિથી રૂબની પ્રાપ્તિ ઉ તેમ
ધ્યાતુઓ દેહ છે એક એકથી રથ મર્તિમાન નથી થતો
અથ અને યે સુવર્મજા મધ્યાર્મને પરસ્પર મળેલા સેના
નગરમાં પ્રવેશ્યા

સુબહોપિ સુમમહીર્જ, નૈક કાહી ચરણવિપ્પહીર્જસે ।

અંધસ્સ જહ પલિતા, દોર્વસંવસહસ્સવોદો વિ ૧૭૭ ॥

અપ્યપિ સુમમહીર્જ, પયાનુગ હોદ ચરણચુત્તસ્સ ।

દક્કો વિ જહ પદ્ધિ, સ વચ્ચુચ્ચસા પયાસેદ ॥૭૮॥

આરિત્રથી રહિત યાની બારનો બાગી છે પરંતુ સદ્ગતિનો
ભાગી નથી

તર્હિ પચિદિઆ જીવા, દત્થી જોણી નિવાસિણા ।
મળુઆણ નવલક્ષ્મી, મલ્લે પાસેઈ વેચલી ॥૮૨॥

ગાથાર્થ —સ્ત્રીની યોનિમાં નિવાસ કરનાર પચિદિય
શ્રવેામાં નવનાખ મનુષ્યો છે, તે સવને સર્વેજી જીએ છે

દત્થીજી જોણીમુ, દત્તિ જેદિયા ય જે જીવા ।
દક્ષો ય દુન્નિ તિન્નિ વિ, લક્ષપહુત્ત તુ લક્ષાસ ॥૮૩॥

ગાથાર્થ —સ્ત્રીજોની યોનિ રિરે જે એકદિય શ્રવે
છે તે એક સાખ, જે સાખ ત્રય સાખ અને વધીને સાખ
પૃથક્ત્વ (નવ સાખ) સુધીની સખ્યામાં છે

પુરિસેજ સહગયાઈ, તેસિ જીવાણ હોઈ હદ્વણ ।
વેળુજ દિઠુ તેજ, તત્તાઈ સિલાગનાણ ॥૮૪॥

ગાથાર્થ —તપાવેલી સગી નાખલ કરેલી જૂગળીના
દધાંત મુજ્ય પુરપના સમાગમથી તે શ્રવેાનુ મૃત્યુ થાય છે

દત્તીજી જોણિ મજ્જે, ગદ્મગયાઈ દત્તિ જે જીવા ।
રણ્ગજતિ ચયતિ ય, સમુચ્છિમા અસક્ષયા મળિયા ॥૮૫॥

આધાર્થ — સ્ત્રીઓના ચેતિ વિશે ચર્ચા કરતે ને કહે
 છે તે ઉપર ને એ અને એવે છે સમ્પર્કિત્ત્વ કહેવા તે
 અમ્ ૫૫ કથા છે

મેઢુગસપ્તારુહો, નવલક્ષ્મી હનર મુદ્ધુય જીવાળ ।
 તિલ્પયરેજ મળિય, સદ્દિયધ્વ વયત્તળ ॥૮૬॥

આધાર્થ — મેઢુન સમ્પર્ક આદ્ય ચર્ચે । માણસ
 નવલક્ષ્મી સુ. મ કહેવાને કહે છે એમ તીર્થકર કથાવાને
 કથુ છે તે પ્રવાનપૂર્વક સદ્દિય

અસલયા પી નર મેઢુગાઓ, મુચ્છતિ પર્વિદિય માણસામા ।
 નિસેસ જાણવિમલિતિ ચમે મળદ્ જિજ્ઞોષ નવલ્લ ઉલ્લસ ॥૮૭॥

આધાર્થ — કથાકથાઓના વિચારથી વડે સર્વજ્ઞ મેને
 વિશે મનેાદર એવા પ્રગટના ઉપાગમા શ્રી નિતેશ્વર સમવાન
 કહે છે કે સ્ત્રી પુરુષના મેઢુનથી અમ ૫૫ સ મૂર્ચિત્ત્વ પર્વિદિય
 મનુષ્યો ઉપ ન થાય છે

મગ્ગે મદુમિ મસમિ, નવળીયમિ ચરત્તર ।
 તપ્પગ્ગતિ અસલા, તલ્લના તાય જલુપો ॥૮૮॥

આધાર્થ — મસમા, મધમા, માસમા અને
 એથુ, માખલમા, તેજ રત્નના અસખ્ય કહેવા ઉપના
 થાય છે

ચારિત્રી રહિત સતી ભારનો ભાગી છે પરંતુ સદ્ગતિનો
ભાગી નથી

તર્હિ પચિદિયા જીવા, દત્તી જોણી નિવાસિણો ।
મળુઆણ મલલકના, મચ્ચે પાસેઈ વેવલી ॥૮૨॥

ગાથાર્થ—સ્ત્રીની યોનિમાં નિવાસ કરનાર પચિદિય
જીવોમાં નવલાખ મનુષ્યો છે, તે સર્વને સર્વથા જીએ છે

દત્તીજી જોણીસુ, હવતિ ચદ્દિયા ય જે જીવા ।
દક્કો ય દુનિ તિન્નિ વિ, રુક્ષપહુત્ત તુ રુક્કામ ॥૮૩॥

ગાથાર્થ—સ્ત્રીઓની યોનિ વિશે ૯ મેઘદિય જીવો
છે તે એક લાખ મે લાખ, ત્રણ લાખ અને વધીને લાખ
પૃથક્ (નવ લાખ) સુધીની સખ્યામાં છે

પુરિસેજ સહગયાઈ, તસિ જીવાણ હોઠ રહ્વણ ।
વેગુમ દિટ્ટુ સેજ, તત્તાઈ સિલામનાણ ॥૮૪॥

ગાથાર્થ—તપાવેલી સતી નાખલ કરેલી જૂગળીના
દર્શીત મુગ્ધ પુરુષના સમાગમથી તે જીવોનું મૃત્યુ થાય છે

દત્તીજી જોણિ મજ્જે, મન્મગયાઈ હવતિ જે જીવા ।
રુપ્પજ્ઞતિ ચયતિય, સમુચ્છિમા મસસયા મણિયા ॥૮૫॥

[૧૭૬]

ગાથાર્થ — રત્નાભિની યેનિ વિર મર્મમ ૫ દે,
 છે તે ઉપજે છે અને આવે છે સર્વ ઈશ્વર
 અસખ્ય કલા છે

મેઢુણસત્રારુહો, નવલવસ હણદ મુદ્દમ પ્રાવાદ,
 તિરુવરેણ મણિય, સદ્દહિયમ્વ વયત્તણ ॥૮૧॥

ગાથાર્થ — ગૈયુન સત્તામાં આપ વેચે
 નવવામ સદમ કહેને દલે છે એમ તીર્થમાં
 કયુ છે તે પ્રવનપૂર્વક સદ્વ

અસત્તવા થી નર મેઢુણાઓ મુચ્છતિ પવિદિય માણુળ
 નિસેસ અગણવિમત્તિ ચગ, મળદ જિણો વનવણ રકા

ગાથાર્થ — શ્રવાશ્રવામિના વિવરણ થી કરો
 વિને મનોદર એવા પ્રતાપના ઉપામમાં થી નિનેષર
 કહે છે કે રત્ની પ્રત્યક્ષ ગૈયુનથી અમ ખન સ મુનિર્દમ ૫
 મનુષ્યો ॥ ૫ ન આવે છે

આમાસુ અ પક્વાસુ અ, વિપન્નમાણાસુ મસપૈસીસુ ।

સયય ચિય ઉવવાઓ, મણિઓ અં નિગોઅ જીવાળ ॥૮૯॥

ગાથાર્થ — કષુ છે કે અપકવ, પકવ અને પકાવાતી
માસમી પેશીમા નિગોના છવો નિરતર ઉત્પ ન થાય છે

આજમ્મ જ પાવ, વધદ મિચ્છત્ત સજુઠાં કાદ ।

વયમગ કાઝમળો, વધદ ॥ ચેવ મટુગુણ ॥૯૦॥

ગાથાર્થ — મિધ્ધાચરિયા યુક્ત કાર્ધ પ્રાણી જન્મથી
માડીને જે પાપ બાધે છે તેથી આદ્યમલ પાપ નતબળ
કરવાનો વિચાર કરનાર બાધે છે

સયસહસ્સાળ મારીળ, પિટ્ટ કાહેદ નિમ્મિષણ ।

સત્તટ્ટમાસિણ ગમ્મે, સપ્કઠત નિકત્તદ ॥૯૧॥

ત તસ્સ જત્તિય પાવ, ત નવગુણિય મેલિય હુજ્જા ।

ણિત્તિય ય જોગળ, સાહુ વધિજ્જ મેહુળઓ ॥૯૨॥

ગાથાર્થ — જે માતડી માણસ લાખ સ્ત્રીઓના
ઉ રને ફાડીને સાત આઠ માસના તરફડતા ચર્મને કાપી
નાખે છે તેનું તેને જેટલું પાપ લાગે છે તેથી નવગુણ
પાપ એક સ્ત્રીના યોગ વડે મૈથુનથી સાબુ બાધે

અલ્લહીય ચારિત્તો, વયધાની ઓ વ હોદ મીહરથો ।

તસ્સ સળાસે દસળવયગહળ સોહિવરણ ધ ॥૯૩॥

१। शायथि — अभिति आरित्रवेत'पामे ॥ अर्थवा ने
मेहरय-वत्पारी छै ॥ पामे । सभ्यदूत्वमहसु अत्रमहसु
तथा लेनु शुष्मियसु करनु लाफः । ॥ ३७ ॥

અહરંયન્ય પમાણે, મુદ્ધવીનાઈ સુવતિ જ ગ્રીવા । ૪૬૭P
ત્ત સાદેશ ય મિત્તા, જલ્દીલે, ત્ત માયતિ ૪૬૮P

“एगमि सदगतिदुमि जे जीवा जिनवरेहि पन्तसी ॥२५॥
त जइ सरिसवमिता जउदीख न मार्यति” ॥२५॥”^४

वरट तदुलमिते। तद्वर्ण ह्येति ऋणे जीवदः। ३५१
त जइ स्वतर्कसमिता, जमदीय न भवति। ॥१६॥३६

જે લિયવત્તમિત્તા, વારુગાપ્પ હવતિ જે- જાવા ૧, ૯
સ માયપલિક્ષમિરા, જવદીવે, ૭ માયતિ ૥૧૭૫

ગાથાર્થ — પીલા આમળા પ્રમાણે પૂરિયેયમર્ષિ
 કરો : એ જો પારેવાના કન્યા હોય તો જ જુઓમમદ ન
 સમાય ના જો તે જુઓમમદ ન

પાણીના એક મિડુમા ને છવો જિતે પૂરોએ પ્રત્યા
 છે ને ને સરસવત્રમાયુ, હોય તે જ મુડુમા ન
 સમાય ૧૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧ ૧

જી દી અને ચોખાના ઘણા જેટલી જગમગાં તેડકાપના
ને 'હવે છે તે ને' અસખસે પ્રમાણે દિયે તો જે ખૂદી રેમાં
ન સમાયે' ।

લીખજના પાન નેટી જમામાં ને વાપુકાય જીવે છે
તે મસ્તકની લીખના કદના હોય તો જ બૂઝીપમા ન સમાય
અસુદઠાને પહિઆ, વપકમાલા ન કીરદ સીસે ।
વાસતપાઈ ઠાળે, સુષટ્ટમાળો તહ અપુજ્જે ॥૧૮॥

ગાથાર્થ — અસુચિસ્થાનમાં પડેલી અપકમાળા નેમ
મસ્તક ઉપર ધારણ કરાય નહિ તેમ પાશ્વર્યાદિકના
સ્થાનકમાં રહેનાર અપૂજનીય છે

છટ્ટદુમ દસમ દુવાલસેહિ, માસઘમાસસમનેહિ ।
દત્તોઢ અળગગુણા, સોહા જિમિવસ્ત નાણિસ્ત ॥૧૯॥

ગાથાર્થ — જુ અધુમ, દસમ દુવાલસ, અર્ધમાસ
અમણ અને માસઅમણ વડે ને શોભા છે એથી અનેકગુણી
શોભા જમતા એવા શાનીની છે

જ અત્રાળો વમ્મ, સવેદ મહુઆદ વાસકોઢોહિ ।
સત્રાળો તિહિગુતો, સવેદ હસ્સાસ મિત્તણ ॥૨૦॥

ગાથાર્થ — ને કર્મનો સુવ અશાની બહુ દોઢ વળો
કરે છે તે કર્મનો સુવ તણુ ગુપ્તથી મુક્ત શાની એક
ઉચ્ચાસ માત્રમા કરે છે

જિણપવયણ વુઢિવર । પમાવગ નાળન્સણગુણાણ ।
સ્વલ્લતો જિણદબ્બ, તિત્થયરત્ત સહદ જીવો ॥૨૦૧॥

૧૫ ગાથાશ્લોક — જલજાલ છે કે એકે મરીજે રમી સિદ્ધ
પ્રાપ્ત પ્રાપ્તી જાણવડીને પ્રાપ્ત કરવાના પ્રયત્નથી
દેવનોકમાં ઉત્પન્ન થઈ

તિલચયસુસામ્માદિવાદ્ય સત્તમોદ્ધત્તયોદ્ધ ૧૧૪૫૫૫૫૫
સાદુપાલવદાણ, વદ્ય પ્રદ સપ્તમોદ્ધેન ૧૧૨૦૬૧ ૬૪

૧૬ ગાથાશ્લોક — મુનિજિતે જ દનથી ભી-કૃષ્ણે તીર્થ કરપણ,
શાપિત સમ્યક્ અને સાત્ત્વીયગીતા આયુષ્યમાયી નીજ
નારખીનો આયુષ્યજય માપત કર્યા

અકસિણપવત્તગ્રામ, દ્વિરસા વિલીનઃ, એસ ત્વત્તુ જુત્તો ।
સતારપયણુક્રૂષ્ણે દમ્વાપણ કૂચદિશ્વસા ૧૧૨૦૭૧ ૧

૧૭ ગાથાશ્લોક — સ્વપૂર્ણીતે મદિ પ્રત્તવત્ત્વેવિદિવિ
રજિત્ત્વગ્રામગ્રામ, અનેકદેશ્વરતિ આવકોને પ્રેમકર, પ્રાત્તમો
કરવા માટે પ્રયત્નવ ઉપર પ્રવાત દષ્ટાત છે

અગમ્યોવ રણજા, અગમીયોર્વા વસાપત્તોવ સ્વત્ત ૧૧૪
ન હુત્તે વિશ્વસિશ્વજ્ઞાપોર્વેત્રિ હુત્તત્ત્વ હોઈ ૧૧૨૦૮૧ ૬

૧૮ ગાથાશ્લોક — અવેકાલુ, અવત્તવત્તુ બંધ આર્તિ અને
અપ્પ કપાલ પલ્લુ પદ્મ ૧૧ વિશ્વાસ વરવા ચોગ્યા નથી
ધોડે ઉચ્ચ ને પાપોચર્માગ્રાજ છે

જ દુઃકરકેતિ મિશ્વર, સ્તે મગ્ગો, કારણ અપૂરતો । -

તિવિદ્યુત્ત, પ્રવિશ્વત્તો, સત્ત્વો સત્ત્વ દુઃકરક મિશ્વર ૧૧૨૦૯૧ ૧

ગાથાર્થ — જિનપ્રવચનની શ્રદ્ધા કરનાર અને જાન
સેન પ્રભુ પ્રભાવક એવા જિનદ્રવ્ય રક્ષણ કરનાર
આત્મા તીવ્ર કરપણ પામે છે

ત્રિપદવચન શ્રદ્ધાકર, વમાવગ નાણદસનમુણાન ।
મક્ષતો ત્રિપદમ્બ, અણતસસારિયો હોઈ ॥૧૦૨॥

ગાથાર્થ — જિનપ્રવચનની શ્રદ્ધા કરનાર અને જાન
સેન પ્રભુ પ્રભાવક એવા જિનદ્રવ્ય રક્ષણ કરનાર અણત
સસારી થાય છે

મક્ષદ્ જો ઉવેક્ષદ્, ત્રિપદમ્બ તુ સાચો ।
વનાહીનો મને જીવો, લિપ્પદ પાવ વસ્મુણા ॥૧૦૩॥

ગાથાર્થ — જે આવક જિનદ્રવ્ય રક્ષણ કરે અથવા
તેની ઉપેક્ષા કરે તે પ્રભાવી ન બને છે અને પાપપ્રમથો
તેપણ છે

વેદમદમ્બવિનાસે, રિતિપાપ વચમણસ્થ ઉદ્ધાદે ।
સમદ્રવચ્ચમને મૂલગી ચોદિલામસ્થ ॥૧૦૪॥

ગાથાર્થ — ચેત્યદ્રવ્યના વિનાશમાં, નરિપાતક
પ્રવચનના ઉદ્ધાદમાં અને સાધ્વીના અત્યુચ્ચતને મર કરવામાં
મેધિનીજના લાભ રૂપ વૃક્ષના મૂળમાં અગ્નિ પૂડાય છે

સુવ્યદ્ દુમ્મયનારી, જગમુરુણો સિદુવારકુમુદેદિઃ ।
પૂઝા પનિદ્ધાણેજ, ઉપ્પન્ના તિમસાભોગિ ॥૧૦૫॥

૧૨ ગાથાશ્લોક — અભ્યાસ કરે કે એકે ચરીત્રે રમી સિદ્ધ
પ્રાપ્તિ પુણ્યથી તથાદ્યની પ્રાપ્ત કરવાના ; ચિત્તવત્તી
દેવપોકમાં ઉત્પન્ન થઈ

તિલવયત્તુ સમ્પાદ્યાદયં સત્તમીદ કદયાણ તપ્યાણા ॥

સાહુગ વદ્યારણ, વદ્ય મત્ત દસાદ્યસીદ્ધેણ ॥૧૦૩॥ કદ

૧૩ ગાથાશ્લોક — મુનિજ્ઞાતે જ દનથી નથી નૃપ્યે તીર્થ કરણુ,
સાધિક સમ્યક્ત્વ અને સાત્ત્વીયારથી ના આયુષ્યમાથી નીચ
નારથી ના આયુષ્યના ધ માપત કર્યા

અકસિણવત્તગ્રામ, તિરયા વિદ્યોણુ એસ લલુ જુતા ॥

સમારપયણુક્રાણે દમ્યાયણ કૂવદિસ્વસા ॥૧૦૪॥

૧૪ ગાથાશ્લોક — અભ્યાસીતે નહિ પ્રવર્તવર્તે એવા અવિ
રિદ્ધિ મુક્તિ પ્રાપ્તિ એ હેતુ સિદ્ધિ શ્રાવણે ને જ દાદે પ્રાવણી
કરવા માટે દનસ્ત્રાવ ઉપર દુનિયુ દેહાત છે

અણમોલ વણ દાન, અગ્રીયોલકસપિયમોલ વણ ॥૧૦૫॥

ન હાલે ત્રિસસિદ્ધકા યોર્વેપિ દુક્કઠઠ હોઈ ॥૧૦૬॥

૧૫ ગાથાશ્લોક — આદેસણુ અપ્પનણુ અર્ધ આર્થ અને
અપ્પકપ્પય પણુ ખરેખર ॥ તિથાસ ૧૭૨વા ૧ યોગ્યા તથા
યોગ અણુ ને પાણુ મધ્યાનકર છે

જ દુક્કઠેતિ મિષ્ટાણુ વ મગ્ગો કારણ અપૂરતો ॥

તિરિદ્ધેણ ૧, પ્રવિરુવો, તસ્વાં સન્નુ દુક્કઠ મિષ્ટાણુ ॥૧૦૭॥

પોસેઈ મુહમાને અસુહાઈ સ્વેઈ નલ્લિ સદેહો ।
છિદઈ નરયતિરિગઈ, પોસહવિહિઅપ્પમત્તો ય ॥૧૨

ગાથાર્થ — પોપધનિધિમા અપ્રમત્ત રહેનાર
માવતુ પોપધુ કરે છે અશુભોનો ક્ષય કરે છે અને
તથા તિર્થ-યત્રિનો હેઠ કરે છે તેમા સદેહ નથી

વરગથ પુષ્પ અવસ્થય પર્વફલધૂવનીરપત્તેહિ ।
નેવિજ્જવિહાણય, જિણપૂમા અટુહા મણિયા ॥૧૨૨॥

ગાથાર્થ — ઉત્તમ એવા ધન્ય પુષ્પ, અક્ષત, પ્રદી
ફલ ધૂપ, જળપાત્ર અને નેત્રેશના નિધાન વડે અષ્ટપ્રકાર
ની શ્રી જિનેશ્વરની પૂજા કરી છે

ઉવસમઈ દુરિયવગ્ગ, હરઈ કુહ કુળઈ સયલસુક્કાઈ ।
ચિતાઈય પિ ફલ, સાહઈ પૂમા જિણદાણ ॥૧૨૩॥

ગાથાર્થ — જિનેશ્વરની પૂજા દુરિતના સમૂહને શાંત
કરે છે કુપતુ હરણુ કરે છે, સકલ સુખોને આપે છે
અને અચિત્ત રૂળને પણ સાધી આપે છે

ઘમ્માણ વિહિજોગો, વિહિપક્કારાહગા સયા ઘમ્મા ।
વિહિવટ્ટમાણા ઘમ્મા, વિહિપક્ક અટ્ટસગા ઘમ્મા ॥૧૨૪॥

ગાથાર્થ — વિધિનો યોગ ધન્ય પુરુષોને થાય છે
વિધિપક્ષના આરાધના સત્ત ધન્ય છે વિધિનુ જડુમાન

[૧૮૬]

પ્રક ૧-૫ છે અને વિધિપદ્ધતિ દ્વારા નહિ સમાપ્તાર
૫૪

શ્રીમદ્ગો સવાહસત્તરિ, જો પદ્મ મધ્વજિઓ ।

શ્રીમદ્ગોસેહરઠાણ, સો જહદ નરિય સદેહો ॥૧૨૫॥

‘શ્રીમાર્થ —> જ ૫૪૫ સ વેગયુક્ત મનથી સંબોધ
કરિને જોયે તે શ્રી જગદેશ્વરચાનને પામે છે એમા
નિહ નથી

શ્રીમદ્ગોપુરીયાહ્વા, તપોગણકજારુણા ।

શ્રીમદ્ગોપુર્ણા ગા, સૂરી દ્વા જયશસ્ત્રરા ॥૧૩॥

તેષા પ્રત્યક્ષમધુષા, સૂરયોરત્નશસ્ત્રરા ।

‘સાર મુદાત્ સમુદ્ધૂય, ચક્ર સવાહસપ્તતિમ્ ॥૨॥

શ્રીમાર્થ —> શ્રી નામપુરીય નામના તપમંદીરથી કમળ
માં ૬૫ સમાન અને ગાનામૃતથી પૂર્ણ એવા શ્રી જગ
દેશ્વર દ્વીન્દ્રના પદપદ્મને વિશે જમર સમાન શ્રી
રત્નજેશ્વર સૂરીશ્વરજી સ્તોમાથી સાર સમૃદ્ધ્યૂત કરીને
સંબોધકતાવિની રચના કરી

૯ ૬૯

પોસેદ સુદમાવે અસુદાદ સવેદ નતિય સદહો ।

છિદદ નરયતિરિગદ્, પોસહવિહિઅપ્પમત્તો ય ॥૧૨૧॥

ગાથાર્થ — પોપધવિધિમા અપ્રમત્ત રહેનાર શુભ
ભાવનુ પોપધુ કરે છે, અશુભોનો કાપ કરે છે અને નરક
તથા તિર્થચગ્ગિનો છેદ કરે છે તેમાં સદેહ નથી.

વરગધ પુષ્ક અક્ષય પદ્મફલધૂવનીરપત્તેહિ ।

નેવિજ્જવિહાનેણ ય, જિણપૂઆ અટ્ટહા મણિયા ॥૧૨૨॥

ગાથાર્થ — ઉત્તમ એવા ૩ ધ પુષ્પ, અક્ષત, પ્રતીપ,
૧૬ ધૂપ જગપાત અને નેવેલના વિધાન વડે અષ્ટપ્રકાર
ની શ્રી જિનેશ્વરની પૂજા કરી છે

ઉવસમદ્દ દુરિયવગ્ગ, હરદ્દ દુહ્ વુણદ્દ સયલસુક્કાદ્દ ।

ચિત્તાદ્દય પિ ફલ, સાહ્દ પૂઆ જિણદાણ ॥૧૨૩॥

ગાથાર્થ — જિનેશ્વરની પૂજા દુરિતના સમૂહને શાંત
કરે છે, દુઃખનુ હરણુ કરે છે, સકલ સુખોને આપે છે
અને અચિત્ત રૂળને પણ સાધી આપે છે

ઘમ્માણ વિહિજોગો, વિહિપક્કારાહગા સમા ઘમ્મા ।

વિહિવહુમાણા ઘમ્મા, વિહિપક્ક અદ્દુસગા ઘમ્મા ॥૧૨૪॥

ગાથાર્થ — વિધિનો યોગ ધન્ય પ્રવૃત્તિને ધાય છે
વિધિપક્ષના આરાધકો સદા ધન્ય છે વિધિનુ અદુશ્ચાન

કરનાર ધ ય છે અને ત્રિધિપદામાં દ્વય નહિ લગાવનાર
ધન્ય છે

સવગમણો સવાહેવત્તરિ, જો પહેડ મઘ્વજિઓ ।

ચિરિજયસેહરઠાણ, સો લઢ્ઢઈ નલિય સદેહો ॥૧૨૫॥

ગાથાર્થ —જો બ વણવ સ વેમયુક્ત મનથી સમોધ
સત્તરિને બજે તે શ્રી જયસેખરસ્થાનને પામે છે એમા
સદેહ નથી

શ્રીમન્નાગપુરીયાહ્વા તપોગણકજારુના ।

જ્ઞાનપાયૂષપૂર્ણાગા, સૂરી દ્રા જયસલ્લરા ॥૧૩॥

તેપા પત્કજમઘુપા, સૂરયોરત્નસલ્લરા ।

સાર મૂઘાત્ સમુધ્ધૃત્ય, ચક્ર સવોધસપ્તતિમ ॥૧૪॥

ગાથાર્થ —શ્રી નાગપુરીય નામના તપગચ્છાપી કમળ
માટે યુગ સમાન અને જ્ઞાનામૃતથી પૂર્ણ એવા શ્રી જય
સેખર સૂરીન્દ્રના ૫ પદ્મને વિરે જમર સમાન શ્રી
રત્નસેખર સૂરીચરણે મુગોમાથી સાગ સમુધ્ધૃત કરીને
સ મોધસત્તરિની રચના કરી

शुद्धि पत्रक

आथा विशयक

पृष्ठ	लीटी	अशुद्ध	शुद्ध
३	४	सखवो	सरुत्रो
८	५	तु गयर	तु गयर
१२	८	सब्बो	सब्बो
१३	१	विरसया	विसया
१५	४	परक्खा	परुक्खा
१५	१९	एआणम	एआण
२८	८	लगति	लगति
२९	१८	कामभागहि	काम भोगहि
४५	१	दुक्ख	दुक्ख
६४	१३	अप्पभि	अप्पपि
८४	११	गयसका	गयसका
९६	१६	ज	ज
१०७	८	पडिबधो	पडिबधो
१०९	१४	आसवहेउअ	आसवहेउअ
१२०	१०	इदिअसिअ	इदिअसिअ
१३०	६	विठत्त	विठत्त
१८०	१२	इत्थि	इत्थि
१४२	१	गहिणी	गहिणी

